

Innhold

1.	MANGFOLD OG PERSONLIG ANSVAR.....	4
2.	SLIK VIL HØYRE STYRE I KOMMUNER OG FYLKER. (SENDT UT TIDLIGERE)	6
3.	POLITIKK FOR Å IVARETA INDIVIDETS FRIHET OG SETTE RAMMER FOR INTEGRERING.	9
4.	ARBEID ER NØKKELEN TIL INTEGRERING.....	10
5.	ARBEID ER NØKKELEN TIL INTEGRERING.....	11
6.	DEN TREDJE VEI I INTEGRERINGSPOLITIKKEN	11
7.	STERKERE LOKALSAMFUNN	13
8.	VI HAR INGEN Å MISTE!	13
9.	NORGE TRENGER ET ELITEUNIVERSITET	15
10.	UNIVERSITET I VERDENSKLASSE.....	15
11.	NEI TIL INFLASJON I UNIVERSITETSBEGREPET, JA TIL KVALITET I HØYERE UTDANNING!.....	16
12.	OPPLAND HØYRE SATSER PÅ HÅNDVERK.....	17
13.	UTEN HÅNDVERKERE STOPPER NORGE	18
14.	ET BEDRE SAMFUNN FOR ALLE.....	19
15.	TRYGGE LOKALSAMFUNN	20
16.	STRUKTUR I AGDER POLITIDISTRIKT	21
17.	FORELDELSESFRISTEN FOR VOLDS- OG OVERGREPSSAKER MÅ FJERNES	22
18.	STOPP UTARMINGEN AV LENSMANNSDISTRIKTENE.....	23
19.	BEKJEMP KRIMINELLE MC-KLUBBER	23
20.	FLEKSIBILITET, TRIVSEL OG MEDBESTEMMELSE ER GRUNNLEGGENDE UTFORDRINGER I MODERNE ELDPOLITIKK.	24
21.	SAMHANDLINGSREFORMEN MÅ SIKRE KVALITETEN OG TILGJENGELIGHETEN PÅ HELSETJENESTER TIL BEFOLKNINGEN I HELE LANDET.	24
22.	JA TIL EUROPEISK UNION – NEI TIL EUROPEISK STAT	25
23.	SÅ SIVILT SOM MULIG SÅ MILITÆRT SOM NØDVENDIG!.....	25
24.	SÅ SIVILT SOM MULIG – SÅ MILITÆRT SOM NØDVENDIG!	26
25.	SÅ SIVILT SOM MULIG, SÅ MILITÆRT SOM NØDVENDIG!.....	27
26.	HØYRE SLÅR RING OM JØRSTADMOEN	28
27.	FULL FRIHET TIL FAMILIEN.....	29
28.	BARNEVERNSTJENESTER MED BARNET I FOKUS	29
29.	ET BARNEVERN – TIL BARNETS, FAMILIENS OG SAMFUNNETS BESTE	30
30.	LIKESTILL FORELDRENE – FJERN FEDREKVOTEN – FULL FRIHET TIL FAMILIEN.....	31
31.	LIKESTILL FORELDRENE – FULL FRIHET TIL FAMILIEN.....	32
32.	LIKESTILL FORELDRENE - FULL FRIHET TIL FAMILIEN	32
33.	LIKESTILL MOR OG FAR - FJERN FORELDRENE'S PERMISJONSKVOTE!	33
34.	FAR MÅ FÅ SELVSTENDIG OPPTJENINGSRETT	33
35.	MER FRIVILLIG FORVALTNING - LYTT TIL LOKALDEMOKRATIET	34
36.	JA TIL KONSEKVENSTREDDING NORDLAND VI, NORDLAND VII OG TROMS II	34

37.	HØYRE KREVER KONSEKVENsutREDNING	35
38.	LA EVENTYRET FORTSETTE.....	35
39.	FRAMTIDIGE DRIFTSORGANISASJONAR KNYTT TIL OLJE, GASS OG OFFSHORE VINDKRAFT MÅ OG LOKALISERAST I SOGN OG FJORDANE	36
40.	KRAFTKRISEN KREVER HANDLEKRAFT	37
41.	JA TIL EIENDOMSRETT OG LOKALDEMOKRATI - NEI TIL MÅLEBÅNDSTYRANNI.....	38
42.	JA TIL EIENDOMSRETT OG LOKALDEMOKRATI - NEI TIL MÅLEBÅNDSTYRANNI.....	39
43.	GI FOLK EIENDOMSRETTE TILBAKE!.....	40
44.	STATEN MÅ TA REKNINGA FOR KULTURMINNEUTGRAVING	41
45.	AREALFORVALTNINGEN MÅ STYRES AV DE FOLKEVALGTE!	42
46.	MILJØ: GLOBALE UTFORDRINGER, LOKALE SVAR.....	42
47.	FJERN PRISDIFFERANSEN PÅ KRAFT!.....	44
48.	RETTFERDIG NETTLEIGE	44
49.	LEGG NED DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING!	45
50.	RESOLUSJON ROVDYR I NORGE.....	45
51.	HØGRE VIL HA EIN AREAL- OG STRANDSONEPOLITIKK SOM ER TILPASSA DET REELLE TERRENGET!.....	46
52.	RETTE TIL Å STÅ I ARBEID.	46
53.	ALDERSDISKRIMINERING I ARBEIDSLIVET.....	47
54.	DET SKAL ALLTID LØNNE SEG Å JOBBE!	47
55.	DET SKAL ALLTID LØNNE SEG Å JOBBE!	48
56.	INNOVASJONSPOLITIKK I NY DRAKT	49
57.	ENTREPRENØRSKAP SIKRER VELFERDEN	49
58.	GRÜNDErne SOM SKAPER FREMTIDEN MÅ HJELPES FREM	50
59.	SKOGBRUK.....	51
60.	ET LANDBRUK FOR FREMTIDEN.....	52
61.	STYRK PERSONVERNET	53
62.	HØYRE MÅ SI NEI TIL DATALAGRINGSdIREKTIVET	53
63.	NEI TIL DATALAGRINGSdIREKTIVET	54
64.	NEI TIL DATALAGRINGSdIREKTIVET	55
65.	NEI TIL DATALAGRINGSdIREKTIVET	56
66.	ÅPNE NOMINASJONSdROSESSER.....	56
67.	RESOLUSJON OM MANDATdORDELING OG STEMMERS VERDI	57
68.	ET NASJONALT LØFT FOR BEDRE INFRASTRUKTUR – KNYTT NORGE SAMMEN	57
69.	ØKT BRUK AV SAMARBEIDSFORMER FOR INFRASTRUKTUR HVOR DET OFFENTLIGE SAMHANDLER MED DET PRIVATE	58
70.	KRAFTTAK FOR KOLLEKTIVdRAFIKK.....	59
71.	OSLO – NORGES NASJONALE TRANSPORTKNUTEpUNKT.....	60
72.	HØYRE KREVER EN KRAFTSATSING I INVESTERING I DET NORSKE VEGNETTET.....	61
73.	EN JERNBANE FOR FREMTIDEN	61
74.	FÅ TOGET PÅ SKINNER OG PASSASJERER OG GODS RASKERE FRAM	62

75.	SAMFERDSEL FOR TELEMARK.....	63
76.	EIDANGERPARSELLEN - EN VIKTIG BRIKKE I UTVIKLINGEN AV SØRVEST-BANEN	64
77.	FERGEFRI KYSTSTAMVEG LANGS VESTLANDET	64
78.	RENTEFRIE LÅN TIL FERGEAVLØSNINGSPROSJEKTER.....	65
79.	STERKARE SATSING OG SAMORDNING AV NASJONALE TURISTVEGAR	65
	OG FERJERUTER.....	65
1.	FAKTANOTAT VÅRT FLERKULTURELLE SAMFUNN HVILKEN VEI GÅR INTEGRERINGEN?	66

1. Mangfold og personlig ansvar

Gjennom innvandring fra andre deler av verden er det norske samfunnet blitt mer sammensatt både kulturelt, etnisk og religiøst. For Høyre er det viktig å sikre en harmonisk samfunnsutvikling og unngå at det kan oppstå konflikter basert på etnisk eller religiøs bakgrunn. Høyre vil møte den enkelte med forventning om hva de kan bidra med i samfunnet.

Det norske samfunnsfellesskapet bygger på at alle har de samme rettigheter, de samme muligheter og det samme personlige ansvar. Dette må ligge fast selv om samfunnet er sammensatt og innbyggerne er ulike.

Nye kulturelle uttrykk beriker oss, men de skaper også nye utfordringer. Trosfriheten er en bærebjelke i et demokratisk samfunn og blir uten mening hvis vi begrenser synlige uttrykk for religiøs tro. Foreldre har en grunnleggende rett til å oppdra barna i egen tro. Samtidig skal norsk lov gjelde alle, og religion kan aldri være en begrunnelse for å begrense andres frihet. Også barn har grunnleggende rettigheter i henhold til Barnekonvensjonen. Staten skal respektere foreldrenes rett og plikt til å etterleve dette. Samfunnet skal ikke akseptere at religion, kultur eller andre normer brukes som tvangsmidler mot enkeltmennesker. Enhver som oppholder seg i Norge må godta at enkeltindividets rettigheter er fundamentet for den norske rettsstaten.

En gruppetenkning som bygger på ”oss” og ”dem”, utgjør en trussel mot vellykket integrering. En slik tenkning er sjelden basert på kunnskap, og bygger ofte på fordommer og uriktige fremstillinger av virkeligheten. Alle som deltar i samfunnsdebatten har et ansvar for hvordan debatten føres, og debatten må i større grad ta utgangspunkt i personlig frihet og ansvar. Høyre ønsker en sterk, men begrenset stat som gir rom for mangfold og som setter grenser for hva som skal være politikk. Politikere skal derfor heller ikke forsøke å regulere alle spørsmål i samfunnet. Høyre vil føre en streng, men rettferdig innvandringspolitikk i Norge. Mennesker med rett til opphold skal få opphold. Samtidig vil Høyre etablere en egen returpolitikk som fører til raskere utsendelse av grunnløse asylsøkere og personer som oppholder seg ulovlig i Norge.

Den avgjørende forutsetning for et harmonisk samfunnsutvikling er at innbyggerne er i stand til å ta ansvar for eget liv og er selvhjulpne ved at de deltar i arbeidslivet og sikrer seg nødvendige kvalifikasjoner og kunnskap gjennom utdanningssystemet. Hovedansvaret for dette ligger hos den enkelte. Samtidig er utgangspunktet mer ulikt enn før. Derfor må myndighetene bidra til å gi nye borgere en sjanse til å bli en del av det norske samfunnet gjennom krav og tilbud om norskopplæring, kvalifiseringstilbud og ved å slå ned på alle former for diskriminering i arbeidslivet. Innvandrere har evner og talenter som Norge har nytte av.

Det er en kjent sak at mange med utenlandsk navn har problemer med å få arbeid. Høyre vil derfor ha forsøk med anonyme jobbsøknader for å avdekke omfanget av skjulte hindre i prosessen frem mot arbeidslivet. Det offentlige må gå foran i dette arbeidet. Veien inn i arbeidslivet vil bli enklere ved at arbeidsgivere får mulighet til å tilby midlertidige ansettelser.

Det norske velferdssamfunnet er over lang tid utvidet med økonomisk gode ordninger. For mange nyankomne til landet er disse ytelsene i en innledende periode den eneste muligheten til livsopphold. Det er imidlertid et problem at mange forblir mottakere av offentlige stønader, selv om de har en betydelig arbeidsevne. Sosial- og trygdeytelser skal forbeholdes de som har et reelt behov.

Språkkunnskap er den viktigste forutsetning for å fungere godt i samfunnet. Høyre vil stille krav om norskkunnskaper før det er mulig å få norsk statsborgerskap. Motivasjonen til å lære norsk er

ofte større enn det tilbudet. Omfanget av norskopplæring må derfor utvides kraftig, og det må stilles strengere krav til deltakelse på de obligatoriske kursene. Høyre ønsker å legge til rette for å godkjenne innvandrerelevers morsmål som 2. Fremmedspråk.

Frafallet i videregående skole er en av de største utfordringene i skolen i dag. Gutter med innvandrerbakgrunn er overrepresenterte blant de som dropper ut av skolen. For å bekjempe dette frafallet vil Høyre legge til rette for et utdanningsløp som gir muligheter for mer praktisk arbeid, og mindre teori på yrkesfaglig studieretning i den videregående skolen. Læretid og kombinasjoner av skole og yrkeserfaring må på lik linje med ordinær videregående skole kunne godkjennes som grunnlag for fagbrev.

Dagens utdanningssystem kan være en barriere mot vellykket integrering, ved at man i utgangspunktet må ha 13 års skolegang for å ta høyere utdanning. Dette passer dårlig for mennesker som kommer til landet etter normal skolealder. Muligheter for skolegang i voksen alder vil for mange være nøkkelen til senere deltakelse i arbeidslivet.

Høyre vil:

1 Språkopplæring

- utvikle ordningen med læreplan i norsk som andrespråk. Det bør settes de samme mål for alle barns norskerferdigheter uansett bakgrunn.
- at alle som er motivert for språkopplæring utover de obligatoriske språkkursene, skal få mulighet til å følge norskopplæring tilpasset sitt læringsnivå
- øke bruken av tolketjenester. Barna skal ikke være foreldrenes tolker.

2 Utdanning

- gi oppfølgingen av alle elever som står i fare for å falle fra skolegang
- øke muligheten for å oppnå fagbrev i videregående utdanning ved at flere alternative utdanningsløp likestilles med den ordinære utdanningen
- Høyre vil legge til rette for at innvandrerelevers morsmål godkjennes som 2. fremmedspråk.
- innføre opplæringsprogram for innvandrere i forlengelsen av introduksjonsordningen, der disse etter norsk-, samfunns- og arbeidslivsoplæring kan fortsette direkte inn i opplæring som for eksempel helsefagarbeidere.
- kreve at staten ikke overprøver kommuner som trekker i sosiale ytelser for innvandrere som ikke deltar på språkopplæring og kompetansehevingstiltak

3 Arbeid

- vurdere å utvikle et kompetansedokument som viser den formal- og realkompetanse vedkommende har.
- innføre aktivitetsplikt for de som mottar stønad og som er i stand til å være i aktivitet
- innføre trygdeordninger som stimulerer til arbeid
- igangsette forsøksprosjekter med anonyme jobbsøknader i offentlige virksomheter
- forenkle overgangen fra trygdeytelser til ordinært arbeid
- støtte tiltak som bidrar til å gjøre det lettere for innvandrere som ønsker å etablere egne virksomheter

4 Lovlydighet

- at det skal reageres mot alle brudd på norsk lov – religiøse eller kulturelt begrunnede unntak fra norsk lovgivning skal ikke godtas

Høyres Arbeidsutvalg

2. Slik vil Høyre styre i kommuner og fylker. (Sendt ut tidligere)

Kunnskap i skolen

En god skole skaper muligheter for alle. Skolen må ha høye ambisjoner for hver eneste elev slik at den forebygger fattigdom og sosiale forskjeller, og gir alle noe å strekke seg etter. Kunnskap gir mer verdiskapning og et høyere velferdsnivå.

Høyre vil:

- Prioritere kunnskap i skolen, fremfor skolefritid, skolefrukt og lignende.
- Bekjempe mobbing og uro i undervisningstiden.
- Satse på lærerne, blant annet gjennom styrket etter- og videreutdanning av lærere.
- Bekjempe frafall i skolen og gjennomføre et yrkesfagløft, hvor undervisning på yrkesfag gjøres mer praksisrettet og relevant for det yrket man skal lære seg.
- Være ærlig og åpen om hvilke utfordringer kommunens skoler har. Uten å vite noe om nivået er det heller ikke mulig å heve det.

Kvalitet i omsorgen

Eldre og pleietrengende skal behandles med omsorg, respekt og verdighet. Omsorg er ikke bare et spørsmål om ”oppbevaring” og antall hender, men også om hvilken kvalitet det skal være på omsorgen som ytes. Valgfrihet er særlig viktig for eldre og pleietrengende som er avhengig av kommunens tjenester i sin hverdag.

Høyre vil:

- Bygge flere sykehjem og omsorgsboliger.
- Sikre bedre helsetjenester i sykehjem, blant annet gjennom bedre legedekning.
- Gjennomføre et kompetanseløft for ansatte i omsorgssektoren.
- Gi eldre og pleietrengende rett til å velge mellom ulike tilbud og bytte dersom de er misfornøyd.
- Samarbeide med private alternativer for å skape et best mulig tilbud til eldre og pleietrengende.

Trygge lokalsamfunn

Trygghet er en del av det norske velferdssamfunnet. Alle skal kunne ferdes trygt overalt. Alle barn skal bli sett og få anledning til å vokse opp i trygge og omsorgsfulle omgivelser.

Høyre vil:

- Ansette flere politifolk, slik vi får et mer synlig politi som forebygger og skaper trygghet. Politiet må ha kapasitet til å bekjempe den økende kriminaliteten.
- Samarbeide med og støtte frivillige organisasjoner som gir barn og ungdom et positivt fritidstilbud.
- Sikre at utsatte barn og familier får hjelp og støtte fra barnevernet så tidlig som mulig.
- Bekjempe utbredelse og misbruk av narkotika, og forsterke tilbudet til rusavhengige.

Samferdsel

Gode transportmuligheter bidrar til økt verdiskapning, livskraftige lokalsamfunn og frihet for den enkelte. Det norske veinettet er nedslitt og det er for mange ulykker som skyldes for dårlig veistandard.

Høyre vil:

- Bygge ut og forbedre veinettet slik at færre omkommer eller blir skadet på veiene.
- Bedre trafikksikkerheten rundt skolene.
- Bygge ut gang- og sykkelveier i folketette områder.
- Styrke kollektivtilbudet, særlig i byene.
- Bruke offentlig-privat-samarbeid (OPS) slik at veier og togstrekninger kan bygges raskere.

Lokal verdiskapning

Et skapende næringsliv er en forutsetning for livskraftige lokalsamfunn. Solide bedrifter skaper trygge arbeidsplasser, inntekter til det offentlig og støtter opp om aktiviteter og tilbud i nærområder. For at bedrifter skal være lønnsomme må samfunnet legge til rette for virksomheten.

Høyre vil:

- Føre en næringsvennlig politikk som bidrar til større verdiskapning, trygge arbeidsplasser og økte inntekter til det offentlige.
- Redusere byråkratiet for næringslivet.
- Vektlegge næringslivets behov i areal- og reguleringsaker.
- Tilbakeføre en andel av selskapsskatten til kommunene, slik at det blir mer lønnsomt for kommunene å tilrettelegge for næringslivet.

Ansvar for klimaet

Vår generasjon forvalter miljøet og klimaet på vegne av kommende generasjoner.

Klimautfordringen er global, men mange av tiltakene er lokale.

Høyre vil:

- Spare energi i eksisterende bygg og satse mer på energieffektive nybygg.
- Jobbe for klimavennlige løsninger innen vann- og avløp, avfall og oppvarming.
- Satse på klimavennlige kjøretøy gjennom økt bruk i det offentlige og bedre tilrettelegging.
- Legge vekt på klima og miljø i arealplanlegging, ved at nye bolig- og næringsutbygginger fortrinnsvis skal skje langs eksisterende transportkorridorer.
- Styrke kollektivtilbudet, særlig i byene.

Lokalt selvstyre

Et godt samfunn bygges nedenfra. Høyre legger vekt på nærhetsprinsippet. Derfor skal makt og ansvar plasseres så nært den enkelte som mulig. De beste løsningene er de som er basert på kunnskap om lokalsamfunnet og tilpasset lokale behov og prioriteringer. Innflytelse, medbestemmelse og selvstyre skaper også større engasjement og ansvar for nærmiljøet. Derfor er lokaldemokratiet en bærebjelke i det norske samfunnet.

Høyre vil:

- Verne om lokaldemokratiet og folkevalgte organers råderett.
- Forsvare eiendomsretten.

- Begrense Fylkesmannens og andre statlige myndigheters mulighet til å gripe inn i eller overprøve lokale demokratiske vedtak.
- Så langt som mulig avstå fra å fremme innsigelser i fylkesting mot vedtak fattet i kommunene.
- At statlig vern og naturforvaltning skal gjennomføres i samråd med, ikke i konflikt med, lokale myndigheter.

Ja-kommuner

En god kommune er en kommune som rask og effektivt behandler innbyggernes henvendelser, og som imøtekommer innbyggernes behov så langt det er mulig. Kommunen skal være en medspiller, ikke en motspiller. Kommunene bør være åpne og sikre innbyggerne innsyn i demokratiske prosesser.

Høyre vil:

- Bekjempe byråkrati og sløsing med skattebetalernes penger.
- Samarbeide med private når det gir innbyggerne et bedre tilbud.
- Være imøtekommende overfor innbyggernes ønsker og verdsette initiativ og nyskaping.
- Arbeide for at kommunen er mest mulig tilgjengelig for innbyggerne, gjennom god service, tjenester på internett og universell utforming.

Frivillighet, kultur og idrett

Frivillig innsats har en egenverdi i seg selv, bidrar til et rikere lokalsamfunn og er et viktig korrektiv til det offentlige. Frivillig innsats i kultur og idrett skaper et viktig fritidstilbud til barn og unge, beriker livet til både gamle og unge, og bidrar til å styrke lokal identitet og engasjement.

Høyre vil:

- Samarbeide med og støtte frivillige organisasjoner som gir barn og ungdom et positivt fritidstilbud.
- Legge til rette for breddeidrett for folk flest.
- Bidra til å utvikle et mangfoldig lokalt kulturtilbud.

Skatter og avgifter

Rundt halvparten av landets kommuner krever inn eiendomsskatt. Kommuner som skriver ut økte skatter og avgifter til innbyggerne, bør være helt sikre på at dette er siste utvei. Økte skatter og avgifter reduserer velferden i familiene og handlingsrommet til den enkelte. Det kommunale selvstyret må også innebære at man aksepterer at velgerne kan velge et kommunestyre som ønsker å kreve inn eiendomsskatt.

Høyre vil:

- Arbeide for at eiendomsskatt ikke innføres i kommunene. I kommuner som har eiendomsskatt, vil Høyre arbeide for at den trappes ned og helst avvikles.
- Bekjempe byråkrati og sløsing med skattebetalernes penger.
- Samarbeide med private når det gir innbyggerne et bedre tilbud.
- Drive vann- og avløpstjenester slik at det ikke påfører innbyggerne unødvendig høye avgifter.

Åpenhet og mangfold

I et godt lokalsamfunn er det rom for alle. Det krever respekt for individet, toleranse for ulikheter og sosialt medansvar. Deltakelse i arbeidslivet er den beste måten å inkludere folk i lokalsamfunnet. Alle som faller utenfor arbeidslivet skal få en ny sjanse til å komme inn igjen.

Høyre vil:

- Kjempe for retten til å være annerledes.
- Bekjempe fremmedfrykt og arbeide for økt toleranse og forståelse mellom mennesker.
- Arbeide for god integrering av nye borgere, ved å stille krav og å ta utgangspunkt i det enkelte menneske.
- Bekjempe mobbing.
- Gi lokale myndigheter større mulighet til å ta i bruk flere virkemidler for å gi folk en ny sjanse og for å redusere sykefraværet.

Lønne seg å jobbe

Arbeid er det viktigste vernet mot fattigdom og sosiale problemer. Det er en stor utfordring for velferdssamfunnet at stadig flere faller utenfor arbeidslivet, og særlig at stadig flere unge blir varige mottagere av sosialhjelp.

Høyre vil:

- At mottagere av sosialhjelp skal ha arbeidsplikt for å lette veien tilbake til arbeidslivet.
- At det alltid skal lønne seg å jobbe fremfor å motta støtte fra det offentlige.
- Ta arbeidsgiveransvaret i kommunene på alvor ved å arbeide for redusert sykefravær og mindre tidligpensjonering.

Sentralstyrets forslag til landsmøteresolusjon

3. Politikk for å ivareta individets frihet og sette rammer for integrering.

Høyre vil på det sterkeste forsvare enkeltmenneskets ukrenkelighet, ytringsfrihet og religionsfrihet innen demokratiets rammer.

Skal den enkeltes frihet ivaretas, trenger vi en våken stat som skal sikre enkeltindivider mot overgrep og garantere for våre grunnleggende behov. Å sikre individets frihet og sikkerhet blir derfor en av politikkenes hovedoppgaver.

Det er en politisk oppgave å identifisere krefter, strømninger og politiske impulser som kan sette demokrati, likeverd og individets frihet i fare. Opp gjennom historien har vår frihet vært truet av ulike politiske strømninger som kommunisme, nazisme og politisk terrorisme. Truende politiske ideologier og totalitære strømninger kommer aldri til overflaten i samme drakt og fra samme hold. Dermed vil mange ikke oppvise den fornødne aktsomhet før trusselen har vokst seg større enn godt er.

Det burde være en selvfølge å motarbeide en politikk man mener kan lede samfunnsutviklingen i gal retning, eller lede til enkeltmenneskers og gruppers tap av individuell frihet – også når tapet går ut over en majoritet.

Den vestlige verden står overfor politiske utfordringer av en art som dagens befolkning ikke tidligere har sett – politikk og religion i ett.

Høyre skal beskytte religionsfriheten, men det er viktig at Høyre også identifiserer politiske komponenter i religioner og ideologier, og ikke avstår fra å sette disse under debatt – og om nødvendig- kritikk, slik andre totalitære ideologier har vært motarbeidet.

Politisk motarbeiding av f.eks. Islams politiske ambisjoner, setter ikke den enkelte troende muslims religiøse frihet i fare. Religionsfriheten er en individuell rett, men den innebærer ikke rett til å kreve at andres frihet skal reduseres. Å fremholde et slikt skille er verken rasisme, ei heller religiøs undertrykking.

Vi arbeider derfor for at Høyre skal være tydeligere på å motarbeide udemokratiske og totalitære strømninger – selv der de måtte fremmes som en del av en religion.

Høyre skal tydelig motarbeide strømninger som vil redusere likestilling, individets frihet, individets likeverd, individets yttringsfrihet og individets rett til å velge religion.

Høyre skal ta en mer tydelig og aktiv rolle i å påse at norske lovbestemmelser håndheves overfor mennesker som oppfordrer til at andre mennesker skal drepes, lemlestes, trues, frihetsberøves, forfølges eller utsettes for vold.

Høyre skal motarbeide all særbehandling som hindrer integrering – også om slik særbehandling begrunnes med religiøse krav.

Moss Høyre

4. Arbeid er nøkkelen til integrering

Norge har en av verdens høyeste sysselsettingsrater, men det er likevel alt for mange som havner utenfor arbeidslivet. Av disse er urovekkende mange innvandrere. Mens 72% av den norske befolkningen i arbeidsfør alder er i arbeid, er snittet 63% hos innvandrerne generelt, og 60% hos ikke-vestlige innvandrere. De samme tendensene ser vi på trygdestatistikken. Ikke-vestlige innvandrere (både arbeidsinnvandrere, flyktninger og familieinnvandrere) har for eksempel en vesentlig høyere risiko for å havne på uføretrygd enn norskfødte. En av hovedgrunnene til dette er mangelen på økonomiske insentiver.

Utenforskapet er et problem for Norge som helhet, ikke bare for innvandrere. Likevel kan konsekvensene av å havne utenfor arbeidslivet være dramatisk verre. Det er en klar sammenheng mellom arbeidsledighetsstatistikken og kriminalstatistikken for innvandrere.

Samtidig er det vanskelig for mange innvandrere å komme inn på arbeidsmarkedet. Flere må ta valget mellom et lavtlønnsyrke man er overkvalifisert til og en tilværelse utenfor arbeidslivet.

Mangelen på økonomiske insentiver i dagens velferdsstat kombinert med et lite tilgjengelig arbeidsmarked er med på å holde innvandrere utenfor arbeidslivet. Dette er spesielt bekymringsverdig når vi vet at arbeid er nøkkelen til integrering.

Høyre vil derfor:

- Åpne for flere midlertidige ansettelser
- Utvide prøvetidsordning til et minimum av 12 mnd.

- Jobbe for bedre samspill mellom NAV og andre aktører
- Åpne for innstramning i uføretrygdregelverket.

Vest-Agder Høyre

5. Arbeid er nøkkelen til integrering

Norge har en av verdens høyeste sysselsettingsrater, men det er likevel alt for mange som havner utenfor arbeidslivet. Av disse er urovekkende mange innvandrere. Mens 72% av den norske befolkningen er i arbeid, er snittet 63% hos innvandrerne generelt, og 60% hos ikke-vestlige innvandrere. De samme tendensene ser vi på trygdestatistikken. Ikke-vestlige innvandrere (både arbeidsinnvandrere, flyktninger og familieinnvandrere) har for eksempel en vesentlig høyere risiko for å havne på uføretrygd enn norskfødte. En av hovedgrunnene til dette er mangelen på økonomiske insentiver.

Utenforskapet er et problem for Norge som helhet, ikke bare for innvandrere. Likevel kan konsekvensene av å havne utenfor arbeidslivet være dramatisk verre. Det er en klar sammenheng mellom arbeidsledighetsstatistikken og kriminalstatistikken for innvandrere.

Samtidig er det vanskelig for mange innvandrere å komme inn på arbeidsmarkedet. Flere må ta valget mellom et lavtlønnsyrke man er overkvalifisert til og en tilværelse utenfor arbeidslivet.

Mangelen på økonomiske insentiver i dagens velferdsstat kombinert med et lite tilgjengelig arbeidsmarked er med på å holde innvandrere utenfor arbeidslivet. Dette er spesielt bekymringsverdig når vi vet at arbeid er nøkkelen til integrering.

Høyre vil derfor:

- Senke skatten for alle
- Åpne for moderate kutt i uføretrygden og stramme inn praksisen
- Åpne for flere midlertidige ansettelser
- Redusere byråkratiet for å gjøre det lettere å starte bedrifter
- Stille strengere krav til kompetansenettverk bestående av NAV, Politi, medisinsk personell, frivilligheten etc. i kommuner som skal opprette asylmottak
- Ha eksamen på endt introduksjonskurs
- Starte med norskopplæring for asylsøkere umiddelbart etter ankomst til Norge

Gi en økonomisk gulrot for å bestå introduksjonskurset

Unge Høyres Landsforbund

6. Den tredje vei i integreringspolitikken

1. Overordnede mål med integreringspolitikken

En vellykket integreringspolitikk er en forutsetning for å realisere enkeltmenneskets potensial samt ivareta samfunnets behov for arbeidskraft og distriktsbosetning i fremtiden. Mens det ytterste venstre har hatt en for kulturell relativistisk holdning med for lite fokus på enkeltmenneskets ansvar, har ytterste høyre hatt en tendens til å overforenkle viktige spørsmål ved generalisering og ved at våre internasjonale folkerettsforpliktelser har kommet i bakgrunnen. Europarådets gjennomgang av norsk integreringspolitikk fra 2009 slår fast at norsk politikk på området ikke er

erfarings- og kunnskapsbasert. Dette tar Høyre som en klar oppfordring til å arbeide ut i fra en kunnskapsbasert integreringspolitikk som tar tak i de reelle utfordringene vi står overfor, samtidig som hensynet til våre internasjonale forpliktelser, herunder menneskerettighetene ivaretas.

2. Styrking av kompetanse på integreringsspørsmål

Høyre er kunnskapspartiet. Dette innebærer at Høyre vil fokusere på styrking av kunnskap om integreringsspørsmål på alle relevante politikkområder. Høyre vil se nærmere på hvordan det europeiske samarbeidet kan styrkes i innvandrings- og integreringsspørsmål. En rekke europeiske land har lengre erfaring med slike spørsmål som Norge kan dra nytte av ved utforming av praktisk politikk og rettsregler.

Norge har ansatt personer med spesialkompetanse ved en rekke av sine ambassader (blant annet i Marokko og Pakistan) som har som oppgave å innhente land- og områdekunnskap av relevans for både innvandrings- og integreringspolitiske spørsmål. Denne funksjonen bør vurderes styrket. Forutsetningen er at den relevante kunnskap og informasjon kobles direkte med relevante kunnskapsmiljø i Norge.

Høyre vil styrke forsknings- og utdanningsnivået på integreringspolitiske spørsmål. Det bør vurderes å etablere et rådgivende organ med blant annet eksperter på shari'a og internasjonal rett til å gi råd til myndigheter, herunder domstolene i konkrete spørsmål.

Høyre vil i samarbeid med muslimske interesseorganisasjoner vurdere muligheten for å etablere en egen, akademisk fundert imamutdanning i Norge.

3. Skole og utdanning

- Høyre vil arbeide for å hindre at innvandrerbarn faller ut av norsk skole ved blant annet å:
- Foreta en evaluering av hvordan morsmålsundervisningen pedagogisk fungerer.
- Vurdere leksehjelpsordninger for å skaffe kunnskap om hva som faktisk fungerer.
- Vurdere behovet for tidligere testing av elevene for å avdekke den enkeltes konkrete behov så tidlig som mulig.
- Foreta en evaluering av rådgivningstjenesten på skolen.

Høyre vil vurdere å innføre en vellykket svensk modell for holdningsskapning som innebærer at innvandrer gutter kobles til et prosjekt som går ut på å påvirke spesielt muslimske gutters holdninger til jenter.

I forhold til skolen er Høyre mer opptatt av den kunnskapen som skal formidles til den enkelte elev eller student, enn hva den enkelte har på hodet. Likebehandling av elever, studenter og andre gruppers rettigheter skal sikres. Uten slik likebehandling, vil regelen om fritt skolevalg bidra til å påvirke elevsammensetningen ved den enkelte skole. Dette betyr at eventuelle regelverk for regulering av bruk av hijab og andre religiøse klesplagg og symboler må reguleres på overordnet myndighetsnivå, ikke på den enkelte skole. Det samme gjelder spørsmål som delt gymnastikkundervisning og andre særskilte tiltak.

Høyre vil evaluere innholdet i introduksjonsprogrammet for å blant annet gjennomgå følgende forhold:

- a. Det kan se ut som om fokuset i disse kursene i for stor grad har vært rettet mot å informere om den enkeltes rettigheter overfor det norske samfunn - og i for liten grad mot den enkeltes forpliktelser overfor andre og fellesskapet. Dette må kritisk evalueres.
- b. Det bør også vurderes hvorvidt denne type kurs i for stor grad fungerer ekskluderende i forhold til menns behov for informasjon om rettigheter og forpliktelser.

- c. Det bør videre settes større krav til hvem som kan få tilby introduksjonsprogrammet.
- d. Kommunene skal kunne tjenestestutsette programmet til private aktører.
- e. Det må etableres positive insentiver for å fullføre introduksjonsprogrammet.
- f. Det må stilles krav om at deltakerne må bestå en eksamen i norsk og samfunnsfag for å fullføre programmet.

4. Felles ansvar – og holdninger

Holdningsskapende arbeid blant både innvandrerbefolkningen og den etnisk norske befolkning må styrkes. Negative holdninger og kategoriseringer overfor enkeltmennesker og grupper vil kunne fremkalle defensive reaksjoner som medfører at den enkelte redefinerer sin egen identitet som mer ytterliggående enn vedkommende egentlig er. Høyre mener at det å legge til rette for den enkeltes reelle valgfrihet med fokus på enkeltmennesket fremfor gruppen vedkommende tilhører, vil bidra til reell inkludering og integrering.

Hordaland Høyre

7. Sterkere lokalsamfunn

For Telemark Høyre er det et grunnleggende prinsipp at beslutningene skal fattes så nær den enkelte borger som mulig. Høyre har tro på at lokale politikere og krefter ønsker det beste for sitt lokalsamfunn.

For Høyre er det også viktig å beskytte og videreutvikle folkestyret. Lokalpolitikerne kjenner ikke bare kommunen sin godt, og møter velgerne daglig, men de kan stilles til ansvar gjennom valg hver fjerde år. Høyre er derfor svært skeptisk til at mer makt og innflytelse flyttes fra folkevalgte organer og over til en ikke-valgt statsadministrasjon eller direktorater som ikke står direkte til ansvar overfor velgerne.

Det kommer stadig eksempler fra Telemark på at fylkesmannen overstyrer lokale vedtak. Telemark Høyre mener vi bør ha nasjonale retningslinjer, også for arealbruk, men mener dagens regelverk er for strengt, for rigid og gir for lite handlingsrom for kommunene.

Lokalt selvstyre bereder også grunnen for lokal næringsutvikling og utnyttelse av lokale ressurser som for eksempel skogbruk.

Telemark Høyre vil.

- Sikre at lokale folkevalgte får mer makt og innflytelse over styringen av sine egne kommuner
- Ha en kraftig begrensning av Fylkesmannens mulighet til å overprøve lokale vedtak
- Ha en kraftig begrensning av makten til Direktoratet for Naturforvaltning
- Sikre at en snøscooterlov bygger på lokale hensyn og lokalt selvstyre

Telemark Høyre

8. Vi har ingen å miste!

Til tross for betydelig fokus de senere årene på unge som dropper ut av skolen, går utviklingen fremdeles i feil retning. Frafallet i videregående skole er over 20 prosent blant guttene. Innenfor enkelte yrkesutdanninger er den enda høyere. For gruppen som faller fra er den offentlige

statistikk mangelfull. Heldigvis vet vi at det ikke går dårlig på arbeidsmarkedet med alle som faller fra i den videregående skole, men vi vet at mange sliter med å tilpasse seg kravene i arbeidslivet. Flere av disse finner vi igjen som mottakere av offentlige ytelser i en alder av 25-30 år.

Fra ulike hold har vi fått en rekke forskjellige forklaringer på hvorfor unge avbryter skolen. Vi må likevel forholde oss til at begge de internasjonale skoleundersøkelsene (PISA- og TIMSS) bekrefter at vi står overfor både et alvorlig samfunnsproblem og rekrutteringsutfordring for arbeidslivet. I norsk skoledebatt er det skapt en forestilling om at det ikke er så farlig at norske elever gjør det svakt i matematikk og leseferdigheter i PISA-undersøkelsene så lenge de skårer høyt på indikatorer som trivsel, modenhet, og oppfinnsomhet. Denne forestillingen representerer en farlig hvilepute fordi den ansporer norsk skoledebatt til å handle om alt mulig annet enn hvordan vi kan løse de faglige utfordringene som norsk skole står overfor.

Skolens oppgave må være å sørge for at elevene tilegner seg nødvendig kunnskap, samtidig som det bygges videre på det som norsk skole utvilsomt allerede er god på; nemlig kreativitet, modenhet og samarbeidsevne. Skolen må fremover forene det kreative hos elevene med et faglig fundament. Det er ikke et mål å gjøre terskelen for dagens yrkesutdanning lavere. Et lavere faglig nivå på utdanning svekker statusen og kan gi økt frafall fra de faglig sterke elevene. Fagutdanningen skal ha høy prestisje, men de unge bør tilbys flere alternative utdanningsløp. Dette kan redusere frafallet blant mange unge med for eksempel dysleksi.

Mens noen unge søker identitet i en kjeledress, tilbyr skolen dem en bok med et innhold som ikke alltid oppleves å korrespondere med faget. Det kan ramme motivasjonen og undergrave mestringsevnen. Det er behov for en mer differensiert yrkesutdanning hvor elever som ønsker det, kan legge mer vekt på praksis. Dette kan for eksempel skje ved å utvikle en praksisbrevordning med en kombinert skole/arbeidslivsmodell, der opplæringen skjer i samspill mellom skole og bedrift, og hvor omfattende faglig praksis senere kan utvides til et fagbrev. Dette vil pålegge bedriftene et større ansvar, men vil også kunne sikre bedriftene rekrutteringsgrunnlag samtidig som at det bidrar til at flere unge fullfører utdanningen sin.

Høyre vil:

- Stoppe det massive frafallet fra mange studielinjer i videregående skole ved å sikre at flere elever lærer basiskunnskaper som lesing, skriving og regning.
- Arbeide med holdninger for å styrke læringsklimaet i matematikk/realfag og norsk.
- Styrke rådgivningstjenesten på skolene.
- Videreføre Høyres yrkesløft med forslag om egne læreplaner for yrkesfaglinjene innenfor norsk, matte, engelsk og naturfag og alternative opplæringsløp som for eksempel opplæringsprogrammer i bedrifter samtidig som statusen til disse fagene opprettholdes.
- Vurdere å innføre en differensiering av dagens yrkesutdanning mellom det klassiske fagbrevet og et praksisbrev som senere kan utvikles til et fagbrev.
- Generelt styrke arbeidslivet som læringsarena.
- Se nærmere på om modeller som Kirkens Bymisjons "Drop Stop" prosjekt kan videreutvikles. Dette går ut på at skoler kan melde inn elever som dropper ut av skolen. I prosjektet får elevene hjelp til enten å skrive søknader for å komme seg inn i arbeidslivet eller til å vende tilbake til skolen.

Hordaland Høyre

9. Norge trenger et eliteuniversitet

I et samfunn som i stadig større grad blir avhengig av kunnskap og kompetanse for å sikre vekst og utvikling er det viktig at talentene blir ivaretatt. I Norge er det ikke kultur for å ta vare på de aller beste ved universitetene, synet på eksepsjonelle talenter innenfor academia er helt annerledes enn innfor for eksempel idrett, hvor de beste talentene gis rammer og arbeidsforhold til å dyrke talentet sitt. Dette er en utfordring gjennom hele det norske skoleløpet, men materialiserer seg spesielt i den manglende tanken på og strategien for å kunne etablere et eliteuniversitet i Norge.

Stadig flere land ser at høyere utdanning og forskning er den viktigste kilden til innovasjon og verdiskaping. For de rike landene som ikke har lave lønns- og levekostnader blir et høyt kompetansenivå spesielt viktig.

I takt med de store samfunnsutfordringene, energi, klima, fattigdomsbekjempelse og den høye betydningen menneskelige beslutninger har på disse områdene øker også behovet for en befolkning med høyt kunnskapsnivå. For å sikre dette er det viktig at man i tillegg til en skole basert på kunnskap og kompetanse til enhver tid har fokus på høyere utdanning og forskning. I Norge har vi de siste årene hatt lavt fokus og satsing på forskning, og de akademiske miljøenes rammebetingelser for faglig utvikling. Norge har siden 1970 vært gjennom det største kunnskapsløftet i historien. Nærmere 1 milliard mennesker har tatt høyere utdanning. Men de aller færreste havner i jobber hvor de virkelig får brukt utdannelsen sin. Samtidig som stadig flere utdanner seg har antall forskereårsverk per student blitt halvert på samme tiden.

Høyre er opptatt av å gjøre noe med denne utviklingen. Vi må i større grad tenke spisskompetanse og utvikling av ny kompetanse skal vi i for fremtiden sikre et samfunn som møter kravene til kompetanse for å løse de store utfordringene vi står overfor i forhold til klima, miljø, fattigdomsbekjempelse, men også for å håndtere de store behovene vi vil få innen helse og omsorg.

Høyre vil derfor heve fokuset på forskning som igjen vil føre med seg en helt annen anerkjennelse av å besitte ekstraordinære kunnskaper innenfor ett eller flere felt. For Høyre er det lov å lykkes – også i utdanningen.

Høyre vil derfor jobbe for:

- At det etableres et eliteuniversitet i Norge
- Økte midler og økt satsing på forskning ved landets universiteter og høyskoler

Høyres Kvinneforum

10. Universitet i verdensklasse

Det norske utdanningssystemet står ovenfor en stor utfordring ved å skulle imøtekomme arbeidslivets stadig økende etterspørsel etter realfagskompetanse. Samtidig viser statistikken en bekymringsfull utvikling innenfor rekruttering til tekniske fag. Unge velger bort realfag. For at unge skal velge realfag må vi sette inn tidlige tiltak for å vekke interesse for disse fagene. Høyre ser derfor positivt på alle typer tiltak som bidrar til å styrke interessen og forståelsen for realfagene og ikke minst få frem flere forbilder som kan synliggjøre fagenes muligheter.

Vi ser samtidig en utvikling i retning av et mer kompetansebasert globalt arbeidsmarked, særlig innen teknisk-naturvitenskaplige fag. Norge må selvsagt delta, for kampen om de mest

kompetente arbeidstakerne er internasjonal. Allerede ved neste konjunktursvingning vil en av de største utfordringene kunne bli knapphet på høykompetent arbeidskraft. Dette utfordrer norsk arbeidsliv på flere områder. Utover tiltak som bygger oppunder en bredere satsning på realfag i norsk grunnskole for å øke rekrutteringen til faget, kan et viktig supplement være å tiltrekke seg kompetanse også utenfra.

Vi vet at sterke forskningsmiljøer trekker til seg utenlandske akademikere. Det er avgjørende at norske læresteder fremstår som attraktive internasjonalt, både for spisskompetansemiljøer, men også for egne studenttalenter. I dag taper vi i konkurransen, ikke bare med åpenbare utdanningsland som USA, Canada, Frankrike og Sveits, men også i forhold til land som Danmark og Sverige.

Det vil også være viktig å kunne beholde en del av den høykompetansen som utenlandske studenter representerer etter endt utdanning. I dag vet vi at mange av disse drar til land som for eksempel USA med sin utdannelse fra Norge fremfor å returnere til egne hjemland.

Høyre vil derfor:

- Generelt styrke satsningen på realfag i grunnskole og den videregående skole.
- Ha som nasjonalt mål at et av våre universitet skal oppnå ranking som en av de 30 beste universitet i verden.
- Føre en politikk som stimulerer til større mobilitet innen universitets- og høyskolesektoren.
- Vurdere finansieringsmodellen for universitet og høyskoler, blant annet for å vurdere muligheten for å hente inn kapital fra andre enn staten, som i Sverige.
- Høyre vil også se på muligheten for å innføre automatisk oppholdstillatelse for en avgrenset tidsperiode etter endt høyere utdanning for utenlandske studenter ved norske utdanningsinstitusjoner. Slik kan Norge for alvor delta i kampen om internasjonal høykompetanse.

Hordaland Høyre

11.Nei til inflasjon i universitetsbegrepet, ja til kvalitet i høyere utdanning!

I år 2001 kom det endringer i universitets- og høyskoleloven som gjorde det svært mye lettere å få innvilget universitetsstatus. Resultatet av denne lovendringen har vært at stadig flere høyskoler forsøker å bli universiteter. Allerede har tre nye universiteter sett dagens lys, mens flere høyskoler jobber hardt for å oppnå universitetsstatus gjennom sammenslåingsprosesser og opprettelse av nye studietilbud. Dette er svært tid- og ressurskrevende.

Norge er et lite land preget av mange små sårbare fagmiljøer, og disse må styrkes. Samtidig øker antallet studenter kraftig, mens basisbevilgningene til sektoren ikke henger med. Dette gir en stor fare for et mangelfullt tilbud og dårligere kvalitet. Vi er allerede i en posisjon der vi leverer i beste fall middelmådige resultater internasjonalt, og vi må erkjenne at midlene må prioriteres til de eksisterende forskningsmiljøene fremfor å smøre tynt utover til ennå flere.

Å gjøre høyskoler om til universiteter koster mye penger. En undervisningsinstitusjon som gir det faglige personalet rett til å anvende halvparten av arbeidstiden til forskning, vil drastisk øke driftsutgiftene. Det trengs flere til å undervise, og i tillegg kommer dekning av utgiftene til

assistanse og utstyr for forskerne. Imidlertid får ikke høyskoler som blir universiteter ekstra ressurser som dekker opp de økte kostnadene. Da sier det seg selv at dette går ut over kvaliteten på forskning og undervisning.

Arbeidsdelingen i norsk høyere utdanning er i dag svak og i ferd med å bli enda svakere når høyskolene søker universitetslikhet. Master- og doktorgradsstudier får oppmerksomhet. Det gjør også det beskjedne kravet om kompetanse på fire doktorgradsområder for å oppnå universitetsstatus. I praksis har regjering og storting overlatt til institusjonene og Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) å avgjøre tallet på norske universiteter, rekkefølgen vi får dem i og deres lokalisering.

Dobbelt så mange professorer, universiteter og doktorgrader betyr ikke dobbelt så mye kunnskap. De nye universitetene sliter med å tilby den samme kvaliteten som de etablerte universitetene, og det er i ferd med å etablere seg et klasseskille mellom dem. Derfor må de nye universitetene styrkes fremfor å gi ennå flere høyskoler billige universitetsklær.

Norge må ta inn over seg at vi er et land med begrensede ressurser og befolkning, og dersom våre forskningsmiljøer skal kunne konkurrere internasjonalt må de være spissede og med tilstrekkelig størrelse. Det betyr at vi må konsentrere ressursene om de fagmiljøene som allerede eksisterer fremfor å skape nye. Høyre mener derfor at dagens antall universiteter er et maksimum, og at det ikke skal åpnes for flere universiteter.

De siste årene har vi som en følge av lovendringen sett at høyskolene har samarbeidet langt bedre både mellom seg selv og med universitetene. Dette er en utvikling som er utelukkende positiv, og det er ingen tvil om at det finnes mange gode synergieffekter av økt samarbeid innenfor høyere utdanning i Norge. Imidlertid må det fokuseres på at Universitetene og Høyskolene videreutvikler sin egen kompetanse og særpreg for å sikre arbeidsdelingen og kvaliteten fremfor å utvikle middelmådige utdanningstilbud med likt innhold.

Derfor mener Høyres Landsmøte at:

- Dagens universiteter må styrkes for å kunne konkurrere internasjonalt
- Det ikke skal opprettes flere universiteter
- Høyskolene skal fokusere på sin viktige rolle som tilbydere av profesjonsutdanninger fremfor å søke universitetsstatus.

Høyres Studenterforbund

12. Oppland Høyre satser på håndverk

Norge må styrke yrkesfaglig utdanning for å kunne utdanne bedre og dyktigere håndverkere som vi trenger i fremtiden. Høyre peker på følgende satsingsområder:

Stipendiatorordningen for håndverkere må styrkes. Oppland Høyre anbefaler at stipendiatorordningen for håndverkere blir permanent, og at den bygges ut til å omfatte 10 nye stipendiater pr. år slik at det til enhver tid er 30 stipendiater i håndverk.

Behovet er stort for en systematisk plan for etter og videreutdanning av håndverkere. Håndverksutdanningen stopper i dag opp ved fag og svennebrev, der mesterbrev er en ren merkantil tilleggsutdanning. Oppland Høyre ber derfor om at det utarbeides en plan for en

systematisk etter og videreutdanning for håndverkere der det spesielt tas tak i fagskolene og videreutdanning i samarbeid med håndverksbedrifter.

De små og verneverdige fagene er en viktig del av vår felles kulturarv, og det må legges enda bedre til rette for økt rekruttering av lærlinger og lærebedrifter i disse fagene om ikke disse fagene skal bli borte. Oppland Høyre mener derfor at det er behov for ytterligere å øke lærlingtilskuddet for de små håndverksfagene hvor økonomi er en svært viktig faktor for å kunne organisere gode læreplasser.

Læreplanene i yrkesfaglig utdanning er i dag i altfor liten grad tilpasset håndverksfagenes behov. Første bud er å styrke den praktiske delen av opplæringen, slik at den faktisk blir en håndverksutdanning. Hvis en tømrer skal bli en god håndverker må han eller hun faktisk tømre mer. Derfor må det legges vekt på et godt samarbeid med næringsliv og aktuelle opplæringsbedrifter der dette er mulig. Samarbeidet mellom den offentlige skolen og bransjen bør styrkes for å løfte håndverksfagene ut av klasserommene.

Man kan ikke lese seg til å lafte. For å hindre drop-outs fra den videregående yrkesutdanningen er det viktig å balansere teoriundervisningen, slik at ikke alt kommer på en gang. Det bør også ses på muligheten å tilpasse teoriundervisningen i større grad enn i dag slik at den er mer tilpasset yrkesfagenes behov. Dette ikke bare for å hindre drop-outs, men først og fremst fordi vi ønsker å utdanne enda bedre og dyktigere håndverkere som Norge trenger i fremtiden.

Oppland Høyre

13. Uten håndverkere stopper Norge

Norge trenger flere håndverkere og fagarbeidere. Frafallet i yrkesrettede studieretninger et alt for stort.

Høyre vil:

- Gjenreise respekten for yrkesfagene i det norske utdanningssystemet
- Ha flere opplæringsløp som kan føre til fagbrev
- Gjøre teorien i yrkesfagene relevant for utdanningen
- Styrke fagskolene som viktig del av praktisk rettet utdanning
- Gi fagskolene samme finansieringsordning som høyskoler og universitet

Relevant teori

Dagens utdanningsløp er i stor grad lagt opp til at alle skal komme gjennom med generell studiekompetanse. Det betyr at det blir mindre fokus på å utdanne gode fagarbeidere. I så å si alle yrker er teori viktig i dag, og teoretisk basiskunnskap er viktig for alle. Det er da avgjørende at teorien i yrkesfagene blir gjort relevant for hver enkelt yrkesretning, slik at dette oppleves meningsfylt og nyttig. Det må også være flere veier til målet. Ikke alle lærer på samme måte, og elever med gode praktiske egenskaper må også få utnytte sitt potensial uten å måtte bruke studietiden på lite relevant teori.

Fagskolene

Fagskolene er en viktig brikke i utdanningen av gode fagarbeidere.

Næringslivet er avhengig av å skaffe og holde på den kompetansen som fagskolene kan gi. Disse skolene fanger også opp mange av dem som valgte å gå rett ut i arbeidslivet, og etter hvert har skaffet seg et godt praktisk grunnlag. Når disse får videreutdanning gjennom fagskolene, får vi arbeidere med en unik kompetanse som ofte går rett inn på mellomledernivå i bedriftene, nettopp fordi de har både praktisk og teoretisk ballast.

Fagskolene er ikke minst viktig nå som næringslivet og industrien står ovenfor en stor omstrukturering og mange utfordringer. Nettopp nå er det viktig å utvikle og videreforedle den kompetansen.

Dette kan og vil fagskolen være en del av. Regionreformen sørget for at fagskolene nå ligger under fylkeskommunen. Dette har vanen tro skjedd uten at pengene fulgte med oppgaven, og fagskolene må inn i en uverdlig kamp mot samferdsel og videregående utdanning om knappe midler.

Møre og Romsdal Høyre og Sogn og Fjordane Høyre

14. Et bedre samfunn for alle

FN har flere ganger kåret Norge til et av verdens beste land å bo i. Ikke alle opplever det på den måten. Politikken har et særlig ansvar for å gjøre mer for dem som trenger hjelp aller mest, fremme like muligheter til å lykkes og bekjempe de få kreftene som gjør lokalsamfunnet utrygge for de mange. Med Norges utgangspunktet har vi også bedre forutsetninger enn de fleste til å lykkes.

Utfordringene gjelder for hele Norge, men de kommer særlig til uttrykk i de store byene:

- Sosiale utfordringer, særlig med hensyn til rus og barnevern
- Negativ kriminalitetsutvikling og manglende politiresurser
- Nedprioritering av offentlige helse- og omsorgstilbud og offentlige myndigheters motstand mot bruk av private helse- og omsorgsløsninger.
- Utfordringer knyttet til integrering av minoriteter i arbeids- og samfunnsliv

Mange mennesker med behov for hjelp opplever å bli kasteballer mellom ulike kommunale, fylkeskommunale og statlige instanser. Terskelen mellom trygd og arbeid, pasient og rekonvalesent statlig rusomsorg og kommunal rehabilitering, språk og integrering blir gjerne høyere enn den behøver å være. Det skyldes ofte manglende samhandling og motstridende interesser mellom ulike forvaltningsnivåer. Dersom kommunene var større og hadde mer ansvar ville det være lettere for kommunene å løse sosiale utfordringer av denne typen.

Pasienter innen rus- og psykiatribehandling opplever for lange ventetider til spesialisthelsetjenesten og at de skrives ut før et fullverdig tilbud er på plass i kommunene. Det er bekymringsfullt at både ventetidene og fristbruddene til rusbehandling har økt fra 2008 til 2009. Storbykommunene har allerede et ressursgrunnlag som gjør det mulig for dem å ta større ansvar for flere oppgaver. Det er ofte her de sosiale utfordringene er størst. Gitt at man får en forsvarlig kommunestruktur og at kommunene kommer over en viss størrelse, vil Høyre at kommunene kan etablere et sammenhengende behandlingstilbud til pasienter med rusproblemer. Høyre mener det offentlige helsevesenet i større grad må benytte private og kommunale helsetilbud for å redusere behandlingsskøene og styrke rehabiliteringstilbudet og ettervernet for ruspasienter. Spesielt innenfor rusomsorgen har private behandlingstilbud alltid spilt en viktig

rolle, men også mange kommuner har lang erfaring og gode forutsetninger for å kunne bidra til det beste for pasientene.

Etter barnevernsreformen i 2003 overtok staten ansvaret for det fylkeskommunale barnevernet. Oslo fikk beholde ansvaret for hele tiltakskjeden. Trondheim fikk beholde ansvaret som et forsøksprosjekt. Prosjektet ble imidlertid stanset av den rødgrønne regjeringen til tross for at resultatene var gode og Trondheim fortsatt ønsket å beholde ansvaret. Høyre mener reformen ikke har vist seg å være til det beste for barna. Tvert i mot oppleves dagens ansvarsfordeling som et hinder for et godt tilbud til samfunnets mest sårbare og utsatte barn og familier. Høyre mener derfor at kommuner over en viss størrelse skal overta ansvaret for hele tiltaksapparatet.

Manglende ressurser til politiet er et økende problem. Kameraovervåking er ingen erstatning for fysiske politikontabler i gatene. Mer synlig politi som prioriterer å slå ned på åpenlys narkotikaomsetning, bråk og slagsmål og asosial adferd er helt nødvendig. Høyre mener at politiet i større grad bør benytte muligheten til å vise bort personer som prostituerer seg eller tigger på en måte som forstyrrer ro og orden eller hindrer alminnelig ferdsel.

Mange mennesker opplever at terskelen for å gå fra trygd og passive stønader til arbeid og aktivitet er for høy. Prinsippet om at det alltid skal lønne seg å jobbe må gjelde for alle, uansett. Slik er det ikke i dag. Samtidig må vi sørge for at de som trenger ekstra hjelp til selvhjelp, får det.

Mange voksne mennesker, både minoritetsnordmenn og etniske nordmenn, mangler grunnleggende ferdigheter i lesing og skriving. En god skole legger grunnlaget for sosial mobilitet. Språkferdigheter er den viktigste nøkkelen til deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Fellesskapet må legge til rette for at det er mulig å tilegne seg de nødvendige ferdigheter som skal til for å lykkes. Til gjengjeld må vi kunne forvente at den enkelte selv tar sin del av ansvaret, og sørger for å benytte seg av tilbudet.

Oslo Høyre

15. Trygge lokalsamfunn

Høyre mener det er en grunnleggende rettighet å være trygg i eget hjem. Dette er et viktig bidrag for å skape trygge byer og lokalsamfunn. Den siste tidens hendelser forteller oss at det er nødvendig med konkrete tiltak for å sikre at det er de som beveger seg på utsiden av loven som skal føle seg utrygge, ikke de som beveger seg i og utenfor eget hjem. Justispolitikken må ha kriminalitetsbekjempelse som mål, og samtidig må hver og en av oss ta et større samfunnsansvar og bidra til levende og trygge omgivelser.

Et trygt lokalsamfunn bygger på muligheten til å ha frihet til og ansvar for egen utvikling. Trygge lokalsamfunn bygges nedenfra, og kriminalitet må møtes med tydelige reaksjoner. Men vel så viktig er det personlige ansvaret. Høyre mener vi alle har ansvaret for at omgivelsene våre er trygge og trivelige.

Synlig politi i gatene er et viktig bidrag til trygghetsfølelsen. Det er et ufravikelig krav at politiet må reagere på publikums behov når hendelser inntreffer. Dette må være det sentrale utgangspunkt for politiets ressursdisponering. I dag er det et problem at mange lokalsamfunn, fra storbyer til småbygder, opplever at politiet er lite tilgjengelig og har altfor lang reaksjonstid. Høyre mener at det er svært uheldig at det nå varsles at nærmere 500 årsverk i politiet nå skal kuttes grunnet stramme driftsbudsjetter i politiet. Høyre mener også at det er svært uheldig når Riksrevisjonen påpeker manglende kontroll fra Justisdepartementets og Politidirektoratets side i

forhold effekten av de senere års økte bevilgninger, samt at det økte antallet sivile stillinger ikke ser ut til å ha medført et spesielt mer synlig politi.

Vi må sørge for at regjeringen følger opp føringene fra Stortinget om at nyansatte sivile skal frigjøre ressurser til politioperativt arbeid. Vi mener landets justispolitikk i langt større grad må fokusere på å bekjempe kriminalitet. En av politiets viktigste oppgaver er å forebygge lovbrudd. Det må sendes et tydelig signal om at kriminalitet oppdages og møtes med tydelige reaksjoner. Da må man ha ressurser til å pågripe og etterforske, men også å forebygge. Det oppnår man ikke ved å kutte antallet politiårsverk i landets politidistrikter.

Høyre gikk til valg i 2007 med slagordet ”Trygge lokalsamfunn”. Å sørge for økt trygghet for befolkningen er et felles ansvar for både kommuner, stat og hver enkelt av oss. Skal vi ta tryggheten tilbake, må vi nå signalisere at kriminalitet skal bekjempes gjennom konkrete grep fra så vel politisk som personlig hold.

Høyre vil derfor:

- Styrke politiets kapasitet til å avdekke og bekjempe kriminelle nettverk som opererer på tvers av distrikts- og landegrensene
- Ha et mer synlig og tilgjengelig politi
- Styrke det kriminalitetsforebyggende samarbeidet lokalt mellom blant andre enkeltmennesker og frivillige, kommune, fylke, skole og politi, for eksempel gjennom utstrakt bruk av politiråd og Samordning av Lokale Kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT).
- Slå ned på kjente omsetningsplasser for narkotika og gå imot ethvert forslag om frisoner for narkotika.
- Gi kommunene handlingsrom i politivedtektene til å bortvise tiggere, prostituerte og narkomane som opptrer aggressivt.
- Øke politiets driftsbudsjetter slik at varslede kutt i årsverk avlyses. Nødvendige midler til opprusting av politiets IKT-systemer må øremerkes og ikke dekkes inn via politiets driftsbudsjetter.
- Sende et tydelig signal ved å skjerpe straffene for gjengangerkriminalitet, samt sørge for at det etableres flere gjengangerprosjekter i politidistriktene.
- Utvide muligheten for at for eksempel sivilt ansatte arrestforvarere, grensekontrollører etc kan utføre flere oppgaver for eksempel i form av patrulje og ivaretagelse av ordensoppgaver i tillegg til sine primæroppgaver.
- Kreve en nasjonal strategi for økt og effektiv bruk av sivilt ansatte i politiet for å frigjøre politiresurser.

Akershus Høyre

16. Struktur i Agder politidistrikt

Agder politidistrikt ble opprettet 01.01.02 som følge av politireformen 2000. Reformen var forutsatt skulle skje i to faser. Fase 1 innebar sammenslåing av de tidligere politidistriktene Vest Agder, Kristiansand og Arendal. Fase 2 omhandlet driftsenhetsstrukturen i politidistriktene. Antall geografiske driftsenheter ble redusert fra 27 til 8. Ordningen har fungert fra 2005.

Prosjekt Agder, fase 2 foreslår nå at en rekke lokale Lensmannskontor i Vest Agder bør nedlegges.

Målet med politireformen var at det skulle bli mer synlig politi i gatene og kortere responstid.

Det synes som det er det motsatte som har skjedd. Vi opplever til stadighet at pga. lange avstander tar det altfor lang tid før politiet er på stedet. En tjenestebil kan være milevis unna på patrulje når en trenger bistand. Dette svekker tilliten til politiet og trygghetsfølelsen til befolkningen og fører til at kriminaliteten øker.

Å ha et lokalt ”nærpoliti” har stor betydning for lokalbefolkningen. Det har en preventiv virkning i seg selv og det gjør at vi har lokalkjente folk som har oversikt over geografi og belastede miljøer, er raske på responstid og oppklarer flere saker.

Grunnprinsippene om et lokalt forankret politi er under press som følge av urbanisering, spesialisering og ressursknapphet.

Høyre vil:

Bevare grunnprinsippet om et lokalt forankret politi.

Tilføre mere ressurser til politiet

Vest-Agder Høyre

17. Foreldelsesfristen for volds- og overgrepssaker må fjernes

Omfanget av vold og overgrep mot barn og voksne i alle aldre er skremmende stort, og av skremmende alvorlig karakter. Det er svært mange av disse sakene som aldri føres frem til behandling i rettsapparatet, selv der grov vold og grove overgrep er begått. Svært ofte er det også slik at det kan gå tid og ofte lang tid før fornærmede har klart å bygge opp nok krefter etter slik kriminalitet til å anmelde og følge anmeldelsen opp.

Et av de viktigste tiltakene i forhold til å få ned antall tilfeller av vold og overgrep, er at rettsbehandlingen for denne type saker oppleves som reell og ikke tidsbestemt for de som begår denne kriminaliteten, og at rettsprosessen oppleves som støttende og reell for de som er fornærmet i slike svært vanskelige saker. Da er det helt avgjørende at ikke fornærmede skal oppleve kritikk i form av å ikke ha overholdt en foreldelsesfrist. Det er også viktig at ikke den kriminelle bruker foreldelsesfristen taktisk i forhold til å unndra seg straff. Det er urimelig at noen kriminelle venter til foreldelsesfristen har utløpt, for så å få lavere eller ingen straff med å innrømme ugjerningen.

Selv om foreldelsesfristen allerede er utvidet noe for de aller verste av disse sakene, er det fortsatt slik at den utnyttes taktisk av kriminelle, og det er fortsatt slik at den slår urimelig ut for svært mange fornærmede både i form av manglende psykisk oppreisning og i form av erstatning.

Høyre vil:

- Fjerne foreldelsesfristen i volds og overgrepssaker.

Vest-Agder- og Aust-Agder Høyre

18. Stopp utarming av lensmannsdistriktene

Høyres landsmøte vil advare mot en utvikling der lensmannsdistrikter over hele landet utarmes og politiets nærhet til publikum svekkes. Utviklingen er i utakt med intensjonene i Politireform 2000 og betyr også at politiet taper verdifull lokalkunnskap som er viktig for å kunne oppnå høyere oppklaringsprosent og for å kunne drive mer målrettet kriminalitetsforebyggende arbeid.

Kampen mot vinningskriminalitet og den organiserte grenseoverskridende kriminaliteten krever et sterkt og tilstedeværende politi i hele landet. Til tross for flere ansatte i politietaten opplever mange kommuner et fraværende politi som følge av regionalisering og sentralisering av stillinger i politietaten.

Stortinget har vedtatt at politietatens desentraliserte struktur skal opprettholdes. Likevel tvinges stadig flere politimestere til sterkere sentralisering av personellressursene på grunn av trang driftsrammer.

Høyres landsmøte vil påpeke at befolkningen uavhengig av bosted har krav på å få sin trygghet ivaretatt. God politiberedskap er sentralt for å kunne takle ulykker og alvorlige hendelser. Dette innebærer at politiet må organiseres slik at det ikke oppstår store polititomme rom som inviterer til kriminalitet og der forulykkede og andre som trenger politiets bistand ikke får nødvendig hjelp.

Troms Høyre

19. Bekjemp kriminelle MC-klubber

Den organiserte kriminaliteten øker. Den blir bedre organisert, mer profesjonell og den sprenger nye grenser. Organisert kriminalitet er ofte bygget opp rundt narkotikainnførsel – og omsetning, pengeinnkreving og prostitusjon. Det er store verdier involvert, og brutalitet er en viktig faktor for å skape lojalitet internt i miljøet og frykt i omgivelsene.

Høyres landsmøte ser med stor bekymring på den økende utbredelsen av organisert kriminalitet gjennom ”1%-klubber” som Hells Angels, Bandidos, Outlaws og andre. Dette er organiserte, kriminelle nettverk som i stor grad bidrar til å skape utrygghet og redsel i lokalsamfunnene.

En aktiv kommune er en forutsetning for et trygt lokalsamfunn. Mange kommuner har over lengre tid arbeidet aktivt for å forebygge etablering, samt bekjempe allerede etablerte klubber. Berørte kommuner må være pro-aktive, gjennom restriktiv reguleringspraksis innenfor Plan- og Bygningsloven, for å hindre at etablering av klubblokaler og oppholdssteder for slik virksomhet kan finne sted.

Høyres landsmøte krever at Justisministeren tar initiativ til å styrke politiets innsats mot organisert kriminalitet. Politi- og lensmannsdistrikter, sammen med landets kommuner, må inngå tverrfaglig samarbeid gjennom politirådene i den hensikt å hindre ytterligere vekst og etablering, spesielt i distrikts-Norge, som synes å være særlig utsatt.

Troms Høyre

20. Flexibilitet, trivsel og medbestemmelse er grunnleggende utfordringer i moderne eldrepolitikk.

Høyre har programfestet:

”Utvikle en ordning med momsfristak/skattefradrag for nødvendig hjelp i hjemmet for eldre med behov for hjelp...”

Vi foreslår igjen at eldre som ønsker å bo hjemme, og som etter faglig vurderinger ikke er i stand til å ivareta vanlige huslige oppgaver, skal få anledning til å kjøpe hjemmetjenester skattefritt, for eksempel inntil kr. 100.000,- pr. år.

Vi vil tilføye at skattefriheten bør også omfatte barn og barnebarns finansiering av foreldres/besteforeldres hjemmehjelp på samme måte.

Frihet til å velge, vil gi økt trivsel og lettere hverdag for de eldre.

Skattefristak for tjenester i hjemmet vil nettopp bidra til å gi denne friheten for den enkelte til selv å velge tjenester og omfang. Dette gir anledning til å kunne bo lengre hjemme og derved redusere behovet for sykehjemsplasser.

Senior Høyres Landsstyre

21. Samhandlingsreformen må sikre kvaliteten og tilgjengeligheten på helsetjenester til befolkningen i hele landet.

Høyres landsmøte er enig i at det er behov for en omfattende helsereform i Norge på bakgrunn av endrede forutsetninger på en rekke områder: Det være seg endrende behov hos befolkningen, så som alderssammensetning og sykdomsutvikling. Flere muligheter til avansert behandling, både medikamentelt og teknologisk. Parallelt med den teknologiske og medikamentelle utviklingen utvikles også kunnskapen hos helsepersonellet gjennom utdanning og forskning.

Denne utviklingen gjør det nødvendig å tenke nytt i norsk helsepolitikk, både når det gjelder lovgiving, organisering og finansiering.

Høyres landsmøte er enig med Regjeringen i at kommunene bør kunne overta oppgaver innen pasientbehandling fra spesialisthelsetjenesten, men at dette må skje gradvis og gjennom prosess. Og kommunene må i stor grad være med å legge premissene for denne utviklingen. Samtidig må en forvente at kommunene selv tar ansvar og gjør seg i stand til å overta oppgaver gjennom blant annet å ta initiativ til kommunesammenslåing. Og for at samhandlingsreformen skal lykkes er det nødvendig å se samhandling i en større sammenheng enn det debatten har vist til nå. Et viktig element i så måte er samhandlingen internt i kommunehelsetjenesten for å sikre god pasientbehandling lokalt.

Organiseringen av samhandlingsreformtiltakene må ta hensyn til lokale forskjeller i landet.

Finansieringsordningen av den nye reformen må ikke bli et ”svarteperspill” hvor kommunene nok en gang ender som taperen. Det må legges opp til en ordning som kombinerer rammefinansiering og innsattsstyrt finansiering. Og en må sørge for at finansieringsordningen også ivaretar eldre, mennesker med kroniske sykdommer, mennesker med sammensatte diagnoser, forebyggende helsearbeid og rehabilitering skikkelig.

Norsk helselovgivning på revideres slik at det ikke er tvil om hvilket ansvar det enkelte forvaltningsnivå har, og at den enkelte pasients rettsikkerhet ivaretas.

Høyres Landsmøte ser at framtiden til norske helsetjenester også henger sammen med hvordan utdannings- og forskningsinstitusjonene utvikler seg. Og behovet for helsepersonell og rekruttering blir en stor utfordring. Det er derfor nødvendig å se samhandlingsreformen i sammenheng med utdanning av helsepersonell slik at både spesialist- og kommunchelsetjenesten sikres kompetent personell.

Det offentlige helsetilbudet i Norge vil stå overfor store utfordringer i fremtiden når det gjelder å sikre befolkningen helsetjenester som har god tilgjengelighet og kvalitet. Derfor krever Høyres landsmøte at reformen i langt større grad åpner for private helsetilbud for å sikre nettopp dette.

Samhandlingsreformen og utvikling av framtidens helsetjenester i Norge er en stor utfordring som ikke løyes over natten. Høyres Landsmøte krever derfor at gjennomføringen skjer trinnvis og med stor grad av medvirkning både politisk, faglig og fra organisasjonene.

Troms Høyre

22. Ja til Europeisk Union – Nei til Europeisk stat

Høyre er det eneste klare ja-partiet i Norge. For Høyre er det en selvfølge at Norge skal delta der de store avgjørelsene om Norge og Europas fremtid avgjøres.

Samtidig er det viktig for Oppland Høyre at de nasjonale interessene blir ivaretatt ved en norsk medlemskap.

Oppland Høyre mener det er flere saker man skal være skeptiske til det EU gjør, og også være skeptiske når EU går utover rollen og gjør oppgaver som bør ligge til nasjonalstatene å styre.

Europeisk samarbeid skal eksistere for få en fremgangstrik handel, bekjempelse av miljøproblemer, bekjempelse av internasjonal kriminalitet, bevaring av freden og sikre fri flyt av varer, tjenester, mennesker og kapital.

Oppland Høyre ønsker at Norge skal inn i EU så fort som mulig for å kunne påvirke beslutninger som angår oss.

Oppland Høyre

23. Så sivilt som mulig så militært som nødvendig!

Det afghanske folket har i mange år levd under Talibanregimets diktatur, og sivilbefolkningen lever fremdeles under særdeles vanskelige kår. Det landet hvor barn tidligere lekte fritt i gatene, er i dag herjet av krig, konflikter og redsel. Innbyggerne lever i et samfunn hvor menneskerettigheter ikke blir respektert og ekstreme grupper daglig truer deres sikkerhet.

Norske soldater er i Afghanistan gjennom NATO-ledede ISAF (International Security Assistance Force) som har vært i landet siden 2001.. Det militære nærværet i Afghanistan blir i Norge stadig kritisert av krefter på den venstresiden i norsk politikk. Dette til tross for at den internasjonale tilstedeværelsen i Afghanistan er ønsket av den demokratisk valgte regjeringen.

Den norske tilstedeværelsen består av både militære styrker og sivile aktører. De jobber som rådgivere og veiledere for afghanerne i deres arbeid med å bygge opp egne sikkerhetsstyrker og politi, de jobber med å bygge opp igjen et bærekraftig samfunn, de jobber med å forsvare helt grunnleggende menneskerettigheter og de jobber med å sikre sivilbefolkningen retten til et verdig liv. Alt vi i Norge tar som en selvfølge.

Den internasjonale tilstedeværelsen gir resultater. I dag går seks millioner afghanske barn på skolen, 35 prosent av disse er jenter. For fem år siden var det ingen jenter som gikk på skolen og fikk utdanning i Afghanistan. 80 prosent av barna i Afghanistan får nå vaksiner og barnedødeligheten er de siste fem årene redusert med en fjerdedel, og det er gjennomført demokratiske valg. Alt dette ville vært umulig uten hjelp fra internasjonale styrker.

Konflikten i Afghanistan er en komplisert sak som på ingen måte har en enkel løsning. Allikevel vil det være et stort svik mot både den afghanske befolkning, de sivile hjelpearbeiderne, og soldatene som har gitt sine liv for demokratiet, å trekke seg ut før freden er sikret. Det afghanske folk har fortjent at vi bryr oss, engasjerer oss og de har fortjent både vår humanitære og militære hjelp og tilstedeværelse.

Høyre vil gi norske styrker som deltar i utenlandsoperasjoner, den anerkjennelse og støtte de fortjener. Politiske beslutninger om å sende norske menn og kvinner ut i tjeneste i utlandet forplikter. Dette er et helhetlig samfunnsansvar, ikke bare en sak for Forsvaret. Høyre anerkjenner innsatsen til våre kvinner og menn som bidrar for Norge og det internasjonale samfunnet i Afghanistan.

Høyre vil:

- at norsk deltakelse i internasjonale militære operasjoner skal ha grunnlag i folkeretten og at vi skal være tilstede så lenge Afghanistan ønsker vårt nærvær.
- at vi skal konsentrere oss om robuste styrkebidrag, færre operasjoner for å sikre at bidragene har tilstrekkelig personell, materiell og ressurser.
- at den sivile og militære bistanden koordineres tettere enn i dag
- videreføre helse- og vaksinasjonsprogrammene.
- prioritere kvinners rettigheter som viktige byggere av det sivile samfunnet i Afghanistan.
- bruke mikrofinansiering som et virkemiddel for å gi menneskene muligheten til å utvikle sin egen bedrift og arbeidsplass
- oppheve politiske begrensninger på hvor norske styrker kan operere i Afghanistan og at de norske bidragene skal benyttes der ISASF ser at effekten er størst

Høyres Kvinneforum

24. Så sivilt som mulig – så militært som nødvendig!

Det afghanske folket har i mange år levd under Talibanregimets diktatur, og sivilbefolkningen lever fremdeles under særdeles vanskelige kår. Det landet hvor barn tidligere lekte fritt i gatene, er i dag herjet av krig, konflikter og redsel. Innbyggerne lever i et samfunn hvor menneskerettigheter ikke blir respektert og ekstreme grupper daglig truer deres sikkerhet.

Norske soldater er i Afghanistan gjennom NATO-ledede ISAF (International Security Assistance Force) som har vært i landet siden 2001.. Det militære nærværet i Afghanistan blir i Norge stadig

kritisert av krefter på den venstresiden i norsk politikk. Dette til tross for at den internasjonale tilstedeværelsen i Afghanistan er ønsket av den demokratisk valgte regjeringen.

Den norske tilstedeværelsen består av både militære styrker og sivile aktører. De jobber som rådgivere og veiledere for afghanerne i deres arbeid med å bygge opp egne sikkerhetsstyrker og politi, de jobber med å bygge opp igjen et bærekraftig samfunn, de jobber med å forsvare helt grunnleggende menneskerettigheter og de jobber med å sikre sivilbefolkningen retten til et verdig liv. Alt vi i Norge tar som en selvfølge.

Den internasjonale tilstedeværelsen gir resultater. I dag går seks millioner afghanske barn på skolen, 35 prosent av disse er jenter. For fem år siden var det ingen jenter som gikk på skolen og fikk utdanning i Afghanistan. 80 prosent av barna i Afghanistan får nå vaksiner og barnedødeligheten er de siste fem årene redusert med en fjerdedel, og det er gjennomført demokratiske valg. Alt dette ville vært umulig uten hjelp fra internasjonale styrker.

Konflikten i Afghanistan er en komplisert sak som på ingen måte har en enkel løsning. Allikevel vil det være et stort svik mot både den afghanske befolkning, de sivile hjelpearbeiderne, og soldatene som har gitt sine liv for demokratiet, å trekke seg ut før freden er sikret. Det afghanske folk har fortjent at vi bryr oss, engasjerer oss og de har fortjent både vår humanitære og militære hjelp og tilstedeværelse.

Høyre vil gi norske styrker som deltar i utenlandsoperasjoner, den anerkjennelse og støtte de fortjener. Politiske beslutninger om å sende norske menn og kvinner ut i tjeneste i utlandet forplikter. Dette er et helhetlig samfunnsansvar, ikke bare en sak for Forsvaret.

Høyre vil:

- at norsk deltakelse i internasjonale militære operasjoner skal ha grunnlag i folkeretten.
- at forsvaret skal motta tilstrekkelig med midler for å kunne delta i flere operasjoner og samtidig opprettholde tilstrekkelig personell, materiell og ressurser,
- videreføre helse- og vaksinasjonsprogrammene.
- prioritere kvinners rettigheter som viktige byggere av det sivile samfunnet i Afghanistan.
- bruke mikrofinansiering som et virkemiddel for å gi menneskene muligheten til å utvikle sin egen bedrift og arbeidsplass.
- oppheve politiske begrensninger på hvor norske styrker kan operere i Afghanistan

Hedmark Høyre

25. Så sivilt som mulig, så militært som nødvendig!

Norske soldater er i Afghanistan gjennom NATO-ledede ISAF (International Security Assistance Force) som har vært i landet siden 2001. Det militære nærværet i Afghanistan blir i Norge stadig kritisert av krefter på den venstresiden i norsk politikk. Dette til tross for at den internasjonale tilstedeværelsen i Afghanistan er ønsket av den demokratisk valgte regjeringen.

Den norske tilstedeværelsen består av både militære styrker og sivile aktører. De jobber som rådgivere og veiledere for afghanerne i deres arbeid med å bygge opp egne sikkerhetsstyrker og politi, de jobber med å bygge opp igjen et bærekraftig samfunn, de jobber med å forsvare helt grunnleggende menneskerettigheter og de jobber med å sikre sivilbefolkningen retten til et verdig liv.

Den internasjonale tilstedeværelsen gir resultater. I dag går seks millioner afghanske barn på skolen, 35 prosent av disse er jenter. For fem år siden var det ingen jenter som gikk på skolen og fikk utdanning i Afghanistan. 80 prosent av barna i Afghanistan får nå vaksiner og barnedødeligheten er de siste fem årene redusert med en fjerdedel, og det er gjennomført demokratiske valg. Alt dette ville vært umulig uten hjelp fra internasjonale styrker.

Konflikten i Afghanistan er en komplisert sak som på ingen måte har en enkel løsning. Allikevel vil det være et stort svik mot både den afghanske befolkning, de sivile hjelpearbeiderne, og soldatene som har gitt sine liv for demokratiet, å trekke seg ut før freden er sikret. Det afghanske folk har fortjent at vi bryr oss, engasjerer oss og de har fortjent både vår humanitære og militære hjelp og tilstedeværelse.

Høyre vil gi norske styrker som deltar i utenlandsoperasjoner, den anerkjennelse og støtte de fortjener. Politiske beslutninger om å sende norske menn og kvinner ut i tjeneste i utlandet forplikter. Dette er et helhetlig samfunnsansvar, ikke bare en sak for Forsvaret. Høyre anerkjenner innsatsen til våre kvinner og menn som bidrar for Norge og det internasjonale samfunnet i Afghanistan.

Høyre vil:

- at norsk deltakelse i internasjonale militære operasjoner skal ha grunnlag i folkeretten og at vi skal være tilstede så lenge Afghanistan ønsker vårt nærvær.
- at den sivile og militære bistanden koordineres tettere enn i dag
- videreføre helse- og vaksinasjonsprogrammene.
- prioritere kvinners rettigheter som viktige byggere av det sivile samfunnet i Afghanistan.
- bruke mikrofinansiering som et virkemiddel for å gi menneskene muligheten til å utvikle sin egen bedrift og arbeidsplass
- oppheve politiske begrensninger på hvor norske styrker kan operere i Afghanistan og at de norske bidragene skal benyttes der ISAF ser at effekten er størst
- Norske styrker skal til enhver tid ha det beste utstyret som er tilgjengelig.

Østfold Høyre

26. Høyre slår ring om Jørstadmoen

Etableringen av et samlet og sterkt IKT-senter er viktig for den videre utviklingen av Forsvaret. Det er også avgjørende for troverdigheten til de demokratiske prosessene at politiske beslutninger gjennomføres uten ødeleggende omkamper.

Høyre påbegynte en samling av IKT-ressursene i Forsvaret på Jørstadmoen i 2004. Høyre fikk i 2008 gjennomslag i langtidsplanen for Forsvaret for en samling på Jørstadmoen av de IKT-ressursene som ikke er avhengig av en spredt lokalisering. Samlingen på Jørstadmoen vil innebære en betydelig samlokalisering av både operativt og teknisk kompetansemiljø, og berører over 800 arbeidsplasser.

Å sikre bærekraftige regionale kompetansesentra er et sentralt element i Høyres distriktpolitikk. Utvikling av sterke regionale kompetansesentre gir styrket mulighet for etablering og utvikling av kompetansebedrifter i distriktene, og gir i tillegg jobb- og karrieremuligheter.

Samling av Forsvarets IKT-virksomhet på Lillehammer bygger på eksisterende fagmiljøer, og vil sammen med høgschooler og næringsliv i Lillehammer- og Gjøvik-regionen gi et bærekraftig og fremtidsrettet teknologimiljø. Høyre er opptatt av at synergieffekter realiseres gjennom en tettst mulig integrasjon mellom militære og sivile fagmiljøer.

Kampen for Jørstadmoen er blant Oppland Høyres prioriterte saker i denne perioden. Regjeringen har skapt en uakseptabel uklarhet om prosjektets innhold og regjeringens egen evne og vilje til gjennomføring.

Høyre krever at regjeringen står fast på prosjektet og setter fart på arbeidet med å samlokalisere det operative IKT-kompetansesenteret Forsvarets kompetansesenter for kommando, kontroll og informasjonssystemer (FK KKIS), det tekniske utviklingsmiljøet i Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO IKT) og de permanente delene av dagens Ledelses- og styringsprogram (LOS), Drift og videreutvikling (LOS DVU).

Oppland Høyre

27. Full frihet til familien

Regjeringen varsler å utvide den såkalte fedrekvoten til 14 uker, dette betyr at nærmer oss en tredeling av foreldrepermisjonen. Tas ikke permisjonen ut, straffes foreldrene ved at de mister flere uker av permisjonen. Dette innskrenker familiens frihet og tar ikke høyde for at hver familie har ulike behov.

Høyre ønsker at familier selv skal kunne avgjøre hva som er best for dem selv, men i dag er dette praktisk umulig i familier hvor mor er student, hvor mor er ufør eller hvor mor har lavere inntekt enn far. I disse tilfellene kan det være vanskelig for enkelte familier å velge fars tilstedeværelse. Økonomien gjør det rett og slett ikke mulig å velge en permisjon der far har hovedansvaret for barna.

Høyre bør legge til rette for fleksibilitet slik at foreldrene kan ta frie valg i forhold til hvilke omsorgspersoner som skal være tilgjengelig for barna, og hvilken fordelingsgrad som passer den enkelte familie. For at dette skal bli en realitet trenger fedrene selvstendig opptjeningsrett.

Høyre vil:

- Ha en oppmyking av reglene for foreldrepermisjon
- Innføre selvstendig opptjeningsrett for begge foreldre

Østfold Høyre

28. Barnevernstjenester med barnet i fokus

Vi ser stadig oftere eksempler på at barnevernstjenestene i Norge ikke fungerer tilfredsstillende. Noe blir forklart med systemsvikt, ansvars- og/eller kompetansestrid mellom statlig og kommunale instanser, samt ikke minst manglende økonomiske ressurser til kompetent personell. Dette medfører at alt for mange utsatte barn ikke får den hjelp og støtte de har behov for, og ikke minst har krav på. Barn med samme behov får svært ulike tilbud og ulik behandling alt etter hvor de bor.

Høyre aksepterer ikke denne utvikling, og mener det må settes inn raske og virksomme tiltak for de mest sårbare av de sårbare. Forebyggende og tidlige tiltak i hjemmet er svært viktig faktor for å redusere antall barn under offentlig omsorg.

Dagens finansieringsordning er slik at vedkommende kommune, som har etablert tiltak på et visst nivå sitter med økonomisk ansvar selv om mer omfattende tiltak iverksettes av annen kommune. Barn under omsorg blir registrert i folkeregisteret i ny kommune, og ny bostedskommune mottar innbyggertilskudd gjennom rammeoverføringer. Tidligere hjemkommune må likevel, i tillegg til barneverskostnader, kjøpe et skoletilbud i ny kommune.

Barnevern er et kommunalt ansvar, og det bør det også forbli i fremtiden.

Høyre mener at dagens finansieringsordning er dysfunksjonell med sikte på å utvikle et godt fungerende barnevern til barnets beste, og i flere tilfeller oppleves en situasjon som er uverdigg.

Høyre vil at:

Barna skal være i fokus - ikke systemet.

I de tilfeller barn flyttes til ny kommune og registreres som ny innbygger, er vedkommende kommune, som for de øvrige innbyggerne, ansvarlig for tjenestetilbudet.

Barnevernens barn skal likestilles ift Lånekassens stipendordninger ved videregående utdanning.

Staten overtar det økonomiske ansvaret der omsorgen er overtatt gjennom vedtak i

Fylkesnemnda og / eller annen overliggende rettsinstans.

Fylkesnemnda og eller annen rettsinstans må ha fullmakt til å tildele økonomisk ansvar til oppvekstkommune i de tilfeller det er åpenbart at kommunen har forsømt sitt ansvar.

Nordland Høyre

29. Et barnevern – til barnets, familiens og samfunnets beste

Barn i Norge har det materielt sett godt om vi sammenlikner oss med andre land, men materiell standard sier ikke noe om barns opplevelse av lykke, og psykisk velvære.

Undersøkelser viser at norske barn kommer på tredje siste plass i Europa på barns psykisk velvære. For de barna som har det vanskeligst har vi et barnevern hvis oppgave er å sørge for i samarbeid med familiene å gjøre situasjonene for barna bedre.

Mange tiltak iverksettes i hjemmet, men der hvor dette ikke er tilstrekkelig griper barnevernet inn med gjennom omsorgsovertakelse.

Barnevernet tar hånd om skjebnen og fremtiden til de svakeste i samfunnet og det er derfor særdeles viktig at dette systemet fungerer optimalt. Vi får stadig presentert historier, undersøkelser og virkelighetsbeskrivelser som tilsier at det er et godt stykke igjen til vi har et barnevern som makter å gjøre fullføre oppdraget sitt – skape en fremtid til barnets beste.

Noen problemstillinger vi blir presentert for som gjør dette vanskelig er:

- Etter 2004 har vi valgt å organisere barnevernet gjennom alle tre forvaltningsnivåene. Kommunen har primæransvaret, og håndterer de fleste sakene. I tilfeller hvor det er snakk om omsorgsovertakelse avgjøres det gjennom fylkesnemnda. De barna man ikke klarer å håndtere gjennom kommune og fylkeskommune havner tilslutt i det statlige

barnevernet. Gjennom denne ordningen har vi etablert et system som fører til at jo mer komplisert en sak er jo lenger unna de som kjenner barnet havner saken. Altså de som bestemmer mest er de som kjenner barnet minst.

- De fleste meldingene til barnevernet kommer fra familie eller venner til familien barnet meldingen gjelder lever i. Det er svært få meldinger som kommer fra helsestasjon, barnehage og skole. De institusjonene som i tillegg til foreldrene har mest omgang med barna reserverer seg for å bruke meldeplikten sin.
- Regjeringens politikk overfor private institusjoner har ført til en nedtrapping av dette tilbudet og redusert mangfoldet i tilbudet.
- Fosterhjem er en av tiltakene som er mye brukt i det norsk barnevernet. Det offentlige barnevernet sliter med å rekruttere nok fosterhjem, og de sliter med å rekruttere nok tilsynsførere.

For Høyre er det svært viktig at politikken på dette området først og fremst handler om finne de beste løsningene for disse barna. De er i en utrolig sårbar situasjon og vi har ikke råd til å ri prinsipper på dette området. I potten legges nemlig skjebnen til mange tusen barn i Norge.

Høyre mener at alle barn i barnevernet skal ha et tilpasset tilbud av høy kvalitet til rett tid.

Høyre vil:

- Likestille private, ideelle, og offentlige barnevernsaktører
- Åpne for at private aktører kan rekruttere fosterhjem
- Åpne for adopsjon på et tidligere tidspunkt enn i dag
- Overføre det statlige barnevernet til kommunene

Høyres Kvinneforum og Oppland Høyre

30. Likestill foreldrene – fjern fedrekvoten – full frihet til familien

Høyre vil gi familiene full frihet til selv å bestemme fordelingen av foreldrepermisjonen mellom seg. For unge, moderne foreldre av i dag er det ikke en problemstilling om far skal være hjemme eller ikke. For disse er det først og fremst en problemstilling at staten forteller deg hvor lite eller mye far skal være hjemme og konstruerer et lite fleksibelt system. Norske familier ønsker å finne løsninger som passer seg og sine best.

Når regjeringen varsler å utvide den såkalte fedrekvoten til 14 uker, nærmer vi oss en tredeling av permisjonen. Tas ikke permisjonen ut etter sosialistenes oppskrift straffes foreldrene ved at de mister flere uker av permisjonen. Dette innskrenker familiens frihet og tar ikke høyde for at hver familie har ulike behov. Høyre vil overlate denne beslutningen helt og fullt til familiene selv – og sier full frihet, fjern fedrekvoten.

Ved å fjerne fedrekvoten gjør vi det enklere for far å ta ut mer enn sine tilmålte uker, og reglene for foreldrepermisjon mykes opp for å gi en større fleksibilitet til familien. For å sikre denne fleksibiliteten er det også viktig at det innføres selvstendig opptjeningsrett til permisjonspenger for begge foreldre, også far.

Vi stoler på at kvinner så vel som menn ikke tenker mest på seg selv i denne sammenhengen, men er mest opptatt av å skape gode rammer for barna sine. En familie vet selv hva som fungerer i deres liv og i deres familie.

Høyre vil:

- Ha en oppmyking av reglene for foreldrepermisjon, gjennom fjerning av den tvangstildelte andelen av permisjonen til far.
- Innføre selvstendig opptjeningsrett for begge foreldre

Høyres Kvinneforum, Oppland - og Hedmark Høyre

31. Likestill foreldrene – full frihet til familien

Høyres landsmøte vil gi full frihet til familien ved å innføre fri foreldrepermisjon. Foreldre må selv få lov til å bestemme fordelingen av foreldrepermisjonen seg i mellom.

For moderne foreldre er det viktig med et fleksibelt system som ivaretar behovene i en hektisk hverdag. Norske småbarnsfamilier må få friheten til å finne den løsningen for foreldrepermisjonen som passer seg og sine best. For å oppnå reell likestilling er det viktig å gi fedre selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenger – på lik linje med mødrene.

Når Regjeringen varsler en utvidelse av den såkalte fedrekvoten til 14 uker, nærmer vi oss en tredeling av permisjonen. Tas ikke permisjonen ut etter statens oppskrift, straffes foreldrene ved at de mister flere uker av permisjonen. Dette innskrenker familiens frihet, og tar ikke høyde for at hver familie har ulike behov.

Høyre stoler på at foreldrene er mest opptatt av å skape gode rammer for barna sine. En familie er nærmest til å vite best hva som fungerer i deres liv!

Høyres landsmøte vil:

- gi fedre selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenger
- innføre fri foreldrepermisjon

Buskerud Høyre

32. Likestill foreldrene - full frihet til familien

Vestfold Høyre vil gi full frihet til familien og innføre fri foreldrepermisjon. Foreldrene skal selv få lov til å bestemme fordelingen av foreldrepermisjonen. I dagens samfunn er det ikke en problemstilling om far skal være hjemme eller ikke. For småbarnsfamiliene er det først og fremst et problem at staten forteller dem hvor mye eller hvor lite far skal være hjemme. Norske småbarnsfamilier må få friheten til å finne løsninger som passer seg og sine best.

Når den rød-grønne regjeringen varsler en utvidelse av den såkalte fedrekvoten til 14 uker, nærmer vi oss en tredeling av permisjonen. Tas ikke permisjonen ut etter sosialistenes oppskrift, straffes familien ved at de mister flere uker av permisjonen. Dette innskrenker foreldrenes frihet og tar ikke hensyn til at familiene kan ha ulike behov. Høyre vil overlate denne beslutningen til familiene selv – og sier full frihet, fjern tvangskvoten!

Vestfold Høyre vil:

- Ha en oppmykning av reglene for foreldrepermisjon gjennom en fjerning av tvangspermisjonen for fedre.

Vestfold Høyre

33. Likestill mor og far - fjern foreldrenes permisjonskvote!

Høyres Landsmøte vil gi lik opptjenning av foreldrepermisjon for far og mor. Familiene må få full frihet til selv å bestemme fordelingen av foreldrepermisjonen. Høyre har en grunnleggende tillit til enkeltmennesket. Det innebærer at vi også har tillitt til at far tar valg til beste for sine barn og sin familie. Høyres Landsmøtet vil ha et samfunn med mindre statlig styring og mer frihet for den enkelte. Samfunnet detaljstyres av politikere i økende grad. Dette er en utvikling vi vil snu. Høyres Landsmøte vil gi familiene mulighet til å gi gode rammer for barna sine og skape gode familieliv,

Foreldrepermisjonen er raus ordning som hele familien skal kunne ha glede av. Mange av de rødgrønne politikerne ser bort fra at dette først og fremst er en ordning som skal ivareta omsorgsbehovet for barnet i dets første leveår. Høyres Landsmøtet vil ta sterk avstand fra å gjøre endringer som vil innskrenke familiens valgfrihet ytterligere. Mange familier frykter at de i større grad vil straffes og miste store deler av foreldrepermisjonen om de ikke innretter seg etter statens kvoteordning. Ingen familier er lik og må derfor gis muligheten til å treffe ulike valg. Høyres Landsmøte vil overlate beslutningene som først og fremst angår familien, helt og fullt til familiene selv.

Ved å gjøre permisjonen til en foreldrepermisjon, og ikke kun en mammapermisjon der far får utdelt en statlig bestemt kvote, legges det til rette for at far kan ta ut mer enn dagens tilmålte kvote. For å sikre denne fleksibiliteten er det avgjørende at far får selvstendig opptjeningsrett. Dette vil gjøre mor og far til likeverdige omsorgspersoner.

Høyres Landsmøte vil:

- Innføre full valgfrihet og fri deling av foreldrepermisjonen
- Innføre selvstendig opptjeningsrett for begge foreldre

Sør-Trøndelag - og Nord-Trøndelag Høyre

34. Far må få selvstendig opptjeningsrett

Barnefaren er avhengig av barnemorens valg og muligheter for å gå ut i arbeidslivet for å kunne ta ut foreldrepenger. Faren kan ta ut foreldrepenger bare dersom moren etter fødselen eller omsorgsovertakelsen; går ut i arbeid, tar offentlig godkjent utdanning på heltid, tar offentlig godkjent utdanning i kombinasjon med arbeid som i sum gir heltid, eller er avhengig av hjelp enten pga. sykdom, skade eller er innlagt på helseinstitusjon.

Dersom moren arbeider deltid etter fødselen eller omsorgsovertakelsen, blir farens foreldrepenger redusert tilsvarende reduksjonen i morens arbeidstid. Morens stillingsdel må minst utgjøre 75 pst. av full arbeidstid for at faren kan få foreldrepenger beregnet i samsvar med sin egen stillingsdel.

Barnefaren må få selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenger uavhengig av morens opptjeningsrett og uavhengig av morens valg etter fødselen. Foreldrepenger utbetales kun til en av foreldrene, og foreldrene står selv fritt til å bestemme hvem som skal ta ut foreldrepenger.

Ved at far får selvstendig opptjeningsrett vil dette føre til at mor og far blir mer likestilte. En selvstendig opptjeningsrett for far vil medføre økt permisjonsandel for far, utover den lovbestemte fedrekvoten.

Høyre vil derfor:

- Far får selvstendig opptjeningsrett.
- Far får ikke avkortet foreldrepenger i forhold til morens stillingsprosent.
- Far er ikke avhengig av morens valg og muligheter for å kunne ta ut foreldrepenger.

Vest-Agder Høyre

35. Mer frivillig forvaltning - lytt til lokaldemokratiet

Høyre ønsker å bygge samfunnet nedenfra, og har stor tro på prinsippet om at beslutninger blir best når de tas nærmest mulig dem det gjelder. Det gjelder også forvaltningen av våre felles naturressurser. Det er likevel slik at nasjonale målsetninger vil kunne komme i konflikt med lokale ønsker, for eksempel innenfor området naturvern. Slike beslutninger må derfor gjøres i nær dialog med de berørte grunneiere, kommuner, fylkeskommuner og berørte lag og foreninger.

Det oppleves ofte som at staten og de mange offentlige organ med innsigelsesrett har vanskelig for å se at ulike kommuner og ulike områder, har ulikt syn for eksempel på vassdragsvern, skogvern, bygging av kraftlinjer og andre omstridte saker.

Høyres landsmøte mener at ved å ha en strategi der man lytter bedre til lokal kunnskap og lokal vilje, vil resultatet kunne bli bedre også ut fra et nasjonalt synspunkt.

Hvis både vern og utbygginger i mest mulig grad blir basert på frivillighet, vil vedtak om dette ha større legitimitet i befolkningen, samtidig som nasjonale mål vil kunne oppnås.

Høyres Landsmøte mener vi må kunne utnytte det at vi er forskjellige på en positiv måte, i stedet for å lage vedtak fra sentralt hold som mangler støtte i lokalbefolkningen.

Troms Høyre

36. Ja til konsekvensutredning Nordland VI, Nordland VII og Troms II

Høyres landsmøte er skuffet over at regjeringen fremstår som uklar og internt uenig med hensyn til å gjennomføre en konsekvensutredning i forhold til de lovende olje-/gassområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Troms (Nordland VI, Nordland VII og Troms II).

Splittelsen i regjeringspartiene i en sak som er så viktig for Norge og Nord-Norge vil kunne sette denne regionen tilbake og frata næringslivet store utviklingsmuligheter.

En konsekvensutredning vil gi helt nødvendig tilleggs kunnskap om ulike sider ved en slik åpning og være en sentral del av beslutningsgrunnlaget sammen med Forvaltningsplanen.

Høyre vil i Stortinget være en pådriver for en slik utredning. Men også Høyre stiller strenge krav til miljø, sikkerhet, sameksistens og lokale/regionale ringvirkninger.

Områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Troms antas å skjule verdier for minst 600 mrd. kroner som kan settes inn i sentrale samfunnssektorer som helse, samferdsel, forskning og utdanning og bidra til å sikre velferden for nye generasjoner.

Olje/gass er i ferd med å bli en viktig vekst- og kompetanseimpuls også i nord. Mer leteboring og flere drivverdige funn er nøkkelen. For Hammerfest representerer utbyggingen av gassfeltet på Snøhvit et tidsskille. Fra fraflytting til vekst, fra pessimisme til optimisme. Sameksistensen med fiskerinæringen fungerer utmerket.

Høyres landsmøte mener den samme positive utvikling vil skje i Lofoten/Vesterålen/Troms gitt leting, funn, utbygging og ilandføring/drift.

Troms – og Finnmark Høyre

37. Høyre krever konsekvensutredning

I løpet av 2010 skal regjeringen fremme en sak til Stortinget med en revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.

Høyre mener regjeringen må sette i gang konsekvensutredning for petroleumsaktivitet av områdene utenfor Nordland og Sør-Troms (Lofoten, Vesterålen og Senja) etter at forvaltningsplanen er fremlagt.

Konsekvensutredning vil gi ytterligere kunnskap for å kunne si ja eller nei til åpning av disse områdene for petroleumsaktivitet.

Høyre forutsetter at den rødgrønne regjeringen ikke bruker en eventuell verdensarvsøknad for Lofoten til å stoppe en konsekvensutredning.

Regjeringen må utsette behandlingen av en verdensarvsøknad til konsekvensutredningen foreligger.

Nordland Høyre

38. La eventyret fortsette

I alle eventyr finnes det helter, og i det norske oljeeventyret er det mange av dem. Ansatte i oljeindustrien har skapt vekst gjennom generasjoner. Dette har sikret arbeidsplasser og velferd, samt norsk kompetanse og teknologi i verdensklasse. Nå er imidlertid produksjonen av olje på vei ned, samtidig som vi vet at etterspørselen etter energi på verdensbasis vil øke.

Høyre har større ambisjoner for den norske olje- og energinæringen enn den rød-grønne regjeringen. Oljeindustrien og leverandørindustrien vil fortsatt være av stor betydning for Norge.

Målet er å gi verdiskaping og arbeidsplasser i hele landet. Høyre går derfor inn for oljeleting utenfor Lofoten og Vesterålen.

Regjeringen har ingen langsiktige ambisjoner i olje- og gasspolitikken, og har som første regjering ikke maktet å legge frem noen visjoner for norsk oljepolitikk gjennom en petroleumsmelding. Høyre er bekymret for at dette skaper stor usikkerhet om fremtiden for norsk olje og gassnæring.

Det faglige grunnlaget for oppdatering av Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet ble nylig offentliggjort. Ny og viktig kunnskap er samlet inn, og dokumenterer blant annet at risiko for utslipp og konsekvensene for fiskerinæringen er svært små. Høyre er opptatt av miljø, og vi tror at strenge krav kombinert med selskapenes teknologiske kompetanse og evne til å finne gode løsninger, gjør at vi både kan utnytte ressursene i nord samtidig som vi ivaretar miljøhensyn.

For å sikre fremtidig aktivitet er det nødvendig å åpne for økt leteboring nå. Vi må samtidig få mer ut av eksisterende felt og modne områder. Med dagens utvinningsstrategi viser prognosene at Norge i gjennomsnitt bare vil utvinne 46% av oljeressursene. Høyre mener at ressursoptimalisering i olje og gassnæringen må være et viktig strategivalg, samtidig som det åpnes for oljeleting på nye felt. Norsk sokkel må være det mest attraktive området å utvikle og prøve ut ny utvinningsteknologi. Implementering av økt utvinningsteknologier offshore åpner for ny nasjonal industriell knoppskyting som vil gi økt verdiskaping og arbeidsplasser både nasjonalt og internasjonalt.

Den statlige innsatsen innen petroleumsforskning må styrkes og stimulere til økt satsing også fra oljeindustriens side. Et av virkemidlene må være å bidra med statlige midler ved planlegging og gjennomføring av feltpiloter på tvers av lisensene.

Høyre vil:

- Åpne for økt leteaktivitet, herunder åpne Nordland VI, Nordland VII og Troms II.
- Styrke satsingen på forskning og utvikling for å bidra til økt utnyttelsesgrad av eksisterende felt.
- Styrke Petoro som en kvalitetssikring for at Statoils dominerende posisjon på norsk sokkel ikke skal utgjøre en hindring for mangfold og gode løsninger
- Kreve at regjeringen fremmer sak om en olje- og gassmelding, som omhandler videre planer for utbygging av våre olje- og gassressurser.

**Rogaland-, Vest-Agder-,Hordaland-, Finnmark-,
Møre og Romsdal- og Sogn og Fjordane Høgre**

39. Framtidige driftsorganisasjonar knytt til olje, gass og offshore vindkraft må og lokaliseras i Sogn og Fjordane

Høyre viser til den store aktiviteten som går føre seg på kontinentalsokkelen utanfor kysten av Sogn og Fjordane. Fleire nye felt er drivverdige, og at dette er felt både med olje og gass. Dette fylket ligg strategisk til for svært mange av dei drivverdige felta utanfor kysten. Også Sogn og Fjordane må få ta del i den verdiskapinga desse felta gjev, og at heile eller store delar av driftsorganisasjonane knytt til desse felta blir lagt til dette fylket. Dette vil tilføre betydelige kompetansesarbeidsplassar. Ved etablering av slike miljø vil ein og få viktige ”lokomotiv” for den vidare utviklinga av arbeidsplassar innan olje og gass i næringa på kysten av Sogn og Fjordane, noko som i dag er mangelvare.

Utanfor kysten av Sogn og Fjordane ligg det eit stort potensiale for både gass og offshore vindkraft. Høgre ser det som rett og rimeleg at denne gassen blir ført i land til Sogn og Fjordane.

Kysten på Sogn og Fjordane - med utgangspunkt i Måløy – bør blir eit nasjonalt føregangskluster for innovativ satsing på offshore vindkraft. I ei tid der verftsnæringa vaklar vil desse tiltaka avhjelpe situasjonen i mange kystkommunar. Teknologimiljøet i Måløy er m.a. retta inn mot offshore vind. Systerverksemdene Easy Form og Best Mould designar og produserer originale støypeformer for vindmøller til kundar i utlandet. Stadt Towing Tank har eit 182 meter langt testbasseng og lanserer nyutvikla teknologi bl.a. inn mot offshore vind. Brothers AS utviklar det nye konseptet Sea Bridge for entring av offshore vindmøller frå båt, medan Måløy Verft byggjer service- og forsyningskip for vindmølleparkar. Det er viktig at det private næringslivet lokalt/regionalt og det offentlege verkemiddelapparatet spelar offensivt på lag for å vere fremst i utviklinga.

Sogn og Fjordane Høgre

40. Kraftkrisen krever handlekraft

Kraftkunder i flere deler av landet opplever å få et tillegg på strømrregningen. Dette er en ekstra skatt som er hovedsaklig forårsaket av for liten kapasitet på strømforsyningsnettet inn til flere disse landsdelene. Det dårlige linjenettet har også vært og er en medvirkende årsak til at det heller ikke bygges ut mer kraftproduksjon.

Høye strømpriser rammer alle hardt. Mange opplever strømrregningen som et sjokk for privatøkonomien. Dette rammer særlig alle som har lav inntekt, for eksempel eldre med lav pensjon.

De rekordhøye strømprisene skaper store vanskeligheter for industrien og næringslivet. Den usikre situasjonen rundt krafttilgangen i flere regioner regionen fører til at eierne av virksomheter utsetter investeringer, og satser heller på utvikling andre steder. Den usikre kraftsituasjonen er en svært stor hemsko for videre utvikling av nærings- og samfunnsniv.

Kraftselskapene varsler at denne situasjonen kan vare i minst 4 år fremover.. Kombinasjonen av langvarig kulde, lite nedbør og problemer med kraftproduksjon i Sverige, har ført til at kraftmagasinene er på et lavnivå. Alle signaler tyder på at vi bare har sett starten på kraftkrisen i, og kravet er unisont: Noe må gjøres nå!

Høyres landsmøte krever følgende tiltak iverksatt:

- Regjeringen må bruke bostøtte for å avhjelpe situasjonen for de som rammes hardest av den kraftige økningen i strømprisene.
- Alle landsdeler må få likeverdige konkurransevilkår når det gjelder tilgang til og pris på kraft, og kan ikke akseptere at enkelte regioner må betale en særskatt grunnet mangelen på kraft.
- Det må bli satt i gang tiltak snarest slik at næringsliv og industri ikke blir skadelidende grunnet den ekstraordinære kraftsituasjonen vi kan få fremover.
- Statnett må prioritere arbeidet med å styrke forsyningsikkerheten og legge til rette for tilgang på ny kraft i underskuddsområdene.

- Prinsippet om at gasskraftverk skal bygges med rensing fravikes i en overgangsperiode.
- Vi trenger mer mangfold i form av nye aktører i kraftmarkedet som kan bidra til at flere vind- og vannkraftprosjekter bygges ut.

Fra Sør-Trøndelag Høyre og Nord-Trøndelag Høyre

41. Ja til eiendomsrett og lokaldemokrati - nei til målebåndstyranni

Privat eiendomsrett er en forutsetning for et samfunn med frihet og utvikling. Den private eiendomsretten er dypt rotfestet i norsk kultur og i det norske folks bevissthet. Eiendomsretten gir en personlig interesse av å forvalte eiendommen i et langsiktig perspektiv. På denne måten holdes verdier i hevd gjennom generasjoner.

Når tungtveiende samfunnsinteresser er involvert kan det likevel være nødvendig å begrense den private eiendomsretten. Høyre mener at retten til erstatning etter vern og ekspropriasjon må styrkes.

Mangfold av livsformer er grunnlaget for menneskets eksistens, livskvalitet og velferd. Det biologiske mangfoldet er utviklet over lang tid og gjennom kulturpåvirkning. Skal vi sikre det biologiske mangfoldet, må vi også sikre områdene der artene lever. Høyre vil ta vare på det biologiske mangfoldet for kommende generasjoner, og mener det gjøres best gjennom en kombinasjon av frivillig vern og bærekraftig bruk. Allemannsretten til fri ferdsel i utmark er et viktig samfunnsgode, og den skal bevares

Enkelte kommuner opplever at store arealer blir båndlagt av ulike verneformer. Som for eksempel nasjonalpark og barskogvern. Summen av vern kan derfor bli svært omfattende i den enkelte kommune.

I økende grad ser vi også at Direktoratet for Naturforvaltning opererer med et begrep kalt inngrepsfrie naturområder (INON), etter inspirasjon fra Canada. Dette begrepet er ikke nedfelt i norsk lovverk. Det vil påføre svært store arealer restriksjoner og begrensninger. Dette truer både eiendomsretten og det lokale selvstyret. Høyre avviser dette begrepet som kriterium for arealforvaltningen i Norge, og mener arealpolitikken skal baseres på norske tradisjoner og kulturell bærekraft som er opparbeidet gjennom generasjoners skånsom bruk av utmarksarealene.

De siste årene er råderett over store arealer og verdier flyttet fra lokale myndigheter til statlige myndigheter. Naturområder er blitt forvaltet gjennom stort sett varsom lokal bruk. Men i økende grad oppleves vern/arealutnyttelse som et konfliktområde mellom lokale myndigheter og sentrale myndigheter. Forvaltning av naturressurser og naturområder har etter Høyres mening ikke funnet sin form i Norge. Høyre mener langsiktig miljø- og arealforvaltning i større grad enn i dag må bygge på eiendomsrettslige prinsipper og lokalt selvstyre. Høyre vil utvikle en helt ny modell for statlig natur- og miljøforvaltning, som særlig berører Direktoratet for Naturforvaltning og Fylkesmannen.

Høyre vil:

- Styrke eiendomsrettens posisjon
- Gi det lokale selvstyret større handlingsrom

- Gi kommuner med mye vern større mulighet til å påvirke egen utvikling
- Avvikle INON som kriterium for arealforvaltning i Norge
- Videreutvikle frivillig vern som hovedregel ved offentlige inngrep i privat eiendomsrett
- Offentlige inngrep i eiendomsretten, gjennom ekspropriasjon og vern må raskt kompenseres med full erstatning
- Innføre en differensiert strandsonopolitikk
- Gi kommunene økt forvaltningsrett for motorisert ferdsel i utmark
- Reformere den statlige miljøforvaltningen, og vektlegge lokaldemokratiet og lokalt selvstyre

Buskerud- , Aust-Agder- og Akershus Høyre

42. Ja til eiendomsrett og lokaldemokrati - nei til målebåndstyranni

Privat eiendomsrett er en forutsetning for et samfunn med frihet og utvikling. Den private eiendomsretten er dypt rotfestet i norsk kultur og i det norske folks bevissthet. Eiendomsretten gir en personlig interesse av å forvalte eiendommen i et langsiktig perspektiv. På denne måten holdes verdier i hevd gjennom generasjoner.

Når tungtveiende samfunnsinteresser er involvert kan det likevel være nødvendig å begrense den private eiendomsretten. Høyre mener slike offentlige inngrep må kompenseres med full erstatning.

Mangfold av livsformer er grunnlaget for menneskets eksistens, livskvalitet og velferd. Det biologiske mangfoldet er utviklet over lang tid og gjennom kulturpåvirkning. Skal vi sikre det biologiske mangfoldet, må vi også sikre områdene der artene lever. Høyre vil ta vare på det biologiske mangfoldet for kommende generasjoner, og mener det gjøres best gjennom en kombinasjon av frivillig vern og bærekraftig bruk.

De siste årene er råderett over store arealer og verdier flyttet fra lokale myndigheter til statlige myndigheter. Naturområder er blitt forvaltet gjennom stort sett varsom lokal bruk. Men i økende grad oppleves vern/arealutnyttelse som et konfliktområde mellom lokale myndigheter og sentrale myndigheter, særlig Fylkesmannen.

Enkelte kommuner opplever at store arealer blir båndlagt av ulike verneformer. Som for eksempel nasjonalpark og barskogvern. Summen av vern kan derfor bli svært omfattende i den enkelte kommune.

I økende grad ser vi også at Direktoratet for Naturforvaltning opererer med et begrep kalt inngrepsfrie naturområder (INON), etter inspirasjon fra Canada. Dette begrepet er ikke nedfelt i norsk lovverk. Det vil påføre svært store arealer restriksjoner og begrensninger. Dette truer både eiendomsretten og det lokale selvstyret. Høyre avviser dette begrepet som kriterium for arealforvaltningen i Norge, og mener arealpolitikken skal baseres på norske tradisjoner og kulturell bærekraft som er opparbeidet gjennom generasjoners skånsom bruk av utmarksarealene.

Høyre mener langsiktig miljø- og arealforvaltning i større grad enn i dag må bygge på eiendomsrettslige prinsipper og lokalt selvstyre. En reform av den statlige forvaltningen som berører miljøspørsmål og lokal arealforvaltning er derfor nødvendig.

Høyre vil:

- Styrke eiendomsrettens posisjon
- Gi det lokale selvstyre større handlingsrom
- Gi kommuner med mye vern større mulighet til å påvirke egen utvikling
- Miljøvernlovgivningen gjennomgås med sikte på å delegere flere beslutninger til kommunene og Direktoratet for Naturforvaltning og Klima- og Forurensningsdirektoratet slås sammen med henblikk på å skape et slankere byråkrati og større fagmijø.
- Avvikle INON som kriterium for arealforvaltning i Norge
- Videreutvikle frivillig vern som hovedregel ved offentlige inngrep i privat eiendomsrett
- Offentlige inngrep i eiendomsretten må raskt kompenseres med full erstatning
- Innføre en differensiert strandsonopolitikk slik at kommunene kan få økt selvstyre over egne arealer.
- Gi kommunene økt forvaltningsrett for motorisert ferdsel i utmark, slik at kommunene i kommunene i større grad kan legge til rette for snøskuterløyper og annen tilrettelagt ferdsel i utmark.
- Reformere den statlige miljøforvaltningen, og vektlegge lokaldemokratiet og lokalt selvstyre

Sør-Trøndelag - og Nord-Trøndelag Høyre

43. Gi folk eiendomsretten tilbake!

Privat eiendomsrett er en grunnleggende forutsetning for et velfungerende samfunn med frihet og utvikling. Eiendomsretten gir grunnlag for økonomisk virksomhet og derigjennom velferd, og gir eieren en interesse for å forvalte areal i et langsiktig perspektiv. Høyre mener at den enkelte så langt som mulig skal kunne disponere etter eget ønske, og mener at det vil føre til den beste forvaltningen på lang sikt.

I noen tilfeller der store felles- og samfunnsinteresser som miljø står på spill, kan det være nødvendig å legge restriksjoner på arealbruken. Derfor må det være mulig for samfunnet å gjennomføre fredning og vern eller annen samfunnsmessig disponering, som f.eks. infrastruktur. I slike tilfeller må grunneieren sikres full erstatning, slik grunnloven sier.

Kommunene er der disse vurderingene bør foretas, fordi der her er både nærhet til innbyggere, lokalkunnskap og kompetanse til å foreta disse avveiningene.

I dag er imidlertid hovedutfordringen at kommunal planlegging og privat eiendomsrett er uthult, truet og ofte fjernet gjennom statlig detaljstyring. Utviklingen har skutt fart under den rød/grønne regjeringen. Utgangspunktet for arealdisponering var at kommunene skulle legge planer og kunne dispensere fra dem.

Kommunenes kommuneplaner blir nå detaljstyrt av den regionale stat/fylkesmannen gjennom innsigelser, og muligheten for å gi dispensasjoner reduseres gjennom den nye plan- og bygningsloven. Ved søknader om dispensasjon er det den samme regionale stat som skal avgjøre om det kan gis unntak fra den planen de allerede har detaljstyrt.

Nye institutt som ”regional planstrategi” og hjemmel for å gi bindende arealvedtak på regionalt nivå begrenser den reelle handlefriheten i kommuneplanene.

Nye begrep som ”INON” – inngrepsfrie områder – uten hjemmel i lovverk eller forskrift blir gitt større vekt i arealplanleggingen enn kommunenes egne vurderinger.

Allemannsretten uthules gjennom stadig nye restriksjoner på ferdsel og bruk av naturen.

Høyre vil endre dette og gi folk eiendomsretten tilbake, og kommunene tilbake sitt lokale selvstyre i arealsaker.

Høyre vil:

- Gjenopprette det kommunale selvstyret i arealplansaker gjennom bla. å fjerne regionale statlige og fylkeskommunale myndigheters innsigelsesrett i kommuneplaner
- Reversere beslutningen om å innføre ”regional planstrategi” med mulighet for fylkeskommunen å vedta bindende arealdisponeringsvedtak som overprøver kommunenes egne planer
- Stoppe snikinnføringen av ”INON”-begrepet som grunnlag for å overprøve lokale arealdisponeringsvedtak
- Sikre allemannsretten ved å legge avgjørelsesmyndighet vedrørende motorisert ferdsel i utmark til kommunene
- Sikre den reelle eiendomsretten ved at ekspropriasjon, vern og annen vesentlig innskrenkning av grunneiers disposisjonsrett over egen eiendom raskt må kompenseres ved full erstatning.
- Reversere den innstramning av strandsonebåndleggingen som har skjedd under sittende regjering
- Gjennomføre forsøk der bygge- og delebegrensningene i 100-metersbeltet erstattes av helhetlige kommunale planer
- Åpne for ytterligere oppmyking i strandsonebåndlegging der lokale forhold ligger til rette for det gjennom en differensiert strandsonepolitikk.

Hordaland Høyre

44. Staten må ta rekninga for kulturminneutgraving

Privat eigeomsrett står sentralt for Høyre. I den grad grunneigar får innskrenka råderettar over sin eigedom, må slike ulemper kompenseras fullt ut.

Etter dagens regelverk vil utgifter knytt til undersøking og utgraving av kulturminne kunne bli dekkja av staten berre der det er snakk om mindre tiltak. Ved større tiltak, som t.d. utbygging av bustad- eller hyttefelt, vil tiltakshavar derimot måtte rekne med å ta den fulle utgravingskostnaden. I praksis blir slike utgifter lagt inn i tomteprisen. Det er såleis tomtekjøpar som i realiteten finansierar kulturminneregistreringa for staten.

Høyre meiner at det er feil at det ikkje er staten sjølv som skal bære den fulle kostnaden knytt til registrering og utgraving av kulturminne. Det er eit urimeleg sterkt inngrep i den private eigeomsretten at grunneigar ikkje fullt ut skal kunne utnytte dei verdiar som ligg i eigedomen. Høyre meiner det er behov for ei lovending slik at alle typar private tiltak – små eller store –

ikkje blir møtt med omkostningar knytt til kulturminne. Det vil seie at det er staten som dekker utgifter knytt til registrering og utgraving av kulturminne.

Av omsyn til behovet for å få gjennomført tiltak innan rimeleg tid, bør registrering og eventuelt utgraving skje seinast innan to år etter at slikt vedtak er gjort.

Sogn og Fjordane Høgre

45. Arealforvaltningen må styres av de folkevalgte!

Høyre vil at:

- 1) **Lokale og nasjonale folkevalgte organer får større innflytelse over arealforvaltningen.**
- 2) **Det lokale skjønn ikke blir overprøvd av byråkratiet.**
- 3) **Den private eiendomsretten blir respektert.**

Høyre er av den oppfatning at arealforvaltningen i Norge må være underlagt folkevalgt styring. Det betyr at nasjonale vernevedtak eller annen arealdisponering av nasjonal interesse skal bestemmes av Stortinget.

Høyre vil bevare allemannsretten til fri ferdsel i utmark og sikre adgangen til naturområdene. Staten har sikret store områder langs kysten og langs vassdrag til friluftsføremål, blant annet gjennom byggeforbudet i strandsonen. Høyre mener at disponeringen av strandsonen ikke kan praktiseres likt i hele landet. Det betyr at forvaltningen av arealet må håndteres av lokale og regionale folkevalgte organer. Det lokale skjønn er det beste!

Private grunneiere har personlig interesse av å forvalte sin eiendom i et langsiktig perspektiv slik at verdiene holdes i hevd gjennom hele livsløpet og kan overlates til neste generasjon i minst like god stand som i dag. Høyre vil være forsiktig med inngrep i den private eiendomsrett som reduserer grunneierens bruksrett. Der hvor det offentlige griper inn med vernevedtak eller reguleringsvedtak av stor samfunnsmessig betydning, mener Høyre at grunneierne må sikres full erstatning for redusert bruksverdi/eiendomsverdi. Vern må ikke hindre næringsvirksomhet som ikke belaster naturen.

Møre og Romsdal-, Rogaland -, Nordland -, og Sogn og Fjordane Høgre

46. Miljø: Globale utfordringer, lokale svar

Klimautfordringen er global, men mange av de viktigste svarene er lokale.

I Klimaforliket, inngått i Stortinget i 2008, er det enighet om å kutte norske utslipp med 30 prosent innen 2020, hvorav to tredjedeler skal tas hjemme. Det tilsvarer 15-17 millioner tonn CO₂. Dersom dette kuttet skal være mulig å innfri, er vi nødt til å gjennomføre store kutt i transportsektoren. Den står for 32 prosent av norske utslipp i dag.

Vare- og persontransport i befolkningsrike områder utgjør nødvendig infrastruktur som holder byene i live. Men transportsektoren bidrar også til utslipp av klimagasser, og er en viktig kilde til lokal forurensning, forverret luftkvalitet og redusert livskvalitet i og rundt våre største byer.

Samtidig er kø, kork og kaos på sentrale veistrekninger et betydelig problem for både privatpersoner og bedrifter.

Høyre mener at våre løsninger alltid skal være kunnskapsbaserte og at de tiltakene som har størst miljøeffekt skal iverksettes først. For å redusere forurensningen og presset på veinettet er det helt avgjørende å ruste opp jernbanen. Intercity-triangelet mellom Oslo-Halden, Oslo-Lillehammer og Oslo-Skien må utbedres, mer gods må fraktes på jernbanen og infrastrukturen må moderniseres. Det er særlig i og rundt de store byene at kollektivtrafikken har et potensial til å vokse. Derfor må belønningsordningen for kollektivtrafikken styrkes.

Høyre erkjenner at bilen er et viktig og nødvendig fremkomstmiddel for mange mennesker, spesielt barnefamilieene. Derfor må det bli mer attraktivt å kjøpe og bruke miljøvennlige biler. Det skal alltid lønne seg å velge grønt.

Økt bruk av biodrivstoff er et av de viktigste tiltakene vi kan gjennomføre for å redusere norske utslipp fra transportsektoren. Høyre ønsker en forutsigbar og fremtidsrettet avgiftspolitik som fremmer bruk av biodrivstoff og investeringer i utvikling og produksjon av biodrivstoff i Norge.

40 prosent av Norges energiforbruk går til oppvarming av bygninger. En studie fra Sintef Byggforsk viser at vi kan spare 12 TWh i bygg innen 2020. Det tilsvarer det årlige energiforbruket til 600 000 boliger. Av hensyn til både lokalmiljøet og klimaet er det viktig å fase ut fossile energikilder i byer og bynære områder, og erstatte dem med miljøvennlige alternativer. Det offentlige har et ansvar for å gå foran.

Avfall er en viktig ressurs dersom den benyttes til produksjon av varme. I dag forsvinner mye norsk avfall til Sverige fordi Norge har forbrenningsavgift, mens Sverige har vedtatt å avskaffe forbrenningsavgiften fra 1. oktober. Svært mye avfall som kunne ha blitt utnyttet i norske fjernvarmeanlegg havner i stedet på deponi, der det avgir metan. Det er uakseptabelt.

Høyre vil:

- Satse på jernbanen. Forsere utbyggingen av intercity-triangelet gjennom å ta i bruk offentlig-privat samarbeid. Konkurransutsette persontrafikken på jernbanen i hele Norge. Konkurransutsette drift, vedlikehold og oppgradering av infrastrukturen på enkelte strekninger i Norge.
- Belønningsordningen for kollektivtrafikken må styrkes. Ordningen bør også utformes etter mer objektive kriterier enn idag.
- Satse på miljøvennlig drivstoff. Avgiftspolitikken må være forutsigbar og bidra til å fremme bruk av biodiesel, E85, biogass, hydrogen, elektrisitet og/eller andre alternativer som har en miljøvennlig effekt. CO2-komponenten i avgiftene på konvensjonelt drivstoff bør økes.
- At det må lønne seg enda mer å velge miljøvennlige biler. Bilavgiftene må ta høyde for at diesalbiler har en uheldig virkning for lokalmiljøet.
- Innføre landstrøm for større skip som ligger til kai i befolkningstette områder.
- At alle offentlige bygninger erstatter oljefyring med miljøvennlige alternativer innen en femårsperiode.
- At det innføres skattefradrag for ENØK-tiltak i egen bolig.
- At den særnorske forbrenningsavgiften på avfall fjernes. Deponiavgiften doubles.
- Legge til rette for å etablere høyhastighetsbane fra Oslo til København.

Oslo Høyre

47. Fjern prisdifferansen på kraft!

Høyre krever:

- At regjeringen omgående iverksetter tiltak for å fjerne de store prisdifferansene på strøm mellom ulike deler av landet.
- At regjeringen straks iverksetter tiltak for utbygging og styrking av overføringsnettet for elektrisk kraft samt for ny kraftproduksjon i de deler av landet der kraftproduksjonen er mest sårbar.

Konkurransesevnen alvorlig svekket!

Høyre er sterkt bekymret for industrien og arbeidsplassene i Midt-Norge, som nok en gang rammes av uforsvarlig høye strømpriser i forhold til sine konkurrenter i andre deler av Norge og Europa.

Industribedrifter melder at de stenger ned produksjonen og representanter fra Norsk Industri frykter permitteringer og at arbeidsplasser vil forsvinne ut av landet. Samtidig tjener staten og det offentlige Norge store penger på at næringsliv og privathusholdninger rammes hardt av de høye kraftprisene.

Regjeringen somler!

Høyre mener regjeringen har vist en arrogant holdning til problemstillingen og altfor lenge har bagatellisert advarslene de har fått om kraftsituasjonen i Midt-Norge. Høyre krever nå at regjeringen fremmer tiltak rettet mot de deler av næringslivet og husholdninger som rammes ekstra hardt av dagens høye strømpriser.

Sogn og Fjordane-, Nordland-, og Møre og Romsdal Høyre

48. Rettferdig nettleige

Høyre viser til at dagens regime med nettleige inneber at distrikta må betale for storsamfunnet si satsing på utbygging av fornybar energi og nettkapasitet.

Fornybar energi er eit viktig satsingsområde – både i Noreg og internasjonalt. Dette inneber både opprusting av dagens kapasitet og utnytting av nye ressursar. Ein stor del av desse ressursane i Noreg – til dømes småkraft og vind - er å finne på Vestlandet. For at storsamfunnet skal kunne nytte seg av denne krafta treng vi betre og større overføringskapasitet til å transportere ut straumen. Dette krev enorme investeringar i kraftnettet.

I dagens nettregulering kjem nettselskap og nettkundar i ”fornybarområde” ut som taparane. Nettselskapa sine store investeringar i overføringskapasitet fører til svekka avkastning. Som ein direkte konsekvens av dagens regime får også nettkundane vesentleg auka nettleige i samband med nettinvesteringar som er utløyst av nye produksjonsanlegg. Dette tykkjer vi blir urettferdig.

Høyre meiner at det må få plass ei ny nettregulering som tek omsyn til satsinga på fornybar energi, som gir reell utjamning av nettleiga, og som medfører at ”fornybarområda” ikkje får rekninga for ei nasjonal satsing.

Sogn og Fjordane Høyre

49. Legg ned Direktoratet for Naturforvaltning!

Forvaltning av naturressurser og naturområder har ikke funnet sin form i Norge. Det skapes stadig konflikter. Det er knapt noe annet politikkområde som de senere årene har skapt mer debatt, større avstand mellom de som styrer og de som blir styrt og mer avmakt i distrikts-Norge enn dette. Norge har ikke lyktes med å finne en politikk der lokale interesser ser seg tjent med storsamfunnets ønsker og konfliktene blir derfor dype.

Norge må utvikle en helt ny modell for natur- og rovviltforvaltning. Det må finnes fram til mekanismer som gjør at lokalsamfunnene som berøres, får innvirkning på utøvelsen av politikken og der de har incentiver som gjør at de ser seg tjent med samfunnets politikk. Dette er en betydelig politisk utfordring og man er ikke tjent med å ha Direktoratet som et filter mellom sentralt, politisk nivå og lokalsamfunnene i denne prosessen.

Hedmark Høyre

50. Resolusjon rovdyr i Norge

Høyre anerkjenner våre forpliktelser, og ønsker å bidra til å ha levedyktige bestander av de store rovdyrene på skandinavisk nivå.

Erfaringene i årene som er gått siden Stortingsforliket i 2004 viser at det er vanskelig å skape den ro rundt rovviltproblematikken som var målet med forliket. Spesielt når det gjelder ulvebestanden i Norge, må noen få lokalsamfunn betale prisen på vegne av hele landet. Det gis også små muligheter til å kunne ta ut rovdyr som oppfører seg truende eller gjør skade, dette gjelder både husdyr på beite og jakthunder. Mennesker må ha en rett til å forsvare seg selv og sin eiendom i hele Norge.

Stortinget vedtok at ulvens utbredelse skulle begrenses til en smal sone langs svenskegrensen. Dette innebærer at visse områder skal ha en belastning, mens andre skjermes. Disse områdene har også en stor belastning med både bjørn og gaupe, samtidig som områdene grenser til rovvilttrike områder i Sverige. Denne belastningen kommer på toppen av belastningen knyttet til forvaltningen av de norske bestandene.

Høyre krever derfor:

- 1) Det må innføres et prinsipp om byrdefordeling når det gjelder rovvilt i Norge, slik at enkelte kommuner eller områder ikke får for stor belastning.
- 2) Mennesker skal ha en rett til å forsvare seg selv og sin eiendom, nødvergerett innføres også for hund.
- 3) Det må være enklere å ta ut skadegjørere også når bestandsmålene ikke er nådd.
- 4) Familiegrupper av ulv utenfor ulvesonen må også telles med i bestandsmålene
- 5) Flere av rovviltartene er grenseoverskridende. Det bør derfor utredes mulighetene til en felles forvaltning med tilstøtende regioner i våre naboland.
- 6) Det gjennomføres en full gjennomgang av rovviltpolitikken i Norge, der også dagens sonopolitikk tas opp til diskusjon.

Halden Høyre

51. Høgre vil ha ein areal- og strandsonopolitikk som er tilpassa det reelle terrenget!

Norge er eit mangfaldig land – ikkje minst arealmessig. I det sentrale Oslofjordområdet og langs Sørlandskysten har ein stort press på strandsona. Allemannsretten til fri ferdsel i utmark og strandområde er et viktig samfunns gode, og den skal bevarast.

Men langs store deler av kysten elles er det ganske mange kommunar som har mykje ledig areal i strandsona, men som samstundes slit med fråflytting. Einskilde kommunar opplever at store areal blir bandlagt av ulike verneformer. Døme på dette er strandsoner innanfor 100 meters beltet, nasjonalparker og barskogvern. Summen av vern kan derfor bli svært omfattande i den einskilde kommune. I ein slik situasjon er den gjeldande politikken – som m.a. fylkesmennene handhevar – altfor stivbeint.

Høgre vil difor gje det lokale sjølvstyret mykje større handlingsrom og innføre ein differensiert og meir lokalbestemt strandsonopolitikk. Arealpolitikken blir som regel best forvalta av dei som sjølv har skoen på!

Sogn og Fjordane Høgre

52. Retten til å stå i arbeid.

En undersøkelse viser at ca 120.000 eldre arbeidstakere ønsker å fortsette i arbeid når de blir pensjonister. Beregninger som Econ Pørvy har foretatt, viser at et års økning i pensjonsalderen vil gi en årlig gevinst på ca.19 milliarder kroner-eller like mye som barnehagene koster.

Ved behandlingen av Stortingsmeldingen om Seniorpolitikk ble det med tydelighet understreket hvor positivt det var at arbeidstakere kunne fortsette i arbeid etter fylte 70år, men lite er gjort.

Senior Høyre mener at etter hvert som vi blir flere eldre, kreves en mer aktiv seniorpolitikk som tilrettelegger for større deltagelse i arbeids- og samfunnsliv.

Nåværende sykelønnsordning og oppsigelsesvern må tilpasses, og arbeidet med intensjonsavtaler om et inkluderende arbeidsliv intensiveres.

Mange personer over 70 år har erfaring og kunnskap som det er ønskelig å ta vare på og som samfunnet har bruk for. Adgang til å gi dispensasjon fra lovverket når det gjelder aldersgrense for å stå i arbeid,er derfor nødvendig og viktig.

Senior Høyre vil peke på flere forhold som må gjennomføres for at flere pensjonister kan delta aktiv i arbeidslivet:

- Den reelle pensjonsalder må økes i forhold til i dag ved at det gjøres mer lønnsomt for eldre arbeidstakere å være i arbeid fremfor å gå av med pensjon.
- Det må vurderes hvorvidt det er riktig å opprettholde særskilt pensjonsalder for enkelte grupper arbeidstakere.
- Bedre tilrettelegging etter funksjonsevne.
- Statspensjonister som jobber etter fylte 70 år må få beholde det lønnstrinn de hadde ved inngått pensjonsalder.
- Det må legges til rette for større fleksibilitet i pensjoneringen, slik at alle som ønsker det, skal kunne fortsette å delta i arbeidslivet.

Senior Høyres Landsstyre

53. Aldersdiskriminering i arbeidslivet.

Undersøkelser viser at ca. 120 000 eldre arbeidstakere ønsker å fortsette i arbeid når de blir pensjonister. Men de som kan og som vil, møter hindringer. Dette er et stort tap for samfunnet. Beregninger som Econ Pøvry har foretatt, viser at ett års økning i pensjonsalderen vil gi en årlig gevinst på ca. 19 milliarder kroner – eller like mye som barnehagene koster!

Ved behandlingen av Stortingsmeldingen om Seniorpolitikk ble det med tydelighet understreket hvor positivt det var at arbeidstakere kunne fortsette i arbeid etter fylte 70 år, men intet ble gjort. Begrunnelsen var hensynet til dem som ikke ”skjønner sitt eget beste”. Lovreguleringen omkring opphør av arbeidsførhet må endres til å bli ”kan” i stedet for ”skal” lover. De som arbeider i de såkalte ”frie yrker” har fortsatt denne valgmuligheten.

I tillegg til en rigid pensjonsalder, er diskriminering av eldre i arbeidslivet dessverre fortsatt utbredt. Med dagens og framtidens behov for arbeidskraft med yrkeserfaring og kunnskap er dette en sløsing med ressurser.

Samfunnet må gripe tak i dette ved fjerne følgende skjevheter:

- Eldre forbigås ved forfremmelse og intern rekruttering.
- Eldre får sjeldnere være med på kurs og opplæring i arbeidstida.
- Eldre får mindre lønnsøkninger enn yngre.

Høyre må ta opp i Stortinget forhold som gir en langt større grad av fleksibilitet i pensjoneringen. Antallet årsverk må øke for å avhjelpe mangelen på arbeidskraft og kompetanse. Målet må være at eldre som ønsker det, skal fortsatt delta i arbeidslivet.

Østfold Høyre ønsker å øke antallet yrkesaktive år. Mesteparten av økningen kan skje ved en senere utgang av arbeidslivet. Disse tiltakene bør gjennomføres:

- Den reelle pensjonsalderen må økes i forhold til i dag ved at det gjøres mer lønnsom for eldre arbeidstakere å være i arbeid fremfor å gå av med pensjon.
- Høyre ønsker at sær-aldersgrensen for piloter, politifolk, sjøoffiserer, militære og andre må evalueres.
- Arbeidsmiljøloven skal følges. Dette betyr blant annet nødvendig tilrettelegging for funksjonsevne og tilpassing av arbeidstid
- Innføring av ny teknologi eller arbeidsmetoder skal skje med ivaretagning av ansattes rettigheter.
- Statspensjonister som jobber etter fylte 70 år, må få beholde det lønnstrinnet de hadde ved inngått pensjonsalder

Østfold Høyre

54. Det skal alltid lønne seg å jobbe!

Et godt velferdssamfunn har gode sosiale støtteordninger som sikrer innbyggerne og som bidrar til å skape stabilitet i hverdagen deres. Dette inkluderer en økonomisk trygghet i perioder hvor man er syk. Samtidig ser vi store utfordringer for velferdsstaten i årene som kommer. En økende andel av befolkningen er avhengig av offentlige stønader. Dette innebærer store utgifter for det offentlige, og vi får en situasjon hvor stadig flere blir avhengig av støtte fra stadig færre.

Det er en rettighet å være syk, og denne skal sikres. Men dersom sykefraværet skal reduseres må det koste mer for den enkelte. Systemet må legge opp til at det alltid skal lønne seg å jobbe. Derfor vil Høyre innføre to karensdager, og en sykelønn på 90 %. Den reduserte lønnen skal kompenseres med en lavere folketrygdspremie, tilsvarende det beløpet reduksjonen i lønn medfører. På denne måten vil det ikke innebære en altfor stor belastning for de som av ulike årsaker blir syke, og de som ikke tar ut sykedager vil tjene på det. For at det skal lønne seg å jobbe må det være en økonomisk forskjell på det å være på jobb og det å ikke være på jobb.

Langtidsfraværet er et økende problem, og undersøkelser fra Nav viser at om man er sykemeldt i 8-12 uker er sannsynligheten for å komme tilbake i jobb om lag 50 %. Om man er sykemeldt i ett år er sannsynligheten under 17 %. For Høyre er det et mål at flest mulig henter sin inntekt fra eget arbeid, og ønsker derfor flere tiltak for å hindre at mennesker havner utenfor arbeidslivet. Derfor vil Høyre ha en sykemeldingsperiode på seks måneder, slik at mer aktiv hjelp og tiltak kan settes inn tidligere. Dette innebærer blant annet bedre oppfølgingsapparat, økt bruk av uavhengige rådgivende leger og spesialister, og en styrking av rehabiliteringsinstitusjonene.

Målet med et velferdssamfunn er at flest mulig skal klare seg uten offentlige stønader, ikke at flest mulig er avhengig av dem. Det er en verdi, både for enkeltmennesker, og for samfunnet at flest mulig er i jobb og kan leve av sin egen inntekt. Det skal samtidig alltid finnes et sikkerhetsnett for de som av ulike årsaker ikke er i jobb i perioder og som ikke klarer å komme tilbake. Men for at disse skal få den hjelpen de har krav på må vi sørge for et system som oppfordrer folk til å være i arbeid og som gjør det lønnsomt å gå på jobb.

Høyre vil derfor:

- Innføre to karensdager
- Innføre en sykelønn på 90 % av brutto inntekt
- Redusere sykelønnsperioden til seks måneder

Unge Høyres Landsforbund

55. Det skal alltid lønne seg å jobbe!

Et godt velferdssamfunn har gode sosiale støtteordninger som sikrer innbyggerne og som bidrar til å skape stabilitet i hverdagen deres. Dette inkluderer en økonomisk trygghet i perioder hvor man er syk. Samtidig ser vi store utfordringer for velferdsstaten i årene som kommer. En økende andel av befolkningen er avhengig av offentlige stønader. Dette innebærer store utgifter for det offentlige, og vi får en situasjon hvor stadig flere blir avhengig av støtte fra stadig færre.

Det er en rettighet å være syk, og denne skal sikres. Dersom sykefraværet skal reduseres må det koste mer for den enkelte. Systemet må legge opp til at det alltid skal lønne seg å jobbe. Derfor vil Høyre innføre to karensdager, og en sykelønn på 90 %. Den reduserte lønnen skal kompenseres med en lavere folketrygdspremie, tilsvarende det beløpet reduksjonen i lønn medfører. På denne måten vil det ikke innebære en altfor stor belastning for de som av ulike årsaker blir syke, og de som ikke tar ut sykedager vil tjene på det. For at det skal lønne seg å jobbe må det være en økonomisk forskjell på det å være på jobb og det å ikke være på jobb.

Målet med et velferdssamfunn er at flest mulig skal klare seg uten offentlige stønader, ikke at flest mulig er avhengig av dem. Det er en verdi, både for enkeltmennesker, og for samfunnet at flest mulig er i jobb og kan leve av sin egen inntekt. Det skal samtidig alltid finnes et sikkerhetsnett for de som av ulike årsaker ikke er i jobb i perioder og som ikke klarer å komme tilbake. Men for at

disse skal få den hjelpen de har krav på må vi sørge for et system som oppfordrer folk til å være i arbeid og som gjør det lønnsomt å gå på jobb.

Høyres Landsmøte vil derfor:

- Innføre to karensdager
- Innføre en sykelønn på 90 % av brutto inntekt

Høyres Studenterforbund

56. Innovasjonspolitik i ny drakt

Norsk Institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning har nylig lansert en rapport der det blir pekt på at vi har en uavklart og utydelig innovasjonspolitik i Norge. Det mangler klare overordnede perspektiver på den økonomiske utviklingen, og dessuten mangler det effektive koordineringsmekanismer som sikrer en helhetlig innovasjonspolitik. I rapporten blir det også pekt på at det er relativt uklart hvordan innovasjonspolitikken blir implementert gjennom det etablerte innovasjonssystemet.

Utfordringen er i første rekke mangelen på en god innovasjonspolitik, og dernest organiseringen av denne. Det er flere departementer involvert, og det er ulike aktører som skal sette politikken ut i livet – herunder Innovasjon Norge, SIVA og Norges Forskningsråd.

Høyre vil:

Sette innovasjonspolitikken på dagsorden.

Det opprettes et innovasjonsdepartement – som inkluderer næringsdepartementet og forskningsdepartementet.

Aktørene i Innovasjonssystemet – Innovasjon Norge, SIVA og Norges Forskningsråd legges alle under Innovasjonsdepartementet

Det settes av midler til forskning på effektene og resultatene av innovasjonssystemets støtte til ulike tiltak.

Det iverksettes en total gjennomgang av innovasjonssystemet og virkemiddel- apparatet.

Nordland Høyre

57. Entreprenørskap sikrer velferden

Et innovativt og konkurransedyktige privat næringsliv er en forutsetning for vår velferd. Iderikdom, risikovilje og kapital er det som sikrer at vi også fremover kan opprettholde og utvikle vårt høye velferdsnivå. Det private næringslivet skal og må arbeide innenfor tydelige, forståelige og forutsigbare rammer. Rammer som er gitt av staten og dens politisk styrte organer. Dette er statens rolle i det kommersielle markedet.

De politiske organene har ingen særlige forutsetninger for å vurdere hvilke forretningsideer som er levedyktige, og hvilke som ikke er det. Generelt skal slike beslutninger derfor fattes på armslengs avstand fra politikken.

Staten bør bidra finansielt slik at gründere får mulighetene til å teste sine ideer. Disse finansieringsordningene skal drives etter forretningsmessige prinsipper og uavhengig av politiske prioriteringer når det gjelder bransje, lokalisering og organisasjonsform.

Samferdsel, utdanning og forskning, samt skatte- og avgiftspolitikken er områder hvor staten legger grunnlaget for entreprenørskap. Høyre vil prioritere dette i sin næringspolitikk.

Høyre vil derfor:

1. Legge grunnlaget for et innovativt næringsliv gjennom bedre samferdsel, en bedre skole og mer kraftfulle og kommersielt rettede forskningsmiljøer.
2. Forenkle regelverket og redusere skjemaveldet - særlig for små- og mellomstore bedrifter.
3. Fjerne formueskatten. I første omgang på arbeidende kapital.
4. Avvikle arveavgiften.
5. Øke bevilningene til såkornsfondene.
6. Styrke SkatteFUNNs ordningen.
7. Stimulere til at ansatte er medeiere i oppstartsbedrifter.
8. La kommunene beholde deler av selskapsskatten for å stimulere til lokalt entreprenørskap.
9. Etablere nye finansieringsmekanismer som bidrar til entreprenørskap og innovasjon.
10. Stimulere til godt samarbeid mellom skoleverket, næringslivet og andre aktører ved å støtte Ungt entreprenørskap.

Oslo Høyre

58. Gründerne som skaper fremtiden må hjelpes frem

Mennesker som våger å satse på egne ideer og skaperkraft, fortjener en politikk som har fokus på deres behov og muligheter. At de lykkes, tjener penger og betaler skatt, er viktig for at velferdssamfunnet kan opprettholdes for oss alle!

Små og mellomstore bedrifter representerer 99 prosent av alle bedrifter i landet, men overses likevel av den sittende regjeringen. I en innovasjonsdrevet økonomi som den norske, er det viktig at næringsvirksomhet er attraktivt, spesielt med tanke på at hele 120 000 bedrifter kan stå foran et eierskifte de neste ti årene. Gründerne, de små og mellomstore bedriftene, er den viktigste kilden til nødvendig omstilling og nyskaping i norsk næringsliv. Høyre mener derfor at det må bli lettere å starte, drive og eie egen bedrift i Norge.

Å starte en egen bedrift er et spørsmål om økonomi, og for mange unge blir etablering umuliggjort av forpliktelsen til nedbetaling av studielån fra første dag. Mange nyetablerte og små bedrifter har også vanskelig for å skaffe kapital. Det er derfor viktig å stimulere flere private investorer til å gå inn som såkalte "Business Angels" i nyetablerte virksomheter.

Skattepolitikken må ha fokus på "hverdagssliterne" i næringslivet. Arveavgift og formuesskatt må raskt fjernes. Minstefradraget for lønsmottakere, som har utviklet seg til å bli et virkemiddel i fordelingspolitikken, er økt betydelig i de senere år. Bedre fradragsmuligheter vil stimulere til næringsetablering og gründervirksomhet og fjerne forskjellsbehandling.

Skjemaveldet og krav fra det offentlige er stort og voksende, og rammer særlig småbedriftene hardt. Unødvendig og byråkratisk kontroll og rapportering må fjernes.

Det er lønnsom næringsutvikling å satse på ungt entreprenørskap. Hele 20 prosent av elevene som har hatt entreprenørskap i skolen, starter egen bedrift senere.

Private organisasjoner grunnla våre velferdsordninger, og private gründere er fortsatt pådrivere for utvikling av nye og bedre tilbud i helse- og omsorgstjenesten. Høyre vil avskaffe det offentlige monopolet i denne sektoren, og oppmuntre helsepersonell til å etablere egne tilbud som bidrar til større mangfold, mer valgfrihet, bedre kvalitet og god ressursbruk. Private aktører som tilbyr helse- og omsorgstjenester må få mer forutsigbare avtaler med det offentlige, og likestilles med offentlige tilbydere i forhold til momsregler. Opplæring i entreprenørskap må være integrert i utdanningen av helse- og omsorgspersonell.

Høyre vil:

- Ha fokus på bedriftsetablerere, bedriftseiere og eierskifter i skattepolitikken. Det betyr blant annet at arveavgiften og formuesskatten raskt må avskaffes.
- Innføre et næringsfradrag for selvstendig næringsdrivende.
- At innovasjon styrkes som målsetning i skattepolitikken, slik at skatteincentiver som bidrar til økt forskningsinnsats, som SkatteFUNN, styrkes og utvides.
- Gjøre det mer attraktivt, og mindre risikobetonet, å eie egen bedrift. Selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter må få et løft.
- Forskyve tidspunktet for tilbakebetaling av studielånet med 5 år, slik at nyutdannede gründere får et økonomisk pusterom til å etablere seg.
- Vurdere ulike ordninger for å lette tilgangen på risikokapital, bl.a. mulighet for skattefradrag for såkalte "Business Angels" og styrking av de landsdekkende såkornfond.
- Redusere skjemaveldet for næringslivet med 25 %. Vi vil frita mindre foretak fra revisjonsplikt, vedta en forenklet aksjelovgivning for små selskaper, forenkle bokføringsregelverket og innføre et Forenklingsråd som skal gjennomgå alle nye lover og regler for å forhindre at nytt regelverk skaper unødvendig byråkrati.
- Barn og unge må lære om det å starte egen bedrift i skolen, og det må satses tyngre på Ungt Entreprenørskap i skolen.
- Styrke tilbudet om utdanning i entreprenørskap ved universiteter og høyskoler, og stimulere til etablering av inkubatorer for nyutdannede som ønsker å starte egen virksomhet.
- Sikre langsiktige og forutsigbare avtaler for private aktører i helse- og omsorgstjenesten.
- Likestille private og offentlige tilbydere i forhold til momsregler for helse- og omsorgstjenester.

Høyres Innovasjonsutvalg

59. Skogbruk

Telemark Høyre vil aktivt arbeide for tiltak som kan dempe de menneskeskapte klimaendringer.

Omstillingene i jordbruket og oppbyggingen av norske skoger skal tilrettelegges for lønnsom ivaretagelse av målene i klimapolitikken og langsiktig ressursforvaltning. For å styrke skogbruket vil Høyre utrede mulighetene for en sertifikatordning med salg av CO₂-kvoter for å kunne utnytte det markedspotensialet som ligger i skogens store CO₂-binding. Telemark Høyre vil støtte tiltak som utnytter skogressursene bedre og som øker biomassegrunnlaget til f.eks. bioenergi.

Telemark Høyre vil støtte tiltak mot global avskoging og for skogreising i Norge og

internasjonalt. Legge større vekt på klimapolitiske mål i oppbyggingen og utnyttelsen av norske skoger.

Satsing på større skogproduksjon gir:

- større CO2 binding
- mer bioenergi
- mer miljøvennlig bygge materiale.

Vi bygger opp en resurs som vil øke nasjonalformuen, samtidig som det er god distriktpolitikk. Nye utredninger og høringer er ikke nødvendig for å ta i bruk de muligheter som ligger i målbeviste tiltak for å få økt skogproduksjon.

Telemark Høyre

60. Et landbruk for fremtiden

Høyres landsmøte ønsker et nyskapende og vekstkraftig landsbruk som tar vare på kulturlandskapet og skaper muligheter for en inntekt man kan leve av. Den nasjonale matvareberedskapen samt sikker tilgang på trygg mat vil bli enda viktigere i fremtiden da den globale matvaresituasjonen vil komme under stadig større press.

De siste årene har det norske landbruket gjennomgått store og nødvendige strukturendringer og effektiviseringsprosesser. Den teknologiske utviklingen og samfunnsutviklingen generelt har bidratt sterkt til at vi har fått større og mer rasjonelle enheter. Dessverre er norsk landbrukspolitikk slik at den ikke belønner bruk som har investert i ny teknologi og som har gått over til mer rasjonelle driftsformer. Derfor har mange av de mest effektive brukene hatt den dårligste inntekstsutviklingen, og avviker nå driften.

Høyres Landsmøte er bekymret for at Regjeringen fører en landbrukspolitikk som undergraver eksistensen til bruk som har investert for fremtiden.

Både næringen og statlige myndigheter må legge til rette for fortsatt modernisering av driften slik at næringen blir best mulig rustet for fremtiden. Jordbruket trenger forutsigbare og langsiktige rammevilkår. Rammevilkårene må stimulere til nytenkning og til en produksjon som gir best mulig ressursutnyttelse etter lokale forhold – hele Norge må tas i bruk!

Høyre vil frigjøre verdiene i landbruket slik at bøndene får økte muligheter til å drive og utvikle gården videre. Respekten for eiendomsretten må styrkes, og bøndene og skogbrukerne må få større frihet til å forvalte egen eiendom. Norske bønder bør i større grad få muligheten til å leve av de inntekter som skapes på gården. Bøndene må gis muligheten til å lykkes med fremtidsrettet satsing. Det skal lønne seg å være en dyktig bonde og drive effektivt! Statlige tilskudd må være mer målrettede og mindre byråkratiske enn i dag.

For å sikre at vi fortsatt skal ha et aktivt og fremtidsrettet landbruk vil Høyre satse på følgende tiltak:

- Landbrukets støtteordninger må gjennomgås med henblikk på å stimulere til en effektiv og markedstilpasset produksjon.
- Rammevilkårene for samdrifter må styrkes. Samdrifter må kunne leie kvoter og begrensinger for volum, avstander og antall deltakere må mykes opp.

- Forbedring av avskrivingsregler og etablering av avsetningsordninger for fremtidige investeringer.
- Myke opp krav til eierformer slik at aksjeselskap blir enklere å benytte i landbruket.
- Fjerne formueskatten
- Oppheve priskontroll og fjerning av boplikt.

Sør-Trøndelag Høyre og Nord-Trøndelag Høyre

61. Styrk personvernet

Retten til privatliv er en grunnleggende verdi i et liberalt demokrati. Dagens teknologi gjør det mulig å samle inn, lagre, sammenstille og formidle persondata i nesten ubegrenset omfang. Derfor er det nødvendig at politikken trekker grensene som teknologiske fremskritt har opphevet.

Rettsstatens oppgave er å beskytte enkeltmennesker mot overgrep fra hverandre, men den har også til oppgave å beskytte oss mot overgrep fra Staten selv. Derfor er det avgjørende at Staten er varsom med å samle inn, lagre og sammenstille informasjon om borgere. I en tid der stadig større deler av våre liv utspiller seg digitalt, er muligheten for å samle inn og formidle informasjon større enn noen gang.

I de tilfeller der det likevel er nødvendig å samle inn informasjon, er det avgjørende at personvernet ivaretas på en god måte. Det gjelder for eksempel ved innsamling av informasjon om trafikkdata, personlig økonomi og offentliggjøring av skattelister.

Et av områdene hvor mange vil føle at det er ekstra viktig at personvernet ivaretas, er ved innsamling og lagring av personlige helseopplysninger. Regjeringen har ikke fulgt opp Stortingets forutsetninger om et tilfredsstillende vern om pasientenes personlige helseopplysninger. Opplysninger om helsetilstand, legejournaler og pasientopplysninger skal beskyttes mot unødig innsyn.

Høyre er for avbyråkratisering av offentlig sektor, også i helsevesenet. Det må imidlertid ikke skje på bekostning av personvernet. Elektronisk registrering av pasientopplysninger er nødvendig for å ivareta pasientens behov, men kriteriene for tilgang og sikkerheten knyttet til dette må ivareta pasientens rett til et privatliv. Blant annet krever Høyre at et elektronisk helseregister registrerer hvem som kontrollerer hvilke pasienters journaler, og at de berørte pasienter automatisk får beskjed om hvem som har hatt undersøkt deres pasientopplysninger.

Høyre vil styrke personvernet på alle områder, men spesielt innenfor helsevesenet.

Oslo Høyre

62. Høyre må si nei til Datalagringsdirektivet

Høyres program slår tydelig fast at ved behov for nye etterforskningsmetoder må personvern hensynet veie tungt. Videre er det programfestet at Høyre stiller seg kritisk til innføringen av nye lover som øker adgangen til, eller omfanget av, overvåkning i samfunnet. EUs Datalagringsdirektiv pålegger tele- og nettselskap å lagre trafikkdata om borgernes elektroniske

kommunikasjon i inntil to år. Norge vil i løpet av de nærmeste månedene måtte avgjøre om vi skal implementere direktivet som da vil bli en del av norsk lovverk eller om vi skal benytte oss av vår reservasjonsrett etter EØS avtalen.

EUs eget datatilsyn kaller dette «et dramatisk inngrep i personvernet og kommunikasjonsfriheten» der det legges opp til den hittil mest omfattende, kontinuerlige overvåking og lagring av alle typer kommunikasjon og bevegelser landets borgere til enhver tid foretar seg uten at det foreligger mistanke om kriminelle forhold. Personvernkommissjonen, som er det eneste offentlige utvalget som har utredet dette i Norge, konkluderte med at det ikke er dokumentert at masselagringen av teletrafikkdata som direktivet krever, vil ha nevneverdig effekt på kriminalitetsbekjempelse.

Våre to fremste jurister på Europarett, Finn Arnesen og Fredrik Sejersted, ved Universitetet i Oslo skriver i en betenkning at å bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen mot innføringen av direktivet verken vil svekke avtalen eller vårt forhold til EU.

Oppland Høyre mener at:

Høyre må ta i bruk reservasjonsretten i EØS-avtalen, følge det landsmøtevedtatte programmet og si nei til innføringen av direktivet.

Det bør reises en bredere debatt om personvernmessige problemstillinger

Oppland Høyre

63. Nei til datalagringsdirektivet

Datalagringsdirektivet er et EU-direktiv (2006/24/EF) om lagring av trafikkdata. Opplysningene skal kunne benyttes til å bekjempe kriminalitet og terrorisme. Direktivet ble vedtatt av EU 15. mars 2006 av Rådet for Den europeiske union og Europaparlamentet i fellesskap.

Direktivet pålegger lagring av trafikkdata for e-post, ulike typer telefoni og Internett-tilgang. Identiteter og tidspunkter for kommunikasjonen, samt lokaliseringsdata for mobil kommunikasjon, skal lagres. Kommunikasjonens bestemmelsessted (endepunkt) skal lagres for e-post og telefoni, men ikke for internett-tilgang. Data som røper innholdet i kommunikasjonen skal ikke lagres.

Høyres program slår tydelig fast at ved behov for nye etterforskningsmetoder må personvern hensynet veie tungt. Videre er det programfestet at Høyre stiller seg kritisk til innføringen av nye lover som øker adgangen til, eller omfanget av, overvåking i samfunnet. Det aktuelle datalagringsdirektivet fra EU pålegger teleoperatører å lagre omfattende data knyttet til elektronisk kommunikasjon. EUs eget datatilsyn kaller dette ”et dramatisk inngrep i personvernet og kommunikasjonsfriheten” der det legges opp til den hittil mest omfattende, kontinuerlige overvåking og lagring av alle typer kommunikasjon og bevegelser landets borgere til enhver tid foretar seg uten at det foreligger mistanke om kriminelle forhold.

Rettsikkerheten i et liberalt demokrati skal ikke bare beskytte borgeren, men også sikre henne de rettigheter hun har krav på etter loven. En av disse rettighetene er retten til å ha en egen privat sfære, samt et krav om selv å kontrollere når, hvordan og hvor mye informasjon om egen person som spres til andre parter. Selvsagt skal politiets virkemidler for å etterforske terrorisme og

alvorlig kriminalitet være effektive, men disse må fortsatt være proporsjonale i forhold til dagens trusselbilde og ikke underminere det liberale demokratiet de skal beskytte.

Den europeiske menneskerettighetsdomstolen mener at selve lagringen til politiformål er et inngrep som må dokumenteres som nødvendig i et demokrati, uavhengig av om og på hvilke vilkår de lagrede opplysningene brukes. Foreløpig mangler det dokumentasjon på at direktivet har ført til avverging av terrorisme og alvorlig kriminalitet, eller bidratt betydelig til oppklaring av saker. Personvernkommissjonen, som er det eneste offentlige utvalget som har utredet dette i Norge, konkluderte med at det ikke er dokumentert at masselagringen av teletrafikkdata som direktivet krever, vil ha nevneverdig effekt på kriminalitetsbekjempelse.

Telemark Høyre mener Høyre må ta i bruk reservasjonsretten i EØS-avtalen, følge det landsmøtevedtatte programmet og si nei til innføringen av direktivet

Telemark Høyre

64. Nei til datalagringsdirektivet

Datalagringsdirektivet er et EU-direktiv (2006/24/EF) om lagring av trafikkdata. Opplysningene skal kunne benyttes til å bekjempe kriminalitet og terrorisme. Direktivet ble vedtatt av EU 15. mars 2006 av Rådet for Den europeiske union og Europaparlamentet i fellesskap.

Direktivet pålegger lagring av trafikkdata for e-post, ulike typer telefoni og Internett-tilgang. Identiteter og tidspunkter for kommunikasjonen, samt lokaliseringsdata for mobil kommunikasjon, skal lagres. Kommunikasjonens bestemmelsessted (endepunkt) skal lagres for e-post og telefoni, men ikke for internett-tilgang. Data som røper innholdet i kommunikasjonen skal ikke lagres.

Høyres program slår tydelig fast at ved behov for nye etterforskningsmetoder må personvern hensynet veie tungt. Videre er det programfestet at Høyre stiller seg kritisk til innføringen av nye lover som øker adgangen til, eller omfanget av, overvåking i samfunnet. Det aktuelle datalagringsdirektivet fra EU pålegger teleoperatører å lagre omfattende data knyttet til elektronisk kommunikasjon. EUs eget datatilsyn kaller dette "et dramatisk inngrep i personvernet og kommunikasjonsfriheten" der det legges opp til den hittil mest omfattende, kontinuerlige overvåking og lagring av alle typer kommunikasjon og bevegelser landets borgere til enhver tid foretar seg uten at det foreligger mistanke om kriminelle forhold.

Rettsikkerheten i et liberalt demokrati skal ikke bare beskytte borgeren, men også sikre henne de rettigheter hun har krav på etter loven. En av disse rettighetene er retten til å ha en egen privat sfære, samt et krav om selv å kontrollere når, hvordan og hvor mye informasjon om egen person som spres til andre parter. Selvsagt skal politiets virkemidler for å etterforske terrorisme og alvorlig kriminalitet være effektive, men disse må fortsatt være proporsjonale i forhold til dagens trusselbilde og ikke underminere det liberale demokratiet de skal beskytte.

Den europeiske menneskerettighetsdomstolen mener at selve lagringen til politiformål er et inngrep som må dokumenteres som nødvendig i et demokrati, uavhengig av om og på hvilke vilkår de lagrede opplysningene brukes. Foreløpig mangler det dokumentasjon på at direktivet har ført til avverging av terrorisme og alvorlig kriminalitet, eller bidratt betydelig til oppklaring av saker. Personvernkommissjonen, som er det eneste offentlige utvalget som har utredet dette i

Norge, konkluderte med at det ikke er dokumentert at masselagringen av teletrafikkdata som direktivet krever, vil ha nevneverdig effekt på kriminalitetsbekjempelse.

Høyre mener Norge må ta i bruk reservasjonsretten i EØS-avtalen, følge det landsmøtevedtatte programmet og si nei til innføringen av direktivet

**Vest-Agder - og Aust-Agder Høyre, Unge Høyres Landsforbund og
Høyres Studenterforbund**

65. Nei til datalagringsdirektivet

Høyre mener at Norge skal si nei til innføringen av datalagringsdirektivet.

Direktivet pålegger teleoperatørene å lagre trafikkdata for e-post, ulike typer telefoni og Internett-tilgang. Identiteter og tidspunkter for kommunikasjonen, samt lokaliseringsdata for mobil kommunikasjon, skal lagres.

Høyres program slår tydelig fast at ved behov for nye etterforskningsmetoder må personvern hensynet veie tungt. Videre er det programfestet at Høyre stiller seg kritisk til innføringen av nye lover som øker adgangen til, eller omfanget av, overvåkning i samfunnet. EUs eget datatilsyn kaller dette ”et dramatisk inngrep i personvernet og kommunikasjonsfriheten” der det legges opp til den hittil mest omfattende, kontinuerlige overvåking og lagring av alle typer kommunikasjon og bevegelser landets borgere til enhver tid foretar seg uten at det foreligger mistanke om kriminelle forhold.

Rettsikkerheten i et demokrati skal ikke bare beskytte borgeren, men også sikre innbyggernes rettigheter etter loven. En av disse rettighetene er retten til å ha en egen privat sfære, samt et krav om selv å kontrollere når, hvordan og hvor mye informasjon om egen person som spres til andre parter. Selvsagt skal politiets virkemidler for å etterforske terrorisme og alvorlig kriminalitet være effektive, men disse må fortsatt være proporsjonale i forhold til dagens trusselbilde og ikke underminere det demokratiet de skal beskytte.

Høyre mener derfor at Norge skal ta i bruk reservasjonsretten i EØS-avtalen og si nei til Datalagringsdirektivet.

Møre og Romsdal- og Hordaland Høyre

66. Åpne nominasjonsprosesser

Valgdeltagelsen i Norge har vært synkende de siste årene. Færre mennesker engasjerer seg i politikk og enda færre er medlem i et politisk parti. Deltagelse er en forutsetning for et velfungerende demokrati og nettopp derfor er denne tendensen skremmende.

Av de få som er medlem av et politisk parti er det enda færre som har innflytelse over hvem som ender opp som folkevalgte. Det er gjerne forbeholdt en liten andel av partiets aktive medlemmer. De folkevalgte er våre fremste representanter, og det er de som representerer partiet utad. Nominasjonsprosessene er viktige og her kan det gjøres mye for å øke både det interne organisasjonsdemokratiet og engasjementet rundt politikk.

En rådgivende prøvenominasjon i forbindelse med nominasjonene vil bidra til å øke engasjementet rundt prosessen, og det øker medlemmenes innflytelse. En slik prøvenominasjon vil ikke overstyre nominasjonskomiteens arbeid, men den vil gi en pekepinn på hva stemningen er blant medlemmene og den kan føre til at ellers passive medlemmer får en mulighet til å delta mer aktivt.

Gode demokratiske prosesser internt i organisasjoner er viktig, og her bør de politiske partiene gå frem som gode eksempler.

Høyre vil derfor:

- Innføre rådgivende prøvenominasjon

Unge Høyres Landsforbund

67. Resolusjon om mandatfordeling og stemmers verdi

Norge har i dag en valgordning der arealmessig store fylker har flere mandater per innbygger enn mindre fylker. Dette betyr at mens et stortingsmandat fra Finnmark bare har 7419 stemmer bak seg, har et fra Østfold 16554 stemmer. På denne måten blir en finnmarkings stemme over dobbelt så verdifull som en østfoldings. Det er et åpenbart demokratisk underskudd som vi må få slutt på.

Denne urettferdigheten fører blant annet også til at de store distriktsfylkene får en langt større andel av offentlige veikroner og annen økonomisk støtte enn det folketallet skulle tilsi.

Det er også et problem at vi fortsatt har styringstillegg i Norge. Det fører til at store partier får uforholdsmessig mange mandater i forhold til mindre partier. utfordringen er at store partier sitter på makten, og ikke ønsker å forandre en ordning man tjener på. Høyre må være partiet som tør å foreslå endringer til beste for folket, uavhengig av om man selv skulle tape på det.

Skjevheten i det norske systemet fører til at dagens flertallsregjering kun har støtte fra 47,8 % av folket. Den borgerlige opposisjonen fikk 49 651 flere stemmer. Dette mener vi er urettferdig og bryter med det demokratiske prinsipp om at alle stemmer er like mye verdt.

For å få en slutt på denne urettferdigheten vil Østfold Høyre foreslå;

- Endre valgordningen slik at mandatfordelingen blir mer demokratisk.
- Sørge for at fremtidige stortingsflertall har et flertall av folket bak seg.

Moss Høyre

68. Et nasjonalt løft for bedre infrastruktur – knytt Norge sammen

Høyres Landsmøte krever at Regjeringen nedsetter en nasjonal kommisjon for bedre infrastruktur

Norsk infrastruktur har i flere tiår lidd av manglende utbygging og vedlikehold. Vei, jernbane, kraftproduksjon og distribusjon er preget av en infrastruktur som ikke er tilpasset dagens og fremtidens behov. Det er også behov for å investere tungt i tele- og datanettet, forskningslaboratorier og annen infrastruktur. Norge er et langstrakt land med vanskelig terreng og spredt befolkning. Mye av den eksportrettede verdiskapningen skjer i distrikt Norge ut fra naturgitte forutsetninger. På grunn av dette faktum og ut fra de geografiske og klimatiske forhold vi har trenger Norge en infrastruktur som er blant den beste i verden. Dette er særlig viktig for å sikre næringslivet konkurransekraft, en spredt bosetting og en god levestandard.

Når det gjelder vei og jernbane er slitasjen kommet så langt at mye er på sammenbruddets rand. Kapasiteten er dimensjonert for en trafikk som er langt under dagens trafikk og vei- og jernbanenettet er bygd for helt andre og mindre avanserte transport midler enn det vi benytter i dag. Innen strømforsyningen har flere landsdeler underdekning og nettet har mange flaskehalser. Våre universitet, høyskoler og forskningsinstitusjoner mangler laboratorier og moderne teknisk utstyr.

Investeringer i infrastruktur har i flere tiår tapt budsjettkampen mot en stadig større offentlig administrasjon og velferdsordninger som alle uavhengig av behov har dratt nytte av. Regjeringen har signalisert kutt i allerede lave infrastrukturinvesteringer på grunn av faren for en for ekspansiv finanspolitikk. Dette er å gå baklengs inn i fremtiden, og kan sette fremtidig velferd i fare. Tiden er nå inne for å prioritere satsing på infrastruktur.

Det er på tide å foreta en helhetlig analyse av konsekvensene av manglende satsing på bygging og vedlikehold av infrastruktur for verdiskaping, miljø, velferd og verditap på offentlige eiendeler. Like viktig er det å få anskueliggjort mulighetene for økt verdiskaping ved hjelp av en fornyet og moderne infrastruktur.

Høyres landsmøte foreslår at:

- En bredt sammensatt infrastruktur kommisjon nedsettes.
- Kommisjonen blant annet skal fremskaffe analyser av de samfunnsmessige kostnader og konsekvenser for næringsliv og befolkning som følge av manglende investeringer i infrastruktur. Tilsvarende skal nytten av økte investeringer kvantifiseres.
- Kommisjonen skal utrede nye organisasjons- og finansieringsmodeller som frigjør investeringer i infrastruktur fra årlige statsbudsjettvedtak.
- Det i utredningsarbeidet foretas en sammenligning med andre land som har satset langt sterkere på investeringer i infrastruktur med mindre ressurser enn Norge.

Sør-Trøndelag - og Nord-Trøndelag Høyre

69. Økt bruk av samarbeidsformer for infrastruktur hvor det offentlige samhandler med det private

Bygg- og anleggsbransjen er i kontinuerlig forandring. Det stilles stadig høyere krav, blant annet til strukturering, aktivt eierskap, bedre kvalitetsstyring og nye kontraktsformer. Samtidig med disse kravene skal effektiviteten økes og kostnadene holdes nede.

For å kunne møte disse kravene, blir det stadig viktigere å ha fokus på gode samarbeidsformer som gir muligheter for bedre koordinering av prosjektene, raskere identifisering og løsning av problemer, og generelt sett bedre løsninger. Målet er å oppnå stabilitet i form av langsiktige

relasjoner, dra fordeler ut av de erfaringer og tilpasninger som er gjort, og dermed hindre at kunnskap blir glemt.

Norge må ta lærdom av de erfaringer som er gjort i land som vi ønsker å sammenligne oss med, der det private investerer i offentlig infrastruktur, eks. Sverige Danmark, Skottland, USA m.fl.

Høyre mener man må i større grad åpne for å ta i bruk flere ulike samarbeidsformer der det offentlige samhandler med private for å øke effektiviteten og skape bedre modeller, blant annet Offentlig Privat Samarbeid (OPS), Partnering, Joint Venture, Strategiske allianser, Prosjektsamarbeid m.fl.

Dette blir brukt i forbindelse med veier, tunneler, bruer, skoler, forsvaret, sykehus, jernbane, idrettsanlegg, gatelys, boligfremskaffelse for vanskeligstilte etc. Samarbeidsprosjektene omfatter som regel bygging, finansiering, vedlikehold og i noen tilfeller drift av den tjeneste som leveres til brukerne.

Nordland Høyre

70. Krafttak for kollektivtrafikk

Investeringene til norsk jernbane har i sterk grad tapt i kampen med andre gode formål når statsbudsjettene vedtas. Jernbaneinvesteringene har vist seg å være utilstrekkelige og Høyre ønsker derfor å opprette fond for å finansiere større enkeltinvesteringer i jernbanen.

Høyre er bekymret for konsekvensene av manglende satsning på jernbanen i hovedstadsområdet. Regionen har i dag passert 1,5 millioner innbyggere, og det er ventet nærmere to millioner innbyggere innen 2020. Befolkningsveksten bare i Akershus er forventet til cirka 200 000 innbyggere i samme periode. For å unngå en miljømessig og infrastrukturmessig kollaps i hovedstadsområdet, er vi nødt til å gi kollektivtrafikken, og særlig jernbanen, et løft.

Gevinsten ved å lykkes med jernbanesatsning er store. Eksempelvis vil det nye dobbeltsporet mellom Ski og Oslo medføre en reduksjon på 5500 tonn CO₂ årlig, og muliggjøre en ytterligere årlig reduksjon på 33.000 tonn fra godstrafikken. I ethvert samfunnsperspektiv er en slik gevinst for viktig til at man kan unnlate å realisere den.

Store byområder er avhengige av en velfungerende kollektivtrafikk for å fungere. utfordringene med å få dette til er betydelige, men lykkes man gir det også store muligheter for å gjennomføre en klimapolitikk med store kutt i utslippene av CO₂. Eksempelvis har Høyre-styrte Oslo og Akershus det siste året hatt en samlet vekst i kollektivtrafikken som tilsvarer den samlede kollektivtrafikken i hele Buskerud fylke. Samtidig gikk biltrafikken ned. Dette viser at man gjennom å satse offensivt på kollektivtrafikk, uten å bruke rushtidsavgift, kan hente ut store klimagevinster.

Finansieringen av kollektivtrafikk er organisert gjennom rammetilskuddet til fylkeskommunene, og det gjør at store byområder ikke blir satt i stand til å drive et godt kollektivtilbud.

Men det er ikke bare et spørsmål om å bevilge mer penger til samferdsel og infrastruktur. I tillegg til å bevilge mer penger må vi ta i bruk de løsninger som gir mest og best jernbane for pengene. Dagens regjering nekter å ta alle ressurser i bruk og slippe private til. Høyre mener dette er galt. Høyre mener at offentlig-privat samarbeid (OPS) vil kunne bidra til mer og bedre jernbane i

Norge. Historien viser at veiutbygninger gjennomført som OPS-prosjekter er blitt rimeligere og raskere gjennomført, enn ved bruk av tradisjonelle utbyggingsmodeller. Høyre mener OPS bør tas i bruk også for jernbaneutbygginger.

Høyre mener:

- Det bør bevilges mer statlige midler til utbygging av kollektivtrafikk og jernbane i hovedstadsregionen.
- Flere jernbanestrekninger i Norge bør konkurranseutsettes.
- Offentlig-privat samarbeid bør tas i bruk i langt større grad på jernbaneutbygginger.
- Kollektivtrafikken må finansieres utenom kommuneoppjøret, bl.a. gjennom kjøp av klimakvoter i fylker som har vekst i kollektivtrafikken.

Akershus Høyre

71. Oslo – Norges nasjonale transportknutepunkt

Det bor 1,5 millioner mennesker i Osloregionen. Det gjør Oslo til det viktigste knutepunktet for vei-, jernbane- og flytrafikk i Norge. Alnabruterminalen utgjør, sammen med landets største importhavn, de to viktigste nasjonale knutepunkter for godstransporten. Transportløsningene i Osloregionen skal ivareta transport av gods i transitt fra hele landet, en stor andel transport av arbeidstakere til og fra jobb og en betydelig andel av landets forretningsreisende. Dette betyr at infrastrukturutviklingen i Oslo og Akershus har nasjonal betydning: dersom person- og vareflyten stopper opp i Osloregionen, stopper den også til og fra de andre distriktene.

Som Bergen, Trondheim og Stavanger, fungerer Oslo som en økonomisk motor for sin region. Idag ser vi at Osloregionens transportnett har et kapasitetsproblem, hvor personreiser og godstransporter konkurrerer om plassen. Det leder til rushtrafikk, køer og miljøforurensing. Det bidrar også til å svekke konkurransevnen og bærekraften lokalt og nasjonalt.

All transport og utbygging av infrastruktur i Osloregionen skal skje på en måte som tar hensyn til miljøet. De demografiske prognosene for regionen tilsier at den største økningen i transportkapasiteten bør skje i kollektivtrafikk på bane. Da er det uholdbart at Norges jernbaneinvesteringer ligger nær europeisk bunnivå. Til sammenlikning har Danmark brukt dobbelt så mye på investeringer i jernbanen per innbygger som Norge de siste 15 årene. Land med lignende landskapsutfordringer som Norge, f.eks. Østerrike og Sveits har et langt mer funksjonelt og godt utbygd jernbane- og veisystem. I tillegg til dette, kreves det skikkelig vedlikehold og fornyelse av dagens jernbane.

Høyre mener at dette ikke bare er et spørsmål om økte bevilgninger. Samferdselsprosjekter skal være sikret fullfinansiering og rulleringsperioden i Nasjonal transportplan skal følges opp med en forpliktende finansieringsplan. Sektoren må imidlertid utstyres med løsninger som er tilpasset vår tid og som vi vet fungerer. Blant annet vet vi at samarbeid mellom offentlig og private aktører (OPS) har medført at veistrekninger har blitt bygget raskere og til en lavere pris. Høyre mener at OPS bør tas i bruk i langt flere veistrekninger enn idag, hvor bare 2 prosent av veipengene går til betaling av OPS-kontrakter. Høyre mener også at en OPS-modell for opprustning og videreutvikling av jernbanen snarest bør tas i bruk. Godstrafikken fungerer under skarp konkurranse, mens passasjertrafikken på jernbane i alt for lang tid har vært skjermet mot konkurranse. Høyre vil derfor konkurranseutsette driften av tog på alle norske

jernbanestrekninger. 80 % av NSBs trafikk er nærtrafikk, og Høyre mener derfor at togproduksjonen rundt de største byene må prioriteres. Høyre vil også ha en full evaluering av kompetansemiljøene som planlegger, bestiller og følger opp vei- og jernbaneprosjekter.

Oslo Høyre

72. Høyre krever en kraftsatsing i investering i det norske vegnettet.

Siste vinter har vært et ekstremår for vegsektoren, og har til fulle avdekket et enormt behov for økt satsing på vedlikehold, samt opprustning av vegnettet.

Næringsliv og kollektivtransport har hatt store problemer med fremkommelighet. Dette gjelder i særlig grad Vestlandet og i Nord-Norge der vegstrekninger har vært stengt over lengre tid på grunn av skred, eller fare for skred.

Siste vinter har til fulle avdekket et enormt behov for økt fokus og investeringer til skredsikring av vegnettet.

Høyre krever at nødvendige ressurser settes inn for å sikre landet en akseptabel vegstandard. Det er behov for en nasjonal dugnad. Det er ingen fornuftig grunn for at Norge skal ha en dårligere vegstandard enn andre europeiske land som vi normalt sammenligner oss med.

Dette er et krav som må gjelde for hele landet, også i distriktene der en vesentlig del av verdiskapingen skjer.

Høyre forventer at regjeringen tar i bruk offentlig- /privat samarbeid (OPS). Slikt samarbeid vil over tid gi vesentlig økt investeringsvolum og halvert byggetid, ingen budsjettsprekker, sammenhengende utbygging av lange trekninger, høy kvalitet til lavere pris. I en slik kontrakt inngår 25 års drift og vedlikehold.

Det må samtidig være et krav om trafikksikkerhet. Økt satsing på midtdele inngår i dette kravet.

Siste års fokus på de store problemene innen jernbanesektoren må ikke gå på bekostning av de enorme utfordringer som vegnettet har.

Høyres landsmøte krever en betydelig økning av bevilgninger til vegnettet, og at dette kommer klart til uttrykk allerede fra kommende statsbudsjett.

Troms Høyre

73. En jernbane for fremtiden

Det er kritisk for norsk jernbane. Forsinkelser og feil har ført tilliten til toget til bunns. NSB mister kunder. Det er tid for å løfte blikket.

Vi trenger gode, pålitelige løsninger for at folks hverdag skal fungere, for miljøet og for å sikre gode trafikkløsninger for befolkningsområder i stor vekst.

Mye handler om penger. Det er brukt 272 millioner på å oppgradere og forbedre jernbanenettet i Oslo-området de siste to årene uten særlig synlige resultater. Samtidig sier Jernbanedirektøren at det vil bli verre før det blir bedre. Vi presenteres for en 30-års horisont for togproblemene. Dette holder ikke!

Nødvendige tiltak handler om organisering, tydelige ansvarsforhold – og ikke minst kultur. Ansatte i Jernbaneverket sier at det ikke er sikkert at de har jobbet smart nok. Norge ligger på punktlighetsbunnen i Europa, bare slått av Albania. Langsiktige løsninger krever kulturendring og mer effektivisering i jernbanesektoren. Det er nødvendig å endre gammeldags monopoltenking til moderne og fleksible holdninger med tydelig kundefokus.

Østfold Høyre ønsker en serviceorientert jernbane. Følgende tiltak må gjennomføres:

- Det bør være mulig å ha en billett for all kollektivtrafikk på tvers av fylkesgrensene, som dekker alt fra parkering på stasjonen, togturen og overgangen til buss.
- Det er viktig med god kundeoppfølging og informasjon, som hele tiden er oppdatert, både på perrongene, toget, internett og mobiltelefonen.
- Universell utforming på stasjonsområdet

For å få fart på jernbane utbyggingen krever Østfold Høyre:

- Økt bruk av OPS (offentlig/privat samarbeid), og prosjektfinansiering.
- Prosjektene forslått i Nasjonal Transport Plan må gjennomføres innenfor fastsatte tidsrammer.
- Dobbeltspor til Halden via Østfoldbyene må prosjektorganiseres og bygges ut sammenhengende innen 2020.
- Østre linje må oppgraderes for å sikre tilfredsstillende trafikkavvikling.

Østfold Høyre

74. Få toget på skinner og passasjerer og gods raskere fram

Høyres landsmøte ser med stor bekymring på de konsekvensene dagens alvorlige jernbaneproblemer medfører. Norsk jernbane står overfor store utfordringer og er i en dyp tillitskrise, noe som medfører at både godstrafikken og passasjertrafikken flykter over på et allerede overbelastet veisystem. Regjeringen må ta nødvendige grep umiddelbart for å løse de akutte utfordringene.

På grunn av at det i mange år har vært bevilget for lite til vedlikehold og investeringer er det også behov for langsiktige løsninger. Det er derfor nødvendig med et bredt forlik i Stortinget som også kan gi oss raskere et moderne jernbanetilbud.

Høyre vil opprette et statlig infrastrukturfond på 100 milliarder kroner for å sikre en stabil og solid finansiering av jernbane og vei.

En nylig framlagt rapport fra NHO viser at bedre planlegging og organisering av jernbaneutbyggingen kan gi oss ny spor dobbelt så fort som i dag. Høyre mener at Jernbaneverket må moderniseres, og at ansvarsforholdet mellom NSB og Jernbaneverket blir

tydeligere. En modernisering skal gjøre det enklere å trekke andre private firmaer inn i mer av vedlikeholds- og utbyggingsarbeidet.

Trafikkutfordringen er størst i det sentrale Østlandet, og en forsert utbygging av dobbeltspor i ICE-triangelet Halden – Lillehammer - Skien, med tilknytninger til byene i timespendelen fra Oslo (Kongsberg, Hønefoss, Gjøvik og Kongsvinger), vil være det første og viktigste tiltaket for å få på plass et moderne jernbanetilbud. En ny og moderne finansieringsmodell, slik at finansieringen av prosjektene kan avskrives innenfor prosjektets levetid bør benyttes for slike prosjekter framover. Det finnes ledig kapasitet i Europa for å forestå gjennomføring av et slikt stort utbyggingsprosjekt. Høyre mener at vi i Norge bør utnytte denne kapasiteten for å investere i jernbanen som et vekstfremmende og miljøvennlig tiltak for resten av samfunnet.

Det haster med et krafttak for norsk jernbane og Høyre vil starte nå!

Buskerud- og Vestfold Høyre

75. Samferdsel for Telemark

Telemark er enige om sine samferdselsprioriteringer. Vi ønsker en ny E18, utbygging av Århus-Gvammen og en ny Eidangerparsell med dobbeltspor.

Telemark Høyre mener det er bra at alle disse prosjektene har funnet veien inn i nasjonal transportplan, men er bekymret for de politisk signalene som nå kommer, særlig om Eidangerparsellen.

Mobilitet er et vilkår for vekst, og en forutsetning for at folk skal kunne bo over hele Telemark. Telemark Høyre mener derfor at Nasjonal transportplan må oppfylles.

Vedlikeholdsetterslepet på vei og jernbane koster oss dyrt og må løses på annen måte enn å nedprioritere investeringene.

Den rødgrønne regjeringen har stanset alt reform- og moderniseringsarbeid på samferdselssektoren. Telemark Høyre mener vi trenger nye finansieringsløsninger som sikrer langsiktighet og god ressursutnyttelse når vi bygger vei og bane, deriblant flere OPS - og konsesjonsbaserte prosjekter både for vei og jernbane

En skikkelig satsning på jernbane er viktig for å redusere våre klimagassutslipp.

Telemark Høyre vil:

- Sikre at NTP oppfylles
- Slåss for at Telemarks prosjekter i NTP blir igangsatt og ferdigbygget
- Ha oppstart for Eidangerparsellen senest i 2011
- Åpne for utstrakt bruk av nye finansieringsordninger, deriblant OPS (offentlig og privat samarbeid) innenfor vei og jernbane. Eidangerparsellen kan være et gunstig prosjekt for å teste slike finansieringsordninger også for jernbanen.
- Ha E134 som et OPS-prosjekt
- At togdrift er et statlig ansvar og at Bratsbergbanen behandles likt med sammenlignbare jernbaner

Telemark Høyre

76. Eidangerparsellen - en viktig brikke i utviklingen av SørVest-banen

En ny jernbanetrasé mellom Larvik og Porsgrunn - Eidangerparsellen - er nødvendig for å sikre et effektivt og miljøvennlig transporttilbud. Dette er viktig med tanke på en fremtidig sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen. Denne sammenkoblingen er en viktig brikke i en fremtidsrettet, moderne Sør-Vest bane som går mellom Oslo og Stavanger.

Ved utgangen av 2010 vil Eidangerparsellen være ferdig planlagt med dobbeltspor og dimensjonert for hastigheter opp mot 250 km/t. Ferdig utbygget vil dette redusere reisetiden mellom Porsgrunn og Larvik fra 36 til 12 minutter.

Vestfold Høyre vil:

- at det i neste Statsbudsjett blir satt av en oppstartsbevilgning slik at byggearbeidet kan settes i gang i 2011

Vestfold Høyre

77. Fergefri kyststamveg langs Vestlandet

Vestlandets hovedåre, kyststamvegen E39, er sterkt hemmet av en rekke fergestrekninger. I den landsdelen som yter det største bidraget til den nasjonale verdiskapningen, lever næringsliv og befolkning fremdeles med en standard på infrastruktur som ligger flere tiår tilbake fra regioner som vi konkurrerer med. I 2010 er det eksempelvis stadig slik at strekningen mellom de to største byene på Vestlandet må forseres med ferger; to steder. I Møre og Romsdal er det tre store fergesamband som skaper flaskehals på E39 kyststamveien. I Sogn og Fjordane er veistandarden svært dårlig, og mange steder er veien for smal og mangler gul midtstripe.

Samferdselsforholdene på Vestlandet i dag er en stor byrde for næringslivet, og bidrar til at våre bedrifter har langt dårligere konkurransevilkår enn det som er tilfelle for konkurrerende virksomhet i utlandet. Høyre mener at kyststamvegen på Vestlandet – fra Rogaland til Møre og Romsdal – bør rustes opp, og fergestrekningene må avløses av bilveg. Forbedring av infrastruktur er kanskje det viktigste grepet vi kan ta for å bedre konkurransevilkårene for næringslivet – og sikre vekst og utvikling i fremtiden. Høyre anser forbedring av kyststamvegen E39 som et av de viktigste veiprojektene i Norge på lang tid. Prosjektets størrelse og enorme betydning fordrer at dette langt tydeligere settes på den nasjonale dagsorden og at det blir etablert finansieringsordninger som muliggjør en helhetlig utbygging.

Høyre er opptatt av at en fergefri kyststamvei E39 blir realisert så snart som mulig. Rogfast er prioritert i inneværende NTP-periode. I tillegg er både Hordfast i Hordaland og Møreaksen (kryssing av Romsdalsfjorden) i Møre og Romsdal under planlegging. Høyre er opptatt av at alle disse prosjektene skal realiseres og at de blir gitt tilstrekkelig prioritet og midler i forbindelse med behandlingen av NTP 2014-2023. Høyre forventer at prosjektene skal finansieres med en betydelig andel statlig bidrag, slik tilfelle er for tilsvarende prosjekter i andre regioner av landet, eller at det blir lagt til rette for andre finansieringsordninger som muliggjør realisering, for eksempel rentefrie lån.

Rogaland-, Hordaland-, Sogn og Fjordane- og Møre og Romsdal Høyre

78. Rentefrie lån til fergeavløsningsprosjekter

Høyre vil at det

- Etableres rentefrie statlige lån som finansieringsløsning for fergeavløsningsprosjekter på stamveiene
- Etableres et fond for rentefrie lån til fergeavløsningsprosjekter.

Rentefrie lån

Høyre vil at staten skal etablere en ordning med rentefrie lån til fergeavløsningsprosjekter på stamveiene. Gjennom en slik finansieringsløsning kan en rekke, planlagte og kommende større samferdelsprosjekt realiseres.

Rentefrie statlige lån egner seg godt som finansieringsløsning for fergeavløsningsprosjekter. Ferger er evigvarende bomstasjoner. Betalingsviljen og evnen til å betale ned lånet er derfor stor i fergeavløsningsprosjekter med godt trafikkgrunnlag.

Realisere prosjekter

Gjennom å tilby rentefrie lån kan staten realisere prosjekter som er viktige for samfunnsutviklingen, men som samtidig krever store investeringer. Bilistene nyter godt av at bompengene går til finansiering av selve veien, ikke rentekostnader.

Møre og Romsdal-, Hordaland-, Nordland- og Sogn og Fjordane Høgre

79. Sterkere satsing og samordning av nasjonale turistvegar og ferjeruter

Vestnorsk fjordlandskap med Geirangerfjorden og Nærøyfjorden kom i 2005 på UNESCO si verdsarvliste. Det beste reisemålet i verda og ein del av verdsarven må vera tilgjengeleg med gode tilbod i lengst mogleg sesong. Her må offentlege instansar, ruteoperatørar og reiselivet samarbeide best mogleg.

Høgre meiner at det er nødvendig å etablere på nytt viktige turistretta ferjestrekningar i indre Sogn som offentlege ferjestrekningar - og kople desse saman med dei nasjonale turistvegane Gaularfjellet og Aurlandsfjellet. Ferjestrekningane bør inn som ein del av desse nasjonale turistvegane.

Fjordane er fyrstårn i nasjonal og internasjonal marknadsføring. Trafikken til fjordane skaper verdiar i heile landet, difor er satsinga på fjordane og eit nasjonalt ansvar. Statlege styresmakter bør difor engasjere seg økonomisk og leggje til rette for ei nasjonale satsing på dette området.

Sogn og Fjordane Høgre

Vedlegg

1. FAKTANOTAT: VÅRT FLERKULTURELLE SAMFUNN, HVILKEN VEI GÅR INTEGRERINGEN?

”Debatten rundt innvandring og hvordan integreringen av innvandrere foregår er mer preget av myter enn av faktiske kunnskaper.”
– Lars Østby, SSB

Siden arbeidsinnvandringen til Norge startet rundt 1970 har Norge blitt et annet land. Nå har vi blant annet fått en befolkning som ser svært annerledes ut. Vi passerte rundt årsskiftet 2008/2009 en halv million innvandrere i Norge. Kan Norge forbli det samme med en annen befolkning?

Denne utviklingen skaper utfordringer og muligheter, og stiller krav til at vi har en god integreringspolitikk. Å integrere kommer fra det latinske ordet *integrare*, som betyr å gjøre til en del av. Men, hva vil det si å gjøre til en del av? Og, hva skal man *kreve* at de som kommer hit blir en del av?

Innvandringen og det flerkulturelle samfunnet reiser mange prinsipielle spørsmål. Disse diskusjonene må bygge på kunnskap og fakta. Vi kan mene at innvandrere bør integreres, men da må vi også vite noe om hvordan integreringen går. Det er viktig og riktig å kreve at innvandrere jobber, men da må vi også se på hvor mange som ikke gjør det, hvordan disse tallene utvikler seg over tid, og hvorfor det er mange som ikke gjør det.

Dette notatet oppsummerer en del sentrale fakta, og kan være et nyttig grunnlag for videre utvikling av integreringspolitikken.

Innvandringens størrelse

Pr 1.1.2009 er det 423 000 innvandrere i Norge og 86 000 personer norskfødte med innvandrerforeldre. Tilsammen utgjør dette 10,6 pst. av befolkningen. Av innvandrere er det flest fra Polen, Sverige, Tyskland og Irak, og 36 prosent av innvandrerne har norsk statsborgerskap.¹

I perioden 1990-2008 kom det 377 000 personer med statsborgerskap utenfor Norden til Norge, som har fått opphold. 24 pst. kom på grunnlag av flukt, 24 pst. kom på grunnlag av arbeid, 11 pst. fikk opphold for å ta utdanning, 23 pst. ble familiegjennforent med en person som allerede var i Norge og 17 pst. fikk opphold på grunnlag av en familieetablering.² Blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere hadde over halvparten flyktningebakgrunn.

Siden 1970 har innvandrerbefolkningen blitt mer enn seksdoblet, og er siden 1990 blitt mer enn doblet.³ Dette fortsetter å øke. Arbeids- og familieinnvandringen nådde en topp i 2008.⁴ Fra 2002 til 2009 har andelen innvandrere og deres norskfødte barn økt fra 6,9 pst. til 10,6 pst.⁵

¹ SSB Nøkkeltall, <http://www.ssb.no/emner/00/00/10/innvandring/>

² SSB Nøkkeltall, <http://www.ssb.no/emner/00/00/10/innvandring/>

³ Daugstad, Gunlag (2007): ”Gode tider – også for innvandrere?”, <http://www.ssb.no/magasinet/blandet/art-2007-12-17-01.html>

⁴ <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvgrunn/>

⁵ SSB (2009): ”En halv million innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre”, <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/>

SSBs 2005-tall viste at innvandrerbefolkningen vil vokse fra 365 000 i 2005 til mellom 1 og 2 millioner i 2060. Deres andel av totalbefolkningen vil vokse fra 8 pst. til 19-27 pst.⁶ Også i nærmeste tid er det ventet en sterk vekst, med økning til mellom 510 000 og 630 000 allerede i 2015⁷. Særlig ventes en vekst blant etterkommere, dvs. barn av to innvandrere. Størst usikkerhet er knyttet til størrelsen på videre innvandring.⁸ Som det fremkommer av 2009-tallene har det vært en stor økning bare de siste fem årene.

At innvandringen er et såpass nytt fenomen gjør at det er en forholdsvis ung populasjon. Ved inngangen til 2005 var halvparten av dem mellom 20 og 44 år. Det er få som har rukket å bli 60 år gamle.⁹ Tredjegerasjonsinnvandrere er det foreløpig svært få av. Pr 1.1.2006 var det kun 100 personer her.¹⁰ Ettersom innvandrernes etterkommer fortsatt er unge er det vanskelig å lage prognoser om hvordan det vil gå med mange av etterkommerne.

SSBs innvandrerfremskrivning¹¹ omtaler det som lite sannsynlig at nettoinnvandring fra ikke-europeiske land vil øke fra toppnivået 12 000 i 2002. Derimot er det sannsynlig at vi får en reduksjon til et nivå på 6000.

Det er gruppen fra Latin-Amerika, Asia og Afrika som ventes å øke mest¹². Samtidig er det mange som også flytter ut igjen, slik at nettotilstrømmingen skjuler en stor utskiftning. Går vi tilbake til 2001 har halvparten av arbeidsinnvandrerne flyttet ut igjen. Når det gjelder flyktninger og familieinnvandring har en av tre flyttet ut av landet.¹³

Syssetting

Blant etterkommere ser vi at forskjellene mellom de fire ikke-vestlige gruppene (Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa) jevner seg ut. I følge SSB har etterkommere ”relativt lik andel aktive uavhengig av familiens landbakgrunn, og de ligger mye nærmere majoritetsbefolkningen enn førstegerasjonsinnvandrere i alle grupper”¹⁴. Også om man sammenligner ulike innvandregrupper, er botid i Norge noe som forklarer mye av forskjellen mellom gruppene.¹⁵

Dersom målet med innvandring skal være å dekke arbeidskraftsbehovet innen helse- og sosialsektoren trenger vi fortsatt innvandring. De er en stor andel innvandrere som jobber i helse-

⁶ Disse tall er basert på SSBs definisjon av innvandrere som da utelater personer med én innvandrerforelder og tredjegerasjons innvandrere; med dette utelates også personer med én utenlandskfødt forelder, men fire utenlandskfødte besteforeldre. Tallene fra SSB er ikke brutt ned på etnisitet eller religiøs tilhørighet.

⁷ Brunborg, Helge og Inger Texmon (2006): ”Hvor stor bli innvandrerbefolkningen framover?”, s.6 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006.

⁸ Brunborg, Helge og Inger Texmon (2006): ”Hvor stor bli innvandrerbefolkningen framover?”, s.6 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006.

⁹ Daugstad, Gunnlaug (2005): ”Innvandrerbefolkningen er mangfoldig”, *SSB Samfunnsspeilet 4/2005*, <http://www.ssb.no/samfunnsspeilet/utg/200504/02/>

¹⁰ Østby, Lars (2006): ”Hvor stor innvandrerbefolkning har egentlig Norge?”, s. 52 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

¹¹ Brunborg, Helge og Inger Texmon (2006): ”Hvor stor bli innvandrerbefolkningen framover?”, s.6 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006.

¹² Brunborg, Helge og Inger Texmon (2006): ”Hvor stor bli innvandrerbefolkningen framover?”, s.6 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006.

¹³ <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvgrunn/>

¹⁴ Olsen, Bjørn (2006): ”Er innvandrerungdom en marginalisert gruppe?”, s. 66 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006. Tall fra 4. kvartal 2004.

¹⁵ Daugstad, Gunnlag (2007): ”Gode tider – også for innvandrere?”, <http://www.ssb.no/magasinet/blandet/art-2007-12-17-01.html>

og omsorgssektoren, men dette synker blant etterkommere. Andelen som jobber i helsesektoren blant etterkommere, er lavere enn blant sysselsatte uten innvandrerbakgrunn.¹⁶

Det er stor forskjell mellom ulike land man kommer fra, og sysselsetting. Somaliere hadde i 4. kvartal 2005 sysselsetting på 34,5 pst. for menn og 20,0 pst. for kvinner. Samtidig er det flere forhold som er med å forklare dette, som er typiske for den somaliske gruppen, bl.a. botid i Norge, alder og bakgrunn.¹⁷

I en oversikt over aktivitetsnivå (sysselsatt eller utdanning) i gruppen 20-24 år finner vi at selv om det er betraktelig lavere sysselsetting blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere (50 pst.) enn majoritetsbefolkningen (72 pst.), er forskjellen betydelig mindre for etterkommere av ikke-vestlige innvandrere (66 pst.). Aktivitetsnivået for de respektive gruppene er, inkl. utdanning, 63 pst. for førstegenerasjonsinnvandrere, 80 pst. for etterkommere og 87 pst. for ikke-innvandrere.¹⁸

Kjønnforskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og etterkommere er også svært forskjellige. I gruppen 20-24 år er det blant etterkommerne, som hos nordmenn uten innvandrerbakgrunn, høyere aktivitet (ca. 2 pst.) hos kvinner enn hos menn. Dette er også tilfelle i yngre grupper. For førstegenerasjons ikke-vestlige innvandrere er det i denne gruppen langt høyere aktivitet blant menn enn kvinner (68,3 pst. mot 58 pst.), og enda mer i 25-29 års gruppen (66,8 pst mot 51 pst.). Det skjer altså både en stor økning i aktivitet, samt økt likestilling, fra første til annen generasjon av ikke-vestlige innvandrere, selv om aktiviteten hos etterkommere er klart lavere enn hos dem uten innvandrerbakgrunn. Også her må vi huske på at de fleste etterkommere fortsatt er unge, og at forskjellene kan utjevne seg ytterligere hos de yngre slik vi har sett at de har gjort i de generasjonene vi har tall for til nå.¹⁹

En studie²⁰ har pekt på to faktorer som særlig bidrar til at innvandrere har falt ut av økonomien: faktorer i velferdssystemet som påvirker arbeidsmotivasjon, og stor sensitivitet for økonomiske konjunkturer (faller lettere ut i dårlige tider).

Likevel har det gjennom høykonjunkturen Norge var inne i før den økonomiske krisen i 2008, vært en klar vekst i antall sysselsatte førstegangsinnvandrere. Fra november 2005 til november 2006 ble det 21 000 flere sysselsatte førstegenerasjonsinnvandrere. Personer fra nye EU-land i Øst-Europa stod for 27 pst. av denne økningen.²¹

Trygdeytelser

I 2002 mottok 128 800 personer sosialhjelp, 2,8 pst. av befolkningen. Knappt 30 100 av disse var innvandrere, 2 av 10. Det er 9 pst. av innvandrerbefolkningen. Denne andelen reduseres med lengde botid i Norge, og i hvilken grad innvandrere benytter sosialhjelp når de er i

¹⁶ Olsen, Bjørn (2006): "Er innvandrerungdom en marginalisert gruppe?", s. 66 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006. Tall fra 4. kvartal 2004.

¹⁷ Tall gjengitt i Civita-notat nr. 4/2008 "Integrering av innvandrere – et liberalt perspektiv"

¹⁸ Olsen, Bjørn (2006): "Er innvandrerungdom en marginalisert gruppe?", s. 66 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006. Tall fra 4. kvartal 2004.

¹⁹ Olsen, Bjørn (2006): "Er innvandrerungdom en marginalisert gruppe?", s. 66 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006. Tall fra 4. kvartal 2004.

²⁰ Bratsberg, Bernt, Oddbjørn Raaum og Knut Røed (2006): "The rise and fall of immigrant employment: A lifecycle study of labor migrants to Norway", The Ragnar Frisch Centre for Economic Research

²¹ Daugstad, Gunnlag (2007): "Gode tider – også for innvandrere?", <http://www.ssb.no/magasinet/blandet/art-2007-12-17-01.html>

etableringsfasen. Graden av sosialhjelp blant innvandrere kan også forklares med sysselsettingsstatistikken.²²

Skole

Per 01.10.09 var det 21051 elever fra språklige minoriteter i grunnskolen av totalt 53120 elever. Elever fra språklige minoriteter utgjør dermed 40 % av elevmassen. Av 21051 elever fra språklige minoriteter får 12704 elever særskilt norskopplæring og 3972 elever får morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring. Det blir gitt opplæring i/på morsmål i 37 språk.²³

I aldersgruppen 16-18 var det i 1994 60 pst. av innvandrere (etterkommere og førstegenerasjon) som tok videregående opplæring. I 2005 var tallet for samme aldersgruppe 88 pst. for etterkommere, og 70 pst. for førstegenerasjonsinnvandrere.²⁴

En rapport skrevet for IMDI nylig, "Sluttere, slitere og sertifiserte"²⁵ viser at selv om mange minoritetsspråklige elever gjør det svært bra, er frafall- og slutttraten høyere for denne gruppen. Rapporten gjengir en rekke hensyn som av plasshensyn utelates her. Også andre kilder bekrefter at frafallet er større blant ungdom med innvandrerbakgrunn.²⁶

Samtidig tar ungdommer med innvandrerbakgrunn like ofte som etnisk norske høyere utdanning, til tross for at de generelt presterer noe dårligere. Det betyr at målt mot karakternivå er innvandrere mer ambisiøse enn etniske nordmenn.²⁷ De dårlige resultatene kan også forklares med forhold hjemme, knyttet til faktorer som språk, økonomi og tilgang til bøker.²⁸

Utdanningsmønstre

Et positivt funn er at innvandreerelevne som fullfører videregående i stor grad fortsetter til høyere utdanning. Denne andelen er for øvrig høyere enn for befolkningen som helhet.²⁹

Ved semesterstart høsten 2000 var det over 40 000 studenter med innvandrerbakgrunn mellom 19 og 24 år som tok høyere utdanning. Fem år senere var tallet 7 000, noe som utgjør ca. 7 pst. av studentmassen totalt. 6 000 av disse innvandrerne hadde ikke-vestlig bakgrunn.³⁰

En studie viser at hos etterkommere med bakgrunn fra India, Pakistan, Tyrkia og Vietnam, finner vi stor grad av samsvar mellom oppnådd utdanningsnivå og de yrkene etterkommerne havner i.³¹ Som blant den norske befolkningen er det vanligere at flere kvinner enn menn studerer, også blant ikke-vestlige innvandrere.³²

Blant etterkommere av innvandrere under 25 år har andelen sysselsatte og under utdanning ligget nært opptil nivået blant ungdom uten innvandrerbakgrunn. For førstegenerasjonsinnvandrere er tallene lavere, men stiger jo lavere alderen var når de kom³³

²² Gaasø, Kirsti (2005): "Sosialhjelp og innvandrere – mest hjelp til å etablere seg", <http://www.ssb.no/ssp/ug/200501/04/>

²³ Oslo Kommunes Utdanningsetat, http://www.utdanningsetaten.oslo.kommune.no/osloskolen/grunnskoleopplaring/minoritetsspraklige_elever/

²⁴ Tall gjengitt i Civita-notat nr. 4/2008 "Integrering av innvandrere – et liberalt perspektiv"

²⁵ Lødding, Berit (2009): *Sluttere, slitere og sertifiserte. Bortvalg, gjennomføring og kompetanseoppnåelse blant minoritetsspråklige ungdommer i videregående opplæring*. NIFU STEP rapport 13/2009.

²⁶ Daugstad, Gunnlaug (2005): "Innvandrerbefolkningen er mangfoldig", *SSB Samfunnsspeilet 4/2005*, <http://www.ssb.no/samfunnsspeilet/utg/200504/02/>

²⁷ Sletten, Mira Aaboen (2001): *Ungdom med innvandrerbakgrunn ønsker høyere utdanning*. NOVA Rapport 8/01. <http://www.nova.no/index.gan?id=2061&subid=0> (Basert på noe eldre tall, ref. rapporten)

²⁸ Bakken, Anders (2003): *Minoritetsspråklig ungdom i skolen*. NOVA Rapport 15/03. <http://www.nova.no/index.gan?id=581&subid=0>

²⁹ Daugstad, Gunnlaug (2005): "Innvandrerbefolkningen er mangfoldig", *SSB Samfunnsspeilet 4/2005*, <http://www.ssb.no/samfunnsspeilet/utg/200504/02/> (tall fra 2002 avgangskull)

³⁰ Henriksen, Kristin (2006): "Studievalg i innvandrerbefolkningen: - Bak apotekdisken, ikke foran tavla", s. 61 i *SSB Samfunnsspeilet 4/2006*

³¹ Studie gjennomført av Are Skeie Hermansen, sosiolog ved UiO. Resultater presentert i kronikk i *Dagbladet* 27.1.2010

³² Henriksen, Kristin (2006): "Studievalg i innvandrerbefolkningen: - Bak apotekdisken, ikke foran tavla", s. 61 i *SSB Samfunnsspeilet 4/2006*

³³ Olsen, Bjørn (2006): "Er innvandrerungdom en marginalisert gruppe?", s. 66 i *SSB Samfunnsspeilet 4/2006*

Kriminalitet

Ikke-vestlige innvandrere er overrepresentert på kriminalitetsstatistikken – både for siktelser og domfellelser³⁴. Overrepresentasjonen består selv når man korrigerer for vanlige kriminalitetsfremmende faktorer som levekår og økonomisk situasjon, men innvandrerbakgrunnen i seg selv er mindre betydningsfullt enn andre kjennetegn som for eksempel mottak av sosialhjelp. Noen faktorer som kan ha sammenheng med kriminalitet er mer spesifikke for innvandrerbefolkningen, som opplevd diskriminering, språkvansker, etc.³⁵ En studie av 1977-kullet viser at 10 pst. av ikke-innvandrere ble siktet for minst en forbrytelse i alderen 15-24 år, mens tallet for ikke-vestlige innvandrere var 17 pst.

En rapport fra NIBR viser at myndighetene i liten grad inngår formelt samarbeid med de delene av sivilsamfunnet som jobber for å hindre gjengdannelser og ungdomskriminalitet i innvandringsmiljøet.³⁶

SSBs levekårsundersøkelser har funnet at innvandrere ikke er mer utsatt for vold og trusler enn befolkningen for øvrig³⁷. Også her er det store forskjeller basert på landbakgrunn. Iranere skiller seg ut ved å være mest utsatt, også for å ha opplevd tyveri eller skadeverk. Srilankesere og vietnameser er i motsatt ende av skalaen.

Svært få lovbrudd er begått av asylsøkere. De står bak mindre en 1 pst. av alle oppklarte lovbrudd, og 98 pst. av alle siktelser er sikkert ikke begått av dem. Resterende lovbrudd er det mye som tyder på at ikke er begått av asylsøkere, men utlendinger uten fast bosetting i landet.³⁸

En tilbakevendende debatt knytter seg til om innvandrerungdom er mer kriminelle enn etnisk norske. I aldersgruppen 15-17 år er 3,0 pst. av nordmenn straffet, mot 7,7 pst. av ikke-vestlige innvandrere.³⁹ Det meste blir korrigert for om man ser på levekår, fattigdom og sosiale forhold, selv om en stor del innvandrere med magre levekår avstår fullstendig fra kriminalitet. Det er også et fenomen at innvandrerungdom er særlig overrepresentert når det gjelder grov kriminalitet. 40 pst. av kjente gjerningspersoner i 2003 var fra Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Asia – til tross for at disse utgjorde 15 pst. av befolkningen.⁴⁰ Andre generasjonsinnvandrere under 25 år er mer kriminelle enn førstegenerasjonsinnvandrere.⁴¹

Det er en økning av innvandrerungdom som oppholder seg i Oslo sentrum, en aktivitet som er tett koplet med narkotikamisbruk og kriminalitet.⁴² Tall fra Uteseksjonen i Oslo viser at andelen unge rusmisbrukere med minoritetsbakgrunn har økt.⁴³

³⁴ Skardhamar, Torbjørn (2006): "Ikke-vestlige innvandrere og kriminalitet - Like og forskjellige", s.105 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

³⁵ Dette er i det minste funnet i gjengivelsen av kohortstudien i Skardhamar, Torbjørn (2006): "Ikke-vestlige innvandrere og kriminalitet - Like og forskjellige", s.105 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

³⁶ NIBR, "Ubegripelig ung – kriminalitetsforebygging og gjengbvekjempelse i innvandringsmiljøene"

³⁷ Fra SSBs undersøkelse av innvanderers levekår, <http://ssb.no/ssp/utg/200801/08/> - denne statistikken er basert på oppgitte subjektive inntrykk.

³⁸ Stene, Reid Jone (2004): "Svært få lovbrudd begått av asylsøkere", på http://www.ssb.no/magasinet/slik_lever_vi/art-2004-12-10-01.html, tall fra 2001.

³⁹ Ung i Oslo-undersøkelsen 2002

⁴⁰ Oslo Politidistrikt (2004): *Vold i 2003 – hva anmeldes? / Strategisk analyse 15/2004*

⁴¹ At bildet snur ved 25 år kan tyde på at mønsteret med kriminell atferd brytes med alder, men dette kan ikke begrunnes her.

⁴² Øia, Tormod og Viggo Vestel (2007): *Møter i det flerkulturelle Norge*. NOVA Rapport 21/07, <http://www.nova.no/index.gan?id=16349&subid=0>

⁴³ Aftenposten 19.6.2008

Selv om asosial atferd blant innvandrerungdom stort sett har de samme forklaringsfaktorer som hos etnisk norsk ungdom⁴⁴, er det to utfordringer som særlig knyttes til denne gruppen: behovet for å balansere mellom foreldrenes kultur og den norske, og opplevelsen av etnisk diskriminering.

Kriminalitetsforebyggende Råd har pekt på at innvandrerungdom kommer inn i kriminalitet senere enn nordmenn. Nivået øker dramatisk ved 19-årsalderen. Dette er når barnevernet koples ut, og de mister kontakt med skolen.⁴⁵ En forklaringsmodell er at innvandrerungdom tross ambisjoner opplever fremtidsutsikter som utrygge og usikkerhet rundt gevinsten av innsats. Et poeng i denne analysen er at om vi får innvandrere inn i arbeidslivet, blir de værende.⁴⁶

Religiøsitet og holdninger

Et fritt og demokratisk samfunn er avhengig av at det er folkelig oppslutning om de liberale og stabiliserende ideer som vårt samfunn er bygget på. Innvandring fra kulturer der disse ideer ikke har noen tradisjon er derfor en potensiell utfordring. Dette må det jobbes aktivt med, men det er også viktig å vite hvorvidt bildet av et stort kulturelt gap er korrekt eller ikke.

Vi vet for lite om innvandreres holdninger, noe også SSB peker på. Det mangler store holdningsundersøkelser, og vi vet ikke i hvilken retning holdningene utviklers seg.⁴⁷

En undersøkelse utført av TNS Gallup for TV2⁴⁸ viser at 14 pst. av muslimene ønsker sharia i Norge, og at kun 5 pst. av norske muslimer støttet angrepene på norske og danske ambassader under karikaturstriden. Bare en av fire spurte muslimer oppga at de tror muslimer i Norge føler imamenes råd. Nesten 70 pst. sa de aldri eller kun sjelden deltar i religiøse seremonier.

Det er mye debatt om hvorvidt innvandrere, spesielt muslimer, godtar norske verdier. I TV2/TNS Gallup undersøkelsen svarte bare 15 pst. at de oppfattet det norske samfunnet som umoralsk, mens 78 pst. svarte klart nei.

Religiøs radikalisme og islamisme knyttet til terror er også en langt sterkere frykt blant befolkningen generelt, enn for muslimene. På spørsmål om folk frykter terrorhandlinger i Norge svarer de hhv. 55 pst. og 22 pst. ”ja”.

Det at andelen som mener innvandrere blir diskriminert blant muslimer er høyere for de under 45 år enn de over 45 år, kan tolkes på flere måter. En forklaring er at disse er mer integrerte og mer i kontakt med det norske samfunnet, og derfor er mer utsatte for diskriminering.⁴⁹

Om en rangerer religiøsitet på en skala fra en til ti, skårer somaliere 9,9 og iranere 3,9. Iranere er den eneste gruppen som ligger på samme nivå som befolkningen ellers.⁵⁰ Én av ti innvandrere sier religionen ikke har noe plass i livet deres, mens fire av ti sier religion er svært viktig. Det finnes ingen statistikk over hvor mange som tilhører forskjellige religioner og livssyn i Norge. Det eneste vi har er medlemsoversikt i statsstøttede trossamfunn. For innvandrernes del påvirkes statistikken av at mange nyankomne ikke har meldt seg inn i noe trossamfunn.⁵¹ Det vi vet er at

⁴⁴ Øia, Tormod (2003): *Innvandrerungdom – kultur, identitet og marginalisering*. NOVA Rapport 20/03, <http://www.nova.no/index.gan?id=577&subid=0>

⁴⁵ Kfr. KRÅD sin rapport om kriminalitet blant innvandrerungdom fra 2007, se www.krad.no

⁴⁶ Denne forklaringen brukes av NOVA-forsker Tormod Øia i Klassekampen 1.12.2005

⁴⁷ Meisingset, Kristian (2009): ”Hva mener egentlig innvandrere?”, hentet fra www.minerva.as

⁴⁸ http://pub.tv2.no/multimedia/TV2/archive/00248/TNS_Gallup_-_muslim_248757a.pdf

⁴⁹ http://pub.tv2.no/multimedia/TV2/archive/00248/TNS_Gallup_-_muslim_248757a.pdf

⁵⁰ Fra SSBs undersøkelse av innvandreres levekår, <http://ssb.no/ssp/utg/200801/08/>

⁵¹ Daugstad, Gunnlaug og Lars Østby (2009): ”Et mangfold av tro og livssyn”, <http://www.ssb.no/ssp/utg/200903/03/>

andelen av nettoinnvandringen som kommer fra muslimske land har variert mye, men gått jevnt nedover siden 2000. Dette har å gjøre med en relativt stabil mengde innvandring fra disse landene (ca. 5 000 i året), men en sterk økning i innvandringen fra Øst-Europa. Dette har også gitt en økning i antall katolikker.⁵²

Den europeiske samfunnsundersøkelsen (ESS) viser at ikke-vestlige innvandrere i gjennomsnitt ser på religion som viktigere i sitt liv enn majoritetsbefolkningen forøvrig.⁵³ Levekårsundersøkelsen blant innvandrere for 2005/2006 viser at religion var like viktig for unge som eldre.⁵⁴

Gjennomgående er SSBs tall preget av at det er vanskelig å tolke noe entydig ut i fra dem, og det er også store forskjeller i hva som legges i det å være religiøs. Selv om det er en vekst i medlemskap i andre trossamfunn enn statskirken, så er dette tallet langt lavere enn innvandringen.⁵⁵

Integreringens status (samhandling mellom nordmenn og ikke)

Nordmenn har stadig mer kontakt med innvandrere. Tre av fire nordmenn oppgir å ha kontakt med innvandrere i 2009, en økning fra to av tre på tidlig 2000-tallet.⁵⁶ Denne økningen kan ikke sees på uavhengig av at det også er blitt flere innvandrere, men som Blom (2009) påpeker kan økt segregering gjøre at innvandrerandelen øker uten at interaksjonen gjør det. I dag har halvparten av nordmenn kontakt med innvandrere gjennom jobben sin, 37 pst. har innvandrere i kretsen deres av venner og bekjentskaper, tre av ti har innvandrere i nabolaget sitt og 14 pst. har innvandrere i sin nære familie.⁵⁷

Bosetningsmønstre

Integrering skjer i lokalsamfunnene. Det handler både om den politisk-administrative ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene, og det som skjer i sivilsamfunnet der innvandrere er.

Innvandrere flytter i større grad enn nordmenn til sentrale områder, og store deler av flyttetapet til vestlandet og Nord-Norge skyldes utflytting av ikke-vestlige innvandrere.⁵⁸ Av hele innvandrerbefolkningen bor 32 pst. i Oslo, og fra Asia, Afrika og Latin-Amerika er andelen 40 pst., og 50 pst. om man kun ser på etterkommere.⁵⁹

Ved inngangen til 2006 bodde det 172 000 ikke-vestlige innvandrere i de 12 kommunene som har størst andel innvandrere. Av disse bodde hele 102 000 i Oslo, mens det bodde 70 000 i de andre elleve kommunene (i rangert rekkefølge: Bergen, Drammen, Stavanger, Trondheim, Bærum, Kristiansand, Skedsmo, Fredrikstad, Sandnes, Lørenskog og Skien). I landets øvrige 420 kommunene bodde det 113 000 ikke-vestlige innvandrere.⁶⁰

⁵² Daugstad, Gunnlaug og Lars Østby (2009): "Et mangfold av tro og livvsyn",

<http://www.ssb.no/ssp/utg/200903/03/>

⁵³ Fra SSBs undersøkelse av innvanderers levekår, <http://ssb.no/ssp/utg/200801/08/>

⁵⁴ Daugstad, Gunnlaug og Lars Østby (2009): "Et mangfold av tro og livvsyn",

<http://www.ssb.no/ssp/utg/200903/03/>

⁵⁵ Daugstad, Gunnlaug og Lars Østby (2009): "Et mangfold av tro og livvsyn",

<http://www.ssb.no/ssp/utg/200903/03/>

⁵⁶ Blom, Svein (2009): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2009*. Rapport 2009/44. SSB.

⁵⁷ Blom, Svein (2009): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2009*. Rapport 2009/44. SSB.

⁵⁸ Forgaard, Tanja Seland (2006): "Innvandrerbefolkningen flytter oftere til sentrale strøk", s. 23 i SSB Samfunnspeilet 4/2006

⁵⁹ Aalandslid, Vebjørn og Lars Østby (2007): "Innvandrer mangfold i Kommune-Norge: Få har mange, mange har få", <http://www.ssb.no/ssp/utg/200704/05/>

⁶⁰ Aalandslid, Vebjørn og Lars Østby (2007): "Innvandrer mangfold i Kommune-Norge: Få har mange, mange har få", <http://www.ssb.no/ssp/utg/200704/05/>

I Oslo har befolkningsveksten fra 1996 til 2006 på rundt 50 000 bestått av rundt 46 000 innvandrere, 93 pst.⁶¹ I de gamle drabantbyene i Oslo økte andelen ikke-vestlige innvandrere fra 11,6 pst. til 21,0 pst, og i de nye drabantbyene fra 22,0 til 36,3 pst.⁶²

Over halvparten av innvandrerne fra Asia og Afrika bor i Oslo og Akershus.⁶³ 46 pst. av afrikanske innvandrere bor i Oslo alene. Drammen er den eneste norske byen med en *andel* ikke-vestlige innvandrere som nærmer seg den i Oslo. Det er også den eneste byen der man kan se samme nivå på etnisk segregering som i Oslo.⁶⁴

Fra distriktene er det ofte en stor utflytting av de innvandrere som er blitt bosatt der.⁶⁵ Jevnt over flytter også innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn, særlig de fra Afrika og Øst-Europa, oftere enn etniske nordmenn.⁶⁶

Demokratisk deltakelse

Innvandrere har lavere valgdeltakelse enn den øvrige delen av befolkningen. Valgdeltakelsen øker med alder og botid.⁶⁷

Selv om de ikke vestlige innvandrerne stemmer på venstresidens partier, er de mer sentrumsorienterte enn venstreorienterte ideologisk sett, når de skal plassere seg selv. Det er grad av integrering, flyktningbakgrunn og religiøs tilhørighet som er utslagsgivende for hva de stemmer, og ikke ideologi og klassetilhørighet. Økt botid senker tilbøyeligheten til å stemme venstreorientert, blant muslimer.⁶⁸

Ved valget i 2007 økte antallet ikke-vestlige innvandrere i norske kommunestyre fra 92 til 140. Nesten halvparten av dem er kvinner. 77 pst. av hele gruppen stod på liste for Rødt, SV eller Ap – mot 36 pst. tilhørighet til disse partiene blant landets totale antall innvalgte kommunestyrerepresentanter. Det gjør at seks av ti innvandrere bor i en kommune hvor de i forhold til andel stemmeberettigede er overrepresentert i sitt lokale kommunestyre.⁶⁹

Henteekteskap etc. – fruktbarhetsmønstre, osv.

Mange innvandrere gifter seg med personer med innvandrebakgrunn. Ekteskapsmønstrene blant innvandrere er slik at det er vanligst for ikke-vestlige innvandrere å gifte seg med andre innvandrere, men det er en avtakende tendens over tid⁷⁰.

⁶¹ Blom, Svein (2006): "Flere innvandrere, færre nordmenn", s. 17 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

⁶² Blom, Svein (2006): "Flere innvandrere, færre nordmenn", s. 17 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

⁶³ Forgaard, Tanja Seland (2006): "Innvandrerbefolkningen flytter oftere til sentrale strøk", s. 23 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

⁶⁴ Blom, Svein (2006b): "Høyest innvandrerandel i Oslo, men større segregasjon i danske byer", s. 33 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

⁶⁵ Forgaard, Tanja Seland (2006): "Innvandrerbefolkningen flytter oftere til sentrale strøk", s. 23 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

⁶⁶ Forgaard, Tanja Seland (2006): "Innvandrerbefolkningen flytter oftere til sentrale strøk", s. 23 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

⁶⁷ Daugstad, Gunnlaug (2005): "Innvandrerbefolkningen er mangfoldig", SSB Samfunnsspeilet 4/2005, <http://www.ssb.no/samfunnsspeilet/utg/200504/02/>

⁶⁸ Bergh, Johannes m.fl. (2008): "Stemmer til venstre, men er ikke venstreorientert", <http://www.ssb.no/ssp/utg/200801/01/>

⁶⁹ "Flere innvandrere i kommunestyrene", <http://www.ssb.no/magasinet/analyse/art-2008-12-03-01.html>

⁷⁰ Brunborg, Helge og Inger Texmon (2006): "Hvor stor bli innvandrerbefolkningen framover?", s.6 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006.

Særlig fra land som Somalia, Pakistan, Sri Lanka og menn fra Vietnam⁷¹ er det en lav andel som gifter seg med en partner uten innvandrerbakgrunn.⁷² Tre av fire med pakistansk bakgrunn finner ektefelle i utlandet. Samtidig er det viktig å huske at de fleste etterkommere etter innvandrere i Norge enda ikke er i gifteklar alder, selv om dette øker i de nærmeste årene. Det ser også ut til at vanlig alder for ekteskapsinngåelse for etterkommere er høyere enn førstegenerasjonsinnvandrere⁷³. Statistikken⁷⁴ sier lite om hva som begrunner valg av ektefelle.

I 2006 hadde 20 pst. av alle nyfødte barn en eller to foreldre som var født i utlandet⁷⁵. Kvinner som kommer hit som voksne (>/=17 år) fra Afrika, Asia (inkl. Tyrkia) og Latin-Amerika har høyere fødselsrate (3 – 5 barn) enn norske kvinner, og det er disse som trekker opp dette tallet. De som kommer som unge (<17 år) fra samme regioner har fødselsrate på bare litt over to⁷⁶. For de fleste andre innvandregruppene er fødselsraten i snitt likt nivået for alle bosatte i Norge.⁷⁷

Nordmenns holdninger til innvandring

En holdningsundersøkelse fra TV2/TNS Gallup viser at andelen som mener personer med innvandrerbakgrunn blir diskriminert i Norge i dag, er høyere blant befolkningen generelt (57 pst.) enn blant muslimer (46 pst.). I samme undersøkelse svarte 93 pst. av muslimene at de mente nordmenn og innvandrere ”leve mer sammen (integreres mer) enn i dag”, mens 79 pst. av nordmenn ønsket dette.⁷⁸ Nordmenn viser seg altså å være mer skeptiske til integrering enn innvandrere selv. Blant nordmenn er det en overvekt av personer med lav utdanning som er kritiske til mer integrering av innvandrere.⁷⁹

SSB har gjennom flere år undersøkt nordmenns holdninger til innvandring, innvandrere og integrering. Her gjengis hovedresultater fra 2009-undersøkelsen.⁸⁰

7 av 10 mener at ”innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv”⁸¹, mens 13 pst. er uenige. Påstanden om at ”innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordninger” var det tre av ti som var enig i, mens halvparten var uenige. I 2002 var andelen like. Syv av ti nordmenn mener at ”innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge”. 14 pst. er uenige, og like mange mener både-og. At ”innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet” er tre av ti enige i, mens halvparten ikke er det. Nesten ni av ti mener at innvandrere ”bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn”. 47 pst. mener at ”innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig”, mens 39 pst. er uenige.

Når det gjelder forholdet til innvandrere er nordmenn jevnt over liberale. De senere årene har ni av ti svart nei til at det ville vært ubehagelig å få innvandrere som naboer. Det samme gjelder om

⁷¹ Andelen vietnamesiske kvinner med norsk ektefelle er 23 pst., mens andelen for menn er kun 1 pst.

⁷² Daugstad, Gunnlaug (2006): ”Hvem gifter innvandrere i Norge seg med?”, s. 41 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006 – basert på ekteskapsstatistikk fra 2004.

⁷³ Daugstad, Gunnlaug (2006): ”Hvem gifter innvandrere i Norge seg med?”, s. 41 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

⁷⁴ Daugstad (2006:47)

⁷⁵ Foss, Aslaug Hurlen (2006): ”1 av 5 nyfødte har foreldre som har innvandret”, s. 48 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

⁷⁶ Brunborg, Helge og Inger Texmon (2006): ”Hvor stor bli innvandrerbefolkningen framover?”, s.6 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006.

⁷⁷ Foss, Aslaug Hurlen (2006): ”1 av 5 nyfødte har foreldre som har innvandret”, s. 48 i SSB Samfunnsspeilet 4/2006

⁷⁸ http://pub.tv2.no/multimedia/TV2/archive/00248/TNS_Gallup_-_muslim_248757a.pdf

⁷⁹ http://pub.tv2.no/multimedia/TV2/archive/00248/TNS_Gallup_-_muslim_248757a.pdf

⁸⁰ Blom, Svein (2009): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2009*. Rapport 2009/44. SSB.

⁸¹ I undersøkelsen har ordet ”innvandrer” vært brukt uten spesifiseringer slik at folk legger det de selv mener i det, ref. Blom 2009.

en selv eller noen i familien fikk hjemmehjelp med innvandrerbakgrunn. Holdningen til at en sønn eller datter gifter seg med en innvandrer har også sett en utvikling i liberal retning, med 25 pst. som mente dette ville være ubehagelig i 2009 mot 50 pst. i 2002.

Når det gjelder arbeidsinnvandring er 68 pst. enige i at ”arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi”. Kun 14 pst. er uenige, hvorav 3 pst. er helt uenige.⁸²

Når det gjelder holdningene har kjønn lite å si, med få unntak. Menn er mer kritiske til flyktning- og asylpolitikken, mens kvinner er mer positive til kulturelt mangfold. Alder er derimot en viktig forklaringsvariabel. Det er de under 44 år at holdningene er mest liberale. I gruppen 16-24 år er nesten halvparten uenige i at innvandrere bør bli mest mulig like nordmenn. I gruppene 25-44 år og 45-66 år er tallet hhv. 40 pst. og 38 pst., men for de eldste er det bare 23 pst. som er uenige. Det siste bekrefter en gjennomgående trend: at de mellom 66 år og 79 år er mest kritiske til innvandrere. De har også minst kontakt med dem.⁸³

Utdanningsnivå har lenge vært en klar faktor i holdninger, der høyere utdanning gir mer liberale holdninger. Forskjell basert på utdanningsnivå er imidlertid blitt mindre de siste fem årene.⁸⁴ Bosted viser ingen klare trender, utover at urbane velgere er mer positive til innvandring. De mest negative til innvandring og innvandrere er trygde- og pensjonsmottakere. En klar tendens er at de som har de mest liberale holdningene til innvandring er dem som har mest kontakt med dem.

Innvandrerens levekår

Levekårsundersøkelser viser at etterkommere av innvandrere (enten én eller to foreldre med innvandrerbakgrunn) har levekår som ligger nærmere majoritetsbefolkningen enn førstegenerasjonsinnvandrere.⁸⁵ Samtidig har innvandrere som gruppe generelt sett dårligere bolig og boforhold, lavere sysselsetting og dårligere økonomi.⁸⁶

Selv om mange innvandrere har dårlig økonomi og andelen innvandrere med økonomiske levekårsproblemer er høy, er det likevel ikke slik at det er de samme personene og deres familier som er i denne statistikken over tid. Den sosiale mobiliteten fungerer, men så lenge vi fortsatt har innvandring vil andelen innvandrere med slike problemer forbli høyere enn for resten av befolkningen.⁸⁷ SSB skriver: ”På svært mange områder som ekteskap og fødselsrate, arbeid og utdanning, har innvandrerne fått en tydelig mer likestilt rolle i samfunnet etter hvert som tiden går.”⁸⁸

Språk

Én av fem innvandrerkvinner synes de snakker så dårlig norsk at de har problemer med å snakke med andre nordmenn på gaten.⁸⁹

For å få gode språkkunnskaper er deltakelse i arbeidslivet viktigere enn botid i Norge. Lav sysselsetting blant mange kvinnelige innvandrere, fra for eksempel Pakistan og Tyrkia, er den

⁸² Blom, Svein (2009): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2009*. Rapporter 2009/44. SSB.

⁸³ Blom, Svein (2009): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2009*. Rapporter 2009/44. SSB.

⁸⁴ Blom, Svein (2009): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2009*. Rapporter 2009/44. SSB.

⁸⁵ Brunborg, Helge og Inger Texmon (2006): ”Hvor stor bli innvandrerbefolkningen framover?”, s.6 i SSB Samfunnspeilet 4/2006.

⁸⁶ Fra SSBs undersøkelse av innvandrerens levekår, <http://ssb.no/ssp/utg/200801/08/>

⁸⁷ Lars Østby, SSB, muntlig under frokostmøte [dato], lansering av tidsskriftet Minerva nr. 1, 2010.

⁸⁸ Fra SSBs undersøkelse av innvandrerens levekår, <http://ssb.no/ssp/utg/200801/08/>

⁸⁹ Fra SSBs undersøkelse av innvandrerens levekår, <http://ssb.no/ssp/utg/200801/08/>

viktigste forklaringen på deres svake språkkunnskaper.⁹⁰ Blant innvandrere fra Iran, Bosnia, Hercegovina, Chile og Sri Lanka, hvor sysselsettingen er relativt høy, er også språkkunnskapene bedre og likheten mellom kjønnene større.⁹¹

Selv om mange ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har så store språkproblemer at det går utover hverdagslivet, er det klar forbedring hos yngre innvandrere, og utdanning gir ”betydelige forbedringer”.⁹² Det er ikke store kjønnsforskjeller, med unntak av pakistanere (hvor menn leser bedre) og somaliere (hvor kvinner leser bedre).⁹³ De som står utenfor arbeidsmarkedet har størst problemer.⁹⁴ PIRLS-undersøkelsen (Progress in International Reading Literacy Study) avslørte at ingen av de studerte og sammenlignbare landene hadde så store forskjeller mellom minoritetsspråklige og majoritetsspråklige elever i leseferdigheter, som Norge.⁹⁵

⁹⁰ Fra SSBs undersøkelse av innvandreres levekår, <http://ssb.no/ssp/utg/200801/08/>

⁹¹ Fra SSBs undersøkelse av innvandreres levekår, <http://ssb.no/ssp/utg/200801/08/>

⁹² Gabrielsen, Egil og Bengt Oscar Lagerstrøm (2005): ”Mange innvandrere er dårlige til å lese norsk” i SSB Samfunnsspeilet 4/2005, <http://www.ssb.no/ssp/utg/200502/01/>

⁹³ Gabrielsen, Egil og Bengt Oscar Lagerstrøm (2005): ”Mange innvandrere er dårlige til å lese norsk” i SSB Samfunnsspeilet 4/2005, <http://www.ssb.no/ssp/utg/200502/01/>

⁹⁴ Gabrielsen, Egil og Bengt Oscar Lagerstrøm (2005): ”Mange innvandrere er dårlige til å lese norsk” i SSB Samfunnsspeilet 4/2005, <http://www.ssb.no/ssp/utg/200502/01/>

⁹⁵ Gabrielsen, Egil og Bengt Oscar Lagerstrøm (2005): ”Mange innvandrere er dårlige til å lese norsk” i SSB Samfunnsspeilet 4/2005, <http://www.ssb.no/ssp/utg/200502/01/>